

EKOSMO

BALKAN VEGAN

„Svest ljudi o zdravoj ishrani se sve više menja širom sveta“

ČITAJTE JOŠ:

REPORTAŽA: BEBI NA POROĐAJU POLOMLJENO DESET KOSTIJU
EUTANAZIJA: HUMANA ODLUKA ILI POMAGANJE PRI SAMOUBISTVU?
INTERVJU: ALMA ZADIĆ I LEONORE GEWESSLER
AKADEMIJA BIŠEVAC: KAKO DO VRHUNSKIH TENISKIH REZULTATA?

Deutschsprachige Ausgabe ab Seite 45

DU. ICH. BLITZBLANK.

Jobs mit nachhaltiger Zukunft!

Bewirb dich jetzt als
Reinigungskraft
blitzblank.at/jobs

 BLITZBLANK
IHR NACHHALTIGER PARTNER

BLITZBLANK ist ein klimaneutrales Unternehmen!
nach dem Greenhouse Gas Protocol: Scope 1, 2 und 3

Dejan SUDAR,
izdavač i glavni urednik

Dolazi li konačno vrijeme žena?

Drage čitateljke i čitatelji,

Nekada smo u školama i vrtićima pravili čestitke za svoje majke povodom 8. marta kojim se obilježava Međunarodni dan žena. Muški pol bi poklanjao ruže ili karanfile. Kada se 364 dana ponašamo loše prema ženskom rodu, ruža na taj jedan dan ne može popraviti situaciju. Bili smo nesvesni što zapravo znači biti žena. Čini mi se da smo to i danas. Čak i danas, djeca nam izrađuju čestitke, muškarci kupuju cvijeće, a većina nas šuti kada susjed udara svoju ženu, kada se diskriminacija, mržnja i nepoštivanje događaju pred našim očima.

Ostajemo nijemi na izjave poput „žene pripadaju u kuhinji“, „treba biti manje plaćena“, „ima da šuti“ ili „ubit će te!“. Ostajemo indolentni na udarce i nasilje koje se događa oko nas. Stoga muškarce ovog marta pozivam da, uz čestitke koje vaša djeca pišu u školama, ruže koje ćete pokloniti svojoj voljenoj osobi, kao i bonove za poklon i popuste od 20% u trgovinama, počnete više poštivati žene. Počnite s majkom, sestrom, partnericom, kćerkom, priateljicom ili kolegicom. Promjene u društvu se događaju tako što se svaki od nas pogleda u zrcalo i počne raditi na sebi. Krenimo se promjenom na bolje i postarajmo se da živimo u svijetu jednakosti! Sretan vam mjesec žena!

Dejan Sudar

SADRŽAJ

03/2023 | Izdanje br. 141

03 Riječ izdavača

08 Moje pravo

Saznajte više informacija o ograničenju cijena stanarine.

12 Politika: Alma Zadić

Intervju: Sa ministarkom pravde smo razgovarali o korupciji, manjku radne snage u pravnom sistemu, kao i budućim planovima u njenom resoru.

14 Politika: Leonore Gewessler

Intervju: Sa ministarkom za zaštitu klime razgovarali smo o projektima koje je Vlada ostvarila u proteklom periodu, a dotakli smo se i cijena energije.

16 Cover: eutanazija—da ili ne?

Stavovi o eutanaziji su podijeljeni. Istražili smo šta o njoj kažu njene pristalice, a šta protivnici.

20 Reportaža: dijete polomljeno na porođaju

Ispovijest roditelja o borbi za ozdravljenje bebe, kojoj je na porođaju polomljeno deset kostiju.

24 Svadbeni običaji na Balkanu

KOSMO je izdvojio najzanimljivije svadbene običaje na prostorima jugoistočne Evrope.

28 White Palace: Salon za svečane prilike

Vlasnici svečanog salona su za KOSMO otkrili kako su došli na ideju da otvore White Palace, ali su nam predstavili i svoje planove za budućnost.

30 Zdravlje: Mučna intolerancija na hranu

Izdvojili smo za Vas koje vrste intolerancije na hranu postoje i kako možete da ih identifikujete.

32 Gourmet: Balkan Vegan

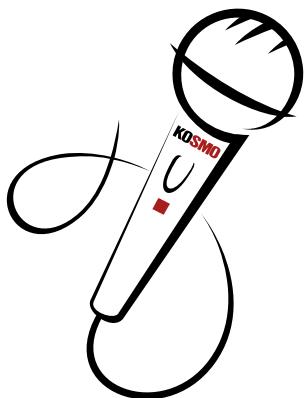
Zajedno sa Jelenom Cvetković Šarkanović smo razgovarali o balkanskoj veganskoj kuhinji i zanimljivim receptima bez mesa.

38 Horoskop

KOSMO Vam otkriva šta Vam zvijezde pripremaju ovog mjeseca i na šta treba da obratite pažnju.

40 Sport: Biševac teniska akademija

Razgovarali smo sa Amelom i Alenom Biševcem o njihovim teniskim karijerama kao i o tome kako su došli na ideju da pokrenu svoj biznis.

Da li ćete i dalje nositi maske u javnom prevozu?

U Beču su krajem februara ukinute stroge COVID mjere koje su bile na snazi više od dvije i po godine. Ovo podrazumijeva i obvezu nošenja maski u javnom prevozu i apotekama. Sada je ponovno na snazi zabrana nošenja maski. Predviđene su kazne i do 150 evra. Pitali smo naše čitaoce da li će i dalje nastaviti nositi maske u javnom prevozu?

Juli Angel-Lore:

„Nikada nisam ni nosila masku. O svom tijelu odlučujem isključivo sama.“

Jonas Zeiler:

„To je ionako moja odluka! Ili? Stariću je ukoliko smatram da je potrebno... ali to se nikoga ne tiće! Tu geje život mogu sam da odlučim šta da radim ili ne...“

Christian Loidold:

„Dječja prehlada me ne zanima od početka, ali je super kako ispiranje mozga još unjek funkcioniše.“

Claudia Goschi:

„Od početka je nisam nosila, i to će tako sada i da ostane.“

Erecko Buljugic:

„Ukoliko ih budem nosio, onda ću da kašim zakon o zabrani pokrivanja maski.“

Nikola Fila:

„Niti sam testiran, a niti vakcinisan. Od početka pandemije, pa sve do sada.“

Manika Nigg:

„Budući da virus završava upravo na granici sa Donjom Austrijom, oni koji se pridžaraju zakona trebali bi i dalje nositi maske.“

Brigitte Zeibec:

„Naravno da je neću nastaviti nositi. Ne nosim je već dugo.“

BÜROMÖBEL-OUTLET WIEN:

Gebrauchte Büromöbel bis zu 80 Prozent vom Neupreis!

Das Büromöbel-Outlet Wien ist seit fast 20 Jahren im Bereich Umzug und Büromöbel-Logistik tätig. Dies ermöglicht die erfolgreiche Entwicklung eines Unternehmens, das seinen Kunden die beste Kombination aus Transportlogistik und dem Verkauf von gebrauchten Büromöbeln bieten kann.

Auf über 3.000m² findet man Büromöbel aller bedeutenden Hersteller aus Österreich und Deutschland. Darunter bekannte Marken wie Bene, Neudörfler, Hali, Blaha, Lorbeer, Sedus und Officemaster.

Alle neu angelieferten Produkte, die in den Verkauf kommen, werden sorgfältig überprüft, gereinigt und entsprechend aufbereitet. So kann das Büromöbel-Outlet Wien Einrichtungsgegenstände auf höchstem Niveau anbieten. Außerdem ist das gewünschte Inventar jederzeit auch in großen Stückzahlen erhältlich. Um das Einkaufserlebnis abzurunden, steht Ihnen ein geschultes Team für eine kompetente Betreuung und exzellente Beratung zur Verfügung.

Warum gebrauchte Büromöbel?

Seit einigen Jahren hat gebrauchtes Büroinventar einen besonderen Stellenwert in der Gesellschaft erhalten! Nachhaltigkeit und Preis sind wohl die Wörter, die man am ehesten damit in Verbindung bringt. In Zeiten der steigenden Inflation und Teuerungen sind gebrauchte und gepflegte Büromöbel, besonders bei jungen Unternehmen, ein sinnvoller Investitionspunkt. Zusätzlich leistet man durch die Weiterverwendung von Möbeln noch einen wichtigen Beitrag zum Umweltschutz und ist hier zu 100 % nachhaltig und CO₂-neutral unterwegs.

Bis zu 80 % vom Neupreis!

Die Möbel sind sofort verfügbar.

Zustellung österreichweit möglich.

Besuchen Sie das Büromöbel Outlet Wien
Montag-Donnerstag zwischen 8:00 und 16:30 Uhr
und Freitag zwischen 8:00 und 14:30 Uhr im Showroom Erlaaer Straße 165, 1230 Wien oder per Web-site: www.bueromoebel-outlet.at.

Alle Möbel sind auch zu Mieten oder zu Leasen! Wir beraten auf Deutsch, Englisch und auch auf BKS!

Kontakt:
office@bueromoebel-outlet.at
Tel.: +43 1 9581071

**GEBÜHREN
INFO SERVICE**

U AUSTRIJI SADA SVI MORAJU PLAĆATI GIS-preplatu:

Generalni direktor ORF-a Roland Weißmann, ministarka za medije Susanne Raab i savezni kancelar Karl Nehammer uspjeli su da se dogovore o budućem finansiranju ORF-a. Tako će u budućnosti GIS naknade biti zamijenjene naknadom za domaćinstvo koja se ne naplaćuje za korištenje javne televizije. Ovo znači da se ukida GIS preplata na koju smo navikli, kao i kontrole, ali se uvodi preplata za emitovanje koja će iznositi 16,50 evra po domaćinstvu mjesečno.

JUNAK

Benjamin Mehanović

Dječak Benjamin Mehanović, iz Dobrinje kod Sarajeva, uplatio je 20. februara 1.583 KM koje je te sedmice sakupio prodajući čaj kako bi pomogao žrtvama razornih zemljotresa u Turskoj i Siriji. U društvu roditelja Edina i Amre Mehanović, te prijatelja Bilala Andelija, Benjamin je novac za žrtve zemljotresa uplatio u Turkish Ziraat banci u Sarajevu. Čak je i ministar vanjskih poslova Republike Turske Mevlüt Çavuşoğlu, nakon nedavnog susreta s ministrom vanjskih poslova BiH Elmedinom Konakovićem u Ankari, takođe zahvalio 12-godišnjem dječaku na trudu koji ulaze da pomogne nastrandalima u zemljotresu.

LUZER

Zatvorenik iz Bolivije

José Luis Calisaya Díaz, bolivijski zatvorenik, pokušao je pobjeći iz zatvora prorušen u ovcu 4. februara ove godine! On je osuđen na 15 godina zatvora zbog ubistva, a iz zatvora u Boliviji uspio je

pobjeći samo na kratko. Nabacio je ogrtić od flisa i, prorušen u ovcu pokušao je pobjeći kroz vanjski zid zatvora. Díaza je naravno, uhvatila policija, a vlasti su naredile pravne i disciplinske mjerse protiv njega.

ZAPANJUJUĆE: Korišteni kovčevi se prodaju na Twitteru

Oglas na društvenoj mreži Twitter uznemirio je mnoge korisnike. Naime, nedavno se pojavio oglas za

prodaju polovnih kovčega. Samo jedno pitanje nametnuto se kao ključno od strane korisnika društvenih mreža: „Šta se dogodilo sa prvim korisnikom ovog kovčega?“ Navodno, kovčevi su korišteni za transport do pogrebnog zavoda. Na navedenom oglasu se nalazi kontakt telefon i veliki broj kovčega u jednoj prostoriji. Na pomenutoj fotografiji nigdje se ne vidi ime firme koja prodaje ove predmete. „Jeste li vratili ove kovčeve nakon sahrane?“, „Kako su korišteni?“, samo su neki od komentara na društvenoj mreži.

CITAT MJESECA:

„Ko se poslednjih deset godina seća pobednika Zvezda Granda?“

Rekao je Aca Lukas kao odgovor na prašinu koja se podigla nakon što je majka takmičara Dušana Vukadinovića iz Podgorice, optužila njegovu mentorku Snežanu Đurišić da joj je tražila novac za njegov dalji prolazak. Nakon oštре optužbe Lukasa da je ovo istina, oglasio se i Saša Popović koji je rekao kako su to laži.

LIJEPE VIJESTI IZ SVIJETA: Izlječen od HIV-a

Muškarac iz Düsseldorfa je izlječen od zaraze HIV-om nakon transplantacije matičnih stanica. Ovaj 53-godišnjak, tek je treća osoba u svijetu koja je izlječena korištenjem matičnih stanica. On već četiri godine ne uzima antiretrovirusne lijekove, što uključuje uzimanje lijekova za suszbianje virusa, i nema recidiva. Kao i u slučaju druga dva pacijenta (berlinski pacijent i londonski pacijent), transplantacija je obavljena radi liječenja akutnog poremećaja krvi, u ovom slučaju leukeijke, koja se razvila uz HIV infekciju.

FABRIKA ČOKOLADE: Radnici upali u čokoladu

Jedna fabrika čokolade kažnjenja je sa više od 14.500 dolara nakon pomalo bizarne nesreće u kojoj su dva radnika pala u rezervoar sa čokoladom.

Dva radnika su juna 2022. godine upala u rezervoar u fabrici Mars Vrigley u Elizabethtownu u Pensilvaniji. Radnici nisu zadobili veće povrede, ali kako

se navodi, nisu bili ovlašteni da rade u rezervoarima, a nisu ni bili dovoljno obučeni o bezbjednosnim procedurama u vezi sa fabričkom opremom.

**BROJ
MJESECA**

300

Ove godine će poznata bečka pala Belvedere napuniti velikih 300 godina. (Izvor: www.belvedere.at)

KOMENTAR

Dr. Davorka Čeović,
partnerka u advo-
katskoj kancelariji
NMC

Diskusija o ograničenju cijene stana dolazi iz Njemačke. U ovoj državi je ograničenje povećanja cijena bilo neophodno jer su tamo stanarine jedva bile regulisane. U Austriji su regulisane cijene ne samo ugovora o zakupu starih zgrada, već i iznajmljenih objekata u subvencionisanim stanovima. Ako su stanarine u Brigitteau posebno naglo porasle, prva stvar koju treba provjeriti je da li je prvobitni ugovor o zakupu bio u skladu sa bilo kojim primjenjivim propisima o formiranju stana prema odjeljcima 15 člana Zakona o zakupu. Drugo, treba provjeriti da li je takozvani ugovor o osiguranju vrijednosti (WSV) efektivno zaključen. Jer ni povećanje orientacionih vrednosti ni prilagođavanje zakonskih maksimalnih stopa za kategorije opremanja nemaju uticaja na visinu ugovorenog glavnog stana. Treba napomenuti da su maksimalno dozvoljene grane prekoračene kada se koristi WSV. Ako je to slučaj, zahtjev za povećanje je neprihvatljiv, iako se kao takav primjenjuje WSV. Ako WSV prati povećanje referentne vrijednosti, stanodavac može zahtjevati povećanu stanarinu zbog očuvanja vrijednosti najranije 5. maja; Da bi to učinio, stanar mora primiti zahtjev za povećanje stanarine 14 dana unaprijed. Umjesto da se oslanjaju na politiku, stanari bi stoga trebali provjeriti da li postoje uslovi za povećanje cijena stana. U slučaju sumnje, stanarinu treba platiti sa mogućnosti povratka novca, jer je u suprotnom teško moguće povratiti preplaćenu kamatu.

Kontakt:

NMC Rechtsanwälte OG,
Taborstraße 11B,
Tel.: 01/2350342 ili
+43 660 2350344,
E-Mail: office@nmc-anwaelte.at

Hoće li u Austriji biti ograničene cijene stana?

U Austriji postaje sve vjerovatnije da će biti uvedeno ograničenje cijena stana. Već sedmicama opozicione partije SPÖ i FPÖ, kao i Arbeiterkammer (Radnička komora), zahtjeva zakonsku regulaciju rastućih troškova stanovanja.

Svi koji trenutačno traže stanove moraju biti spremni da za stanarinu izdvoje više novca nego do sada. Rast stanarine se trenutno ne vidi kraj. Upravo iz tog razloga jedno od potencijalnih rješenja stalnog rasta stanarine moglo bi biti ograničenje cijena stanarine (Mietpreisbremse). Ovo je zakonska mjera namijenjena regulaciji povećanja cijena stanarine. Osim toga, zaustavljanje ra-

ma. Stanodavci se moraju rukovoditi normalnim cijenama i mogu samo minimalno povećati cijene stanarine. Zaustavljanje cijena rasta stanarine odnosi se na veće gradove, ne i na manja mjesta, kao i ruralne sredine. Ministar finansija Magnus Brunner (ÖVP) je 7. februara postavio pitanje da li je usklađivanje visine stanarine sa visinom potrošačkih cijena zaista najbolje rješe-

taljno analizirati i pratiti. S druge strane, članica Nacionalnog vijeća i glasnogovornica koalicionih partnera Zelenih za stanovanje i izgradnju Nina Tomaselli objasnila je 6. februara da se trenutno razmatraju različite opcije u vezi obračunavanja stanarine. Opozicija smatra da su vladajuće stranke ÖVP i Zeleni zainteresovani za izmjenu zakona koji će se bazirati na manjim poskupljenjima stanarina, prenose austrijski mediji. Trenutno se testiraju različite varijante, ali vrijeme igra veliku ulogu.

Dva miliona ljudi koji žive u Austriji očekuju poteškoće kada se radi o plaćanju stanarine u naredna tri mjeseca, citira je Ritt studiju Statistike Austrije pod nazivom „Praćenje posljediča krize“. To odgovara 37 posto privatnih zakupaca ili gotovo trećini odrasle po-

Stanarine su porasle u svim naseljima u Beču. Posebno su pogodjeni becirkovi koji su se ranije smatrali jefitinim.

sta cijene stana trebala bi omogućiti pristupačno stanovanje. Uvođenjem ove mјere, uobičajene lokalne stanarine se više ne mogu nuditi po previsokim cijena-

nje. Umjesto toga, smatra da je potrebno pustiti mјere koje su već preduzete da stupe na snagu. Takođe je naglasio, da se trenutačna situacija na tržištu mora de-

(od kojih je oko 273.000 u Beču). Riječ je o stanovima za iznajmljivanje u starim zgradama koje su završene nakon 1994. godine. Još 135.000 stanova (od čega oko 127.000) još uvijek podliježe kategoriji izdavanja (izdavanje starih zgrada prije 1994.), a oko 500.000 domaćinstava u Austriji (od kojih je oko 150.000 u glavnom gradu) žive u iznajmljenoj gradnji.

„Usklađivanje vrijednosti nije povećanje stanarine“

„Referentna indeksacija koja treba da bude u aprilu 2023. je usklađivanje vrijednosti, a ne povećanje stanarine“, objasnio je Martin Prunbauer, predsjednik interesne grupe austrijskih vlasnika kuća. Ovo mišljenje dijeli Michael Pisecky, šef grupe povjerenika za nekretnine i imovinu u Privrednoj komori Beča: „Plate i penzije su takođe prilagođene inflaciji. Kao rezultat toga, u vezi ovog

2 MILIONA stanovnika Austrije suočava se sa poteškoćama plaćanja stanarine.

postojeći zakupni odnosi neće se mijenjati u korist podstanara. Međutim, stanari ne moraju očekivati daljnja povećanja stanarine u skoroj budućnosti. Stanodavci više ne smiju povećavati cijene kako oni žele. Takođe, oni više ne smiju troškove obnove ili renovacije stana prenijeti na stanare tj. podstanare. Ako je stanovima potrebna ozbiljna obnova, onda sve troškove snosi stanodavac. Ovo će u budućnosti značiti da stanodavci moraju dobro razmislići ima li modernizacija ili renovacija stanova za njih smisla. Ipak stanodavci se uvijek mogu pozvati na trenutne indeks stana u regiji. Ako se indeks stanarine poveća, cijene se takođe mogu povećati u skladu sa tim. Stanodavci bi se trebali pravovremeno informisati o svim promjenama u zakonu. Ukoliko stanodavac bude zahtijevao previšoku stanarinu, ne postoji kazna posebno prilagođena zakonu, međutim postoje određene novčane kazne.

pulacije. Stanodavci, u međuvremenu, nisu zadovoljni trenutačnim položajem.

Povećanje stanarine u svim bečkim becirkovima

Analiza portala za nekretnine 'Immowelt' pokazala je da su stanarine u svim

U Austriji oko 500.000 domaćinstava živi u iznajmljenoj gradnji.

naseljima Beča porasle u odnosu na prošlu godinu. Posebno su pogodjeni becirkovi koji su se ranije smatrali povoljnim za stanovanje, kao što su Favoriten sa povećanjem od šest posto i Leopoldstadt sa povećanjem od sedam posto. Brigittenau je čak zabilježio rast cijena stanarine za jedanaest posto.

Osim toga, u aprilu je predviđeno godišnje usklađivanje stanarine sa indeksom potrošačkih cijena (CPI). Prema podacima Radničke komore (AK), u Austriji postoji oko 376.000 domaćinstava na koja se odnose referentne stanarine

pitanja, ništa ne bi trebalo da se mijenja.“ Dešava se da sa inflacijom od oko deset posto - ili u ovom konkretnom slučaju od 8,6 posto - rastu i troškovi stanodavca.

Šta bi ograničenje cijena stanarine znalo za stanodavce?

Ukoliko se u Austriji uvede ograničenje cijena stanarine, tada će stanodavce dočekati mnoge promjene. Ako zaustavljanje rasta cijene stanarine bude sadržavalo iste klauzule kao u Njemačkoj, onda će nova pravila da vrijede samo za nove stanarine. Nažlost,

NEU

AK-BLITZ-APP

Neuigkeiten aus der Arbeitswelt – blitzschnell auf deinem Handy!

Mit der AK-Blitz-App immer einen Schritt voraus sein.

JETZT HERUNTERLADEN!

GET IT ON Google Play

Download on the App Store

AK NIEDER ÖSTERREICH

Skijaška zvijezda Felix Neureuther novi je ambasador biciklizma Donje Austrije

Na konferenciji za novinarne u St. Pöltenu, guvernerka Johanna Mikl-Leitner i državni sekretar za sport Jochen Danninger predstavili su novog ambasadora biciklizma pokrajine Donje Austrije, skijašku zvijezdu Felixa Neureuthera.

„Jako sam zadovoljna što smo uspjeli pridobiti Felixa Neureuthera za ambasadora biciklizma Donje Austrije, jer on ima međunarodnu popularnost i podiže biciklističku regiju Donju Austriju na međunarodni nivo”, rekla je guvernerka Johanna Mikl-Leitner. Pokrajina biciklizma Donja Austria nudi sve što srce jednog bicikliste

Sekretar za sport Jochen Danninger, guvernerka Johanna Mikl-Leitner sa Felixom Neureutherom.

poželi. Za sve ljubitelje biciklizma – od profesionalnih sportaša do rekreativnih biciklista do porodica kaže Mikl-Leitner: „Biciklo možete voziti na 5.500 kilometara turističkih biciklističkih staza, od čega

je 1.500 kilometara na deset najboljih turističkih staza biciklističkih ruta na kojima otkrivate najljepša područja naše pokrajine.“ Samo na Dunavskoj biciklističkoj stazi za svakoga se može naći ponešto –

od dugih, višednevnih tura do kraćih dionica. Osim toga, biciklizam u Donjoj Austriji ogroman je privredni faktor, jer svake godine milion turista dolazi na biciklistički odmor u Donju Austriju, te čine važan faktor naše privrede: „Zato smo od 2016. u turističku biciklističku infrastrukturu uložili oko 60 miliona evra“, naglasila je pokrajinska guvernerka, „oko deset miliona evra prihoda će omogućiti da našu biciklističku ponudu u budućnosti učinimo atraktivnijom. Biciklistički turizam takođe donosi goleme privredne prihode u područjima smještaja, gastronomije i maloprodaje“, dodaje guvernerka Mikl-Leitner.

Nastavlja se potraga za najaktivnijim kompanijama Donje Austrije

Nije važno volite li trčati, voziti rolere, bicikl ili više volite pješačiti – od 1. marta do 31. maja svaka minuta vježbe na otvorenom se broji za sve zapošlene.

Upravo iz ovog razloga Sportland Donja Austria u suradnji sa Privrednom komorom Donje Austrije, poslovnom agencijom Eco-plus i Sodexom po šesti put traži najaktivnije tvrtke u Donjoj Austriji. „Učestovanje u izazovu kompanija već je popularna tradicija za mnoga preduzeća Donje Austrije. Ipak, naravno, srdačno želimo pozvati još više stručnjaka i tvrtki da učestvuju u našem digitalnom sportskom takmičenju. Redovne sport-

Angela Stransky, Michael Freitag, Jochen Danninger, Wolfgang Ecker i Johannes Öfferl.

ske aktivnosti povećavaju mentalno i fizičko blagostanje i poboljšavaju performans. Fit, učinkoviti i motivisani zaposlenici najvredniji su resurs tvrtke. Osim toga, kolektivno vježbanje može dugoročno ojačati radnu atmosferu,“ kaže sekretar za sport Jochen Danninger. Koliko su kretanje i kohezija važni, zna i Wolfgang Ecker, predsjednik Privedne komore Donje Austrije (WKNÖ), koji ističe:

„Naše kompanije uvijek se suočavaju s raznim izazovima. Kako bismo se s njima mogli nositi i bili konkurenčni, bitno je da se aktivni i predani zaposlenici udruže. Zato smo vrlo sretni što smo partneri izazova kompanija Donje Austrije, jer ovo digitalno sportsko takmičenje ne samo da donosi zamah u korporativni svijet Donje Austrije, već takođe poboljšava radnu atmosferu i unutrašnju koheziju.“ Naime, ove godine uz nove sportove golf i turističke skijaške ture postoje i druge nagrade za pojedinačne uspjehe u aplikaciji „spusu Sport“. Dodatnu motivaciju trebali bi pružiti i pobjednici na sedmičnom nivou u sklopu sektora kompanije.

Predstavljen program ulaganja u državne klinike Donje Austrije

Na konferenciji za novinare u St. Pöltenu, zamjenik guvernerke Stephan Pernkopf je zajedno sa direktorom Pokrajinske zdravstvene agencije Donje Austrije (LGA) Alfredom Zensom predstavio investicijski program za državne i univerzitetske klinike Donje Austrije do 2030. godine.

„Uložićemo 1,3 milijarde evra. Ovo je veliki investicijski paket za najbolje liječenje i njegu pacijenata. Za najbolje liječenje karcinoma, najnovije hirurške metode, više prostora za osjetljivo psihijatrijsko liječenje i brzu pomoć u slučaju moždanog udara”,

Zamjenik guvernerke Stephan Pernkopf i direktor Pokrajinske zdravstvene agencije Alfred Zens.

istakao je zamjenik guvernerke pokrajine dodajući „da je zdravlje najveća vrijednost. A najbolja zdravstvena njega zahtjeva suvremene metode liječenja i prije svega predane rad-

nike i radnice. Imamo ih u našim državnim klinikama, trenutno više nego ikad prije.“ Najviše novca, tačnije 650 miliona evra, otici će u novu zgradu pokrajinske klinike Wr. Neustadt, koja

će do 2028. postati jedna od najmodernejših klinika u Evropi – a na tom putu klinika će biti opremljena najnovijom vrhunskom medicinskom opremom poput najsavremenijeg magnetskog rezonantnog tomografa. „Trenutno najveće gradilište u jednoj klinici je u Univerzitetskoj bolnici St. Pölten“, kaže Pernkopf, „gdje se trenutno ulaže oko 180 miliona evra u novu gradnju.“ U budućnosti će to uključivati pedijatriju i adolescentnu medicinu sa neonatologijom te novi odjel psihijatrije odraslih. Ulaže se i u medicinsku tehnologiju budućnosti kupnjom robota Da Vinci za 6,5 miliona evra u St. Pöltenu.

Konačno: Twin City Liner otvara novu sezonu!

„Super-Dienstag“ ponovo na programu!

Seniori (od 60 godina), studenti, osobe koje redovno putuju ili osobe s posebnim potrebama svakog utorka dobijaju 50% popusta na regularne karte.

Novi Twin City Liner ima 250 sedišta uključujući Captain's Lounge sa stolovima, 29 udobnih stolica na otvorenom kada je lepo vreme, kao i dva mesta za osobe u kolicima. Kuhinja broda priprema sveže obroke i pića.

TWIN CITY LINER.com
SO GEHT SCHIFF HEUTE

Twin City Liner ponovo krstari između **centra Beča** (stanica Schwedenplatz) i **starog grada Bratislave**.

Vaše zdravlje nam je važno! Zbog toga se na brodu našeg Twin City Linera nalaze **prečišćivači vazduha**.

Nova
sezona od
31.03.2023!

Tri puta dnevno
Beč - Bratislava - Beč

Rezervacije: ☎ +43 1 904 88 80

Razgovarali smo sa ministarkom pravde Almom Zadić (Zeleni) o korupciji, nedostatku stručne radne snage, budućim planovima za pravosuđe, kao i budućnosti austrijske omladine.

Autor: Milica Vuković

„Zapadni Balkan ne treba da se razdvaja, već ujedinjuje”

KOSMO: Osoblje zaposleno u kaznenim institucijama govori o nedostatku osoblja i „diskriminatornim“ platama. Ovaj nedostatak stručnog osoblja predstavlja sigurnosni rizik. Kako planirate da riješite ovaj problem?

Alma Zadić: Kada sam preuzeila dužnost u resoru, govorilo se da pravosuđe tiho umire. Razlog za to je što se u posljednjih deset godina prije mog dolaska masovno štedjelo u pravosudnom sektoru. Bilo da se radi o planiranim pozicijama, ili resursima. Upravo iz tog razloga sam se od imenovanja za ministarku pravde zalagala za povećanje budžeta u oblasti pravosuđa. Upravo je ono ključno za našu državu i demokratiju. Osim toga, pravosuđe kao nezavisni stub demokratije mora biti ojačano. Upravo iz tog razloga, u okviru kaznenog sistema, veoma važnu ulogu igra i izvršenje kazne. Dobili smo više planiranih pozicija u kaznenom sistemu kao i više resursa za izvršenje kazne i mjera. Samo u trenutnom budžetu predviđeno je dodatnih 113 miliona evra za ovu namjenu. Međutim, sada smo otkrili da imamo planirane pozicije, ali nemamo dovoljno osoblja. Stoga apelujem na sve one koji se interesuju za pravdu: zanimanje za zatvorske

čuvare je kvalitetno i izazovno zanimanje. Ovim poslom daje se važan doprinos sigurnosti našeg društva. Istovremeno, svi zainteresovani imaju mogućnost da pomognu zatvorenicima u građenju života bez prestupništva. Imamo otvorene planirane pozicije na koje se svi zainteresovani mogu prijaviti, a već smo pokrenuli i kampanju za reputaciju.

Prošle godine, Austrija je još bila na 13. mjestu u međunarodnom rangiranju „Indeks visine korupcije“. Sada Austrija zauzima 22. mjesto. Je li gubitak

spreječavanju svih oblika korupcije. Za mene su posebno važne tri stvari kako bi se ojačalo povjerenje stanovništva u demokratiju. Prvo, transparentnost: moramo učiniti djelatnosti državnih organa transparentnim, jer bi rad državnih upravnih organa trebao biti vidljiv. Drugo, učinkovito kažnjavanje: to je važno jer znamo od stručnjaka da se zločini mogu spriječiti samo ako počinitelji znaju da će biti uhvaćeni. U posljednje tri godine stvorili smo preko 500 dodatnih radnih mesta za pravosuđe. Treće, potrebni su nam strožiji antikorupcijski

„Kao Vlada, moramo raditi na spriječavanju svih oblika korupcije.”

pozicije povezan sa parlamentarnim istražnim odborom za korupciju? Koje su još mjere planirane u vezi sa ovim? U vezi sa ovim rangiranjima osjećaju se posljedice Ibiza skandala, ali i nedavnih optužbi za korupciju protiv nekih visokih političara. Objavljene poruke predstavljaju zastrašujuću sliku politike i vodećih funkcionera. Tako smo mogli vidjeti kako se u Austriji dodjeljuju položaji, a da se o tome ne odlučuje ujvijek na temelju objektivnih kriterija. Kao Vlada, moramo raditi na

zakoni. Upravo zbog toga sam donijela strožiji zakon o korupciji kojim želimo popuniti praznine u postojećem zakonodavstvu. Pored toga, novo je to da će se zakon o korupciji ubuduće primjenjivati ne samo na već izabrane političare, već i na sve one koji se prijavljuju za funkciju u državnoj službi. Svi službenici takođe moraju ispuniti iste kriterije kao i osobe koje su već na funkciji. Osim toga, ovim paketom smo također učinili i to da je kupovina političkog mandata kažnjivo

djelo, što prije nije bio slučaj u Austriji. Vjerujem da ćemo uz pomoć ovih promjena uspjeti zatvoriti posljednje praznine u postojećem zakonu o korupciji.

Sa budžetom za ovu godinu, pravosude dobija 122 novih radnih mesta i 220 miliona evra više. Šta planirate da uradite sa dodatnim novcem?

Pored novih radnih mesta, veliki dio ovog novca se ulaže u kaznene

dijete ne smije postati žrtva. Moramo učiniti sve što je u našoj moći kako bi djeca bila bezbjedna. Zato je bilo posebno važno da se uspostave koncepti zaštite djece širom zemlje. Sva udruženja i organizacije koje rade sa djecom treba da imaju koncept zaštite djece koji ispunjava odgovarajuće kriterijume kvaliteta. Usputstvije se nevladina organizacija koja će izdati odgovarajuće certifikate klubovima koji su usputstvili ove koncepte i koji rade sa djecom,

„Sva udruženja i organizacije koje rade sa djecom treba da imaju koncept njihove zaštite.“

institucije. Tako će biti finansirani neophodni radovi na renoviranju, i jačanju sigurnosti, kao i na boljim mjerama za brigu o zatvorenicima. Na primjer, trenutno renoviramo neke kaznene ustanove jer imamo povećanje broja ljudi koji moraju biti smješteni u njima zbog mentalnih bolesti. Ovakva ulaganja se moraju provesti. Ono što je meni lično jako važno je proširenje psihosocijalne i pravne podrške tokom pravnih procesa. Za sve ljudе koji su žrtve nasilja, postoji mogućnost da besplatno koriste psihosocijalnu i pravnu pomoć. To znači da svaka osoba koja je na primjer pogodena mržnjom na internetu, može dobiti podršku od organizacija za zaštitu žrtava kao što su ZARA ili Weißer Ring. Jer mora biti jasno da internet nije mjesto bezakonja. Širenje mržnje i podsticanje nasilja na internetu trebaju biti kažnjivi. Ne možete reći i uraditi sve, a ne morate sve ni trpjeti. Kod organizacija za zaštitu žrtava dobićete stručnjaka koji će vas voditi tokom postupka, a takođe postoje i pravne usluge, koje su isto tako besplatne. Na taj način želimo da postignemo to, da se svako može uspješno boriti protiv nasilja i mržnje na internetu.

Nakon sastanka ministara 25. januara 2023. godine, predstavljena je inicijativa za zaštitu djece i mladih od seksualnog zlostavljanja. Koji mehanizmi se u stvarnosti koriste za sprječavanje nasilja nad djeecom?

Najvažnija je prevencija. Nijedno

tako da roditelji znaju da su njihova djeca тамо bezbjedna. Takođe smo pooštrili kazne u oblasti prikazivanja seksualnog zlostavljanja maloljetnika. Dodatno smo proširili zabranu dijeljenosti kako bismo spriječili ljudе koji su već osuđeni zbog zlostavljanja dece da rade u ustanovama sa djecom.

„Za sve ljudе koji su žrtve nasilja, postoji mogućnost da besplatno koriste psihosocijalnu i pravnu pomoć.“

Vi ste protiv strožijih kazni za klimatske aktiviste. Ipak, posljedice blokada ulica su prilično velike. Da li aktivnosti klimatskih aktivista spadaju pod krivično pravo?

Ako postoje krivično relevantna oštećenja ili ugrožavanje drugih ili su prekršeni administrativni zakoni, već postoji mnogo mogućnosti da se to riješi. Ali ne smijemo zaboraviti jednu stvar: ovi mladi ljudi se bore za svoju budućnost. Ako sad ništa ne učinimo, posljedice će za nekoliko decenija biti mnogo gore nego gužva koju je izazvala demonstra-

ŠIRENJE MRZNJE na internetu treba biti kažnjivo.

cija. Smatram da je ispravno da se borite za svoje zahtjeve. I smatram da je ispravno da se borite za zaštitu klime i da idete na demonstracije. Sloboda okupljanja je ključni element demokratije. Mojоj generaciji je uvijek bilo prebacivano da smo apolitični i da se ne borimo za zaštitu klime. Sada postoji generacija koja to ozbiljno shvata i koja ide na ulice za svoje zahtjeve. Ipak, postoje granice koje jednostavno ne smiju biti prekoračene. Ako se prekorače, država će naravno intervenisati.

Uvijek kažete da je BKS vaš maternji jezik. Pojedine organizacije i udruženja podstiču ukidanje tog jezika. Kakvo je vaše mišljenje o tome?

Kada sam rođena 1984. godine u tadašnjoj Jugoslaviji, to je bio jedan jedinstveni jezički prostor. Zbog toga se osjećam povezanom sa cijelim jezičkim prostorom. Kada sam isla u školu tih tri godine, jezik je svaki put imao drugačije ime. Zato govorim BKS, jer mi je važno da izrazim dvije stvari. Prvo, priznanje za pojedinačne nacije. Zbog toga što je Zapadni Balkan raznolik i smatram da se ta raznolikost mora istaći. Istovremeno, BKS takođe simbolizuje inkluziju, ove zemlje su tjesno povezane – i jezički – nijedan Srbin mi ne može objasniti da ne razumije Hrvata ili obrnuto. Na Zapadnom Balkanu je sve uvijek veoma složeno, jer ili se negira pripadnost, ili se kaže da smo svi isti. Ali, morate priznati da postoje kulturne, jezičke i vjerske razlike. Istovremeno, to je ista jezička porodica. I da, znam da na Zapadnom Balkanu ime jezika ima politički i etnički značaj. Ali mislim da je vrijeme da Evropa ponovo ojača svoje veze, posebno zbog kriza koje nam se približavaju. Dakle, uopšte nema smisla da relativno mali prostor, poput Zapadnog Balkana, nastavi da se razdvaja umjesto da se ujedinjuje.

Autor: Milica Vuković

„Obnovljiva energija i zaštita klime su odgovor na krize”

KOSMO: U svijetu u kojem trenutno imamo više paralelnih kriza: mnogi ljudi su izgubili svoje poslove, cijene se i dalje rastu. Smatrate li da je trenutno ispravno da tema zaštite klime bude u središtu pažnje medija, ali i države?

Leonore Gewessler: Zaštita klime je odgovor na aktualne krize, ali i na aktualni rast cijena. Zašto? Upravo smo prošle godine na bolan način doživjeli što znači biti zavisan i ucjenjiv po pitanju fosilnih goriva kakva su nafta i plin. Moramo se osloboditi te zavisnosti i ucjenjivosti. To je vrlo važno za našu zemlju. Na taj način ćemo morati manje uvoziti kako bismo postali sigurniji i neovisniji. To opet pomaže zaštiti klime i osigurava niže cijene. Jer odgovor na krize je razvoj obnovljivih izvora energije: razvoj vjetroenergije, solarne energije, biomase, hidroelektrana i svega što možemo imati kod kuće. Sunce nam ne šalje račun. No, Vladimir Putin nam ga šalje, i veoma je skup. Svi smo upravo to zajedno doživjeli. Izlazak iz ove zavisnosti za Austriju je težak zadatak. Želimo postići cilj nezavisnosti i klimatske neutralnosti do 2040. godine. Zbog toga podržavamo razvoj obnovljivih izvora energije. Kao vlada, uložili smo

mnogo novca kako bismo podržali ljudi i kućanstva pogodjena rastom cijena za vrijeme krize, npr. zaustavljanjem rasta cijena struje, i dodatkom za troškove grijanja.

Sada se vidi da se cijena plina ponovno približava cijenama prije krize. Ipak, ljudi nemaju osjećaj da je sada sve ponovno jeftinije. Kako objašnjavate ovaj slučaj?

Vidimo da su cijene gasa u Austriji, ali i u Evropi, opet pale zbog mnogih mjera koje smo preduzeli. Iako su još uvek više nego prije rata, znatno su se smanjile. To će se postepeno odraziti i na računima. Međutim, traje malo duže jer smo gas koji sada trošimo kupili

Sa ministarkom za zaštitu klime, životnu sredinu, energetiku, mobilnost, inovacije i tehnologiju Leonore Gewessler (Zeleni) razgovarali smo o projektima koje je Vlada ostvarila u proteklom periodu, cijenama energije, kao i o budućim planovima Savezne vlade u njenom resoru.

misija za zaštitu konkurenčije i E-Control, regulatorni organ za oblast struje, osnovali tim koji treba da spriječi manipulaciju na tržištu.

Koliko procenjujete da će trajati dok se ne vratimo na stare cijene? Šta kažu stručnjaci o tome?

Ove godine smo već uspjeli da ublažimo inflaciju, na primjer, zaustavljanjem rasta troškova struje (Strompreisbremse) i uvođenjem dodatka za energiju. Od 1. decembra ovo je trebalo biti vidljivo i osjetno na računima potrošača. Kada se radi o zaustavljanju troškova struje, bilo nam je jako važno da ova mjera djeluje odmah. Mislim da će se olakšice moći osjetiti na računima po-

---

„Iako su još uvijek više nego prije rata, cijene na tržištu su se znatno smanjile.”

prošle godine po drugačijim cijenama. Nemam razumijevanja kada se radi o brzom reagovanju na povišenja cijena od strane dobavljača gasa ili energije, koji ujedno ne reaguju tako brzo kada se radi o spuštanju cijene. Zato su Ko-

trošača u toku ove i sljedeće godine, neovisno o zaustavljanju rasta troškova struje. Ali, kao što sam naglasila, smanjenje cijena treba da se dešava istom brzinom kao i rast cijena. Međutim, i stručnjaci smatraju da cijene

fosilnih goriva više neće biti tako povoljne kao prije rata.

Za Ministarstvo zaštite klime postoji dodatni budžetski plus od 42,5 miliona evra ili 7,3 posto u poređenju sa prošlom godinom. Šta planirate sa dodatnim novcem?

Mi ulažemo novac tamo gdje to ima smisla. Klimatska zaštita je ulaganje u dobru budućnost – u bolju budućnost i u budućnost u kojoj svi koji su danas djeca, mogu dobro da žive i da dožive starost. Zato ulaganja vršimo široko i u sve smislene podsticaje i investicije. Nekoliko primjera: proširenje solarnih elektrana i fotonaponskih sistema. Ljudi žele da investiraju u sopstveni fotonaponski sistem kako bi bili nezavisni. Želimo da osiguramo da svako ko podnese zahtjev za podsticaj, taj podsticaj i dobije. Zato smo znatno povećali sredstva za ovu namjeru. Drugo je investicija u zamjenu kotlova za grijanje. U ovoj oblasti imamo na raspolažanju oko 2 milijarde evra do 2026. godine. Podstiče se zamjena prljavih starih uljnih i gasnih sistema sa modernim obnovljivim sistemima, sa dodatnim podsticajem za domaćinstva sa niskim primanjima do 100%. Investicije u javni prevoz su takođe veoma važne. Naš cilj je poboljšanje infrastrukture i snižavanje cijena. Klimatska karta (Klimaticket) sa 3 evra dnevno je sigurno najjeftiniji način kretanja. Četvrti, želimo da podržimo industriju i privredu u tranziciji energije, kako bi u budućnosti imali dobre i održiva radna mjesta u Austriji. Dio budžeta ide i u elektromobilnost. U ovoj oblasti smo takođe povećali podsticaje. Prilikom kupovine električnog automobila, dobijate 5.000 evra za investiciju.

Vađenje litijuma je već dugo kritikованo: usred veće pojave električnih automobila, dolazi do rasta potražnje za litijumom. Međutim, često nedostaju ekološki standardi. Kakvo je Vaše mišljenje o tome?

Moramo poštovati ekološke i društvene standarde prilikom eksploatacije sirovina, dakle moramo imati ekološki i socijalno odgovarajuće standarde za radnike na terenu. Na nivou EU smo donijeli zakon koji to tačno kontroliše, i to duž cijelog lanca snabdijevanja. Takođe, želimo da

stvorimo održivu inicijativu za rudarstvo. Pritom, reciklaža je velika tema: sirovine koje imamo, kao i one koje su već ugrađene u baterije ili druge predmete, su vrijedne i moramo se potruditi da ih ponovo koristimo. Sve u svemu, moj cilj je da prelaskom na e-mobilnost izbjegnemo neprestanu prirodnu štetu koju izazivaju naftna eksploatacija ili nesreće sa rezervorima.

Jedan od vaših budućih ciljeva će biti stvaranje sistema reciklaže. Kako ćete dostići taj cilj?

Put do reciklaže je izuzetno važan, jer moramo da se odmaknemo od eksploatacije vrijednih sirovina i pređemo na reciklažu i ponovno korišćenje. Zbog toga smo trenutno na evropskom nivou razvili strategiju za baterije. Novi strogi zakon obavezuje proizvođače da u novoj bateriji imaju dio koji je recikliran. U Austriji, takođe, imamo veoma sličan cilj sa strategijom održivog razvoja, a to je da

SMANJENE CIJENA treba da se dešava istom brzinom kao i njihov rast.

denja prošle godine, već je izvršeno preko 440.000 popravki kod partnera širom Austrije. To pokazuje: Ljudi u Austriji žele da štede kada se radi o resursima. Raduje me što ih možemo podržati bonusom za popravku.

Kakva je situacija trenutno sa svim građevinskim projektima oko Beča, kao što je Lobau tunnel?

Krajem 2021. godine, evaluirali smo program Asfinag-a da bismo vidjeli

„Moramo poštovati ekološke i društvene standarde prilikom eksploatacije sirovina, dakle moramo imati ekološki i socijalno odgovarajuće standarde za radnike na terenu.“

osiguramo da stvari koje već koristimo koristimo što duže. Jedan od najvažnijih ciljeva je da na evropskom nivou obavežemo kompanije da već u dizajnu proizvoda rade na tome da se duže koriste ili da se njihovi saстојci ponovo koriste. Konačno, to će se isplatiti i ekonomski, sve više preduzeća shvata koliko košta bacanje sirovina.

Da li ste već skupili iskustva korištenja bonusa za popravku?

Bonus za popravku je vrlo popularan. Ova inicijativa podržava ljudе pokrivaјуći polovicu troškova i do 200 evra troškova popravke, tako da se elektro uređaji mogu ponovo popraviti. Želimo da popravljanje ponovo postane privlačno. Od njegovog uvo-

da li su projekti koje su planirani za izgradnju puteva, a čije planiranje datira čak 40 godina unazad, još uvjek moderni ili da li postoje bolja rješenja za te projekte. Evaluacija se odnosila i na Lobau projekat. Projekti poput tunela ili auto-puta kroz zaštićena prirodna područja jednostavno nemaju smisla u 2023. godini. Zato više nećemo pratiti ovaj projekat. Projekat se trenutno nalazi u strategijskom pregledu saobraćaja, gde će se razvijati alternativni projekti sa svim uključenim stranama. Ovaj postupak je takođe preduslov za to da se projekat izuzme iz Zakona o državnim putevima. Trebaju nam održiva rješenja u oblasti saobraćaja, ali i dobra infrastruktura, posebno kada se radi o javnom prevozu koji ima bitnu ulogu u zaštiti klime.

Grčka reč „eutanazija“ označava lepu smrt, odnosno lako i bezbolno samovoljno umiranje, kojim se teško bolesnim ljudima skraćuju patnje. Lako je najveći broj religijskih zajednica smatra samoubistvom i protive joj se, u svetu je legalizovana u više zemalja.

EUTHANASIA

■ Autor: Vera Marjanović

Eutanazija – DA ili NE?

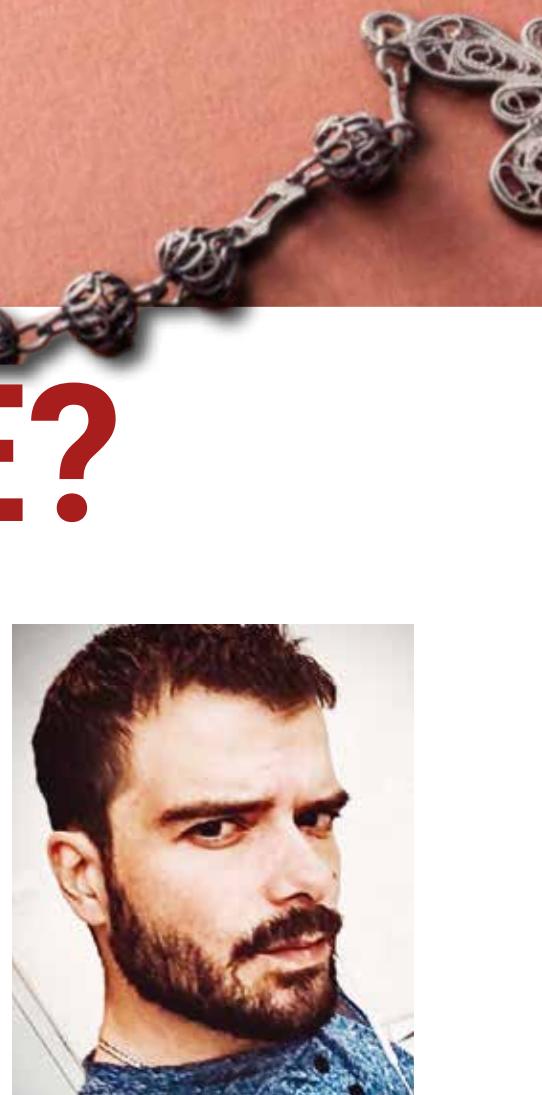
Stavovi o eutanaziji su podjeni. Njeni zagovornici navode da je to pravo na dostojanstvenu, odnosno smrt iz milosrđa za bolesnike kojima nema spasa. Protivnici tvrde da je to pomaganje u samoubistvu, iako se dostojanstvenim životom ne mogu smatrati muke kojima su pacijenti izloženi usled neizlečive bolesti. Za sada, u zemljama u kojima je legalizovana, sprovodi se kao pasivna ili asistirana eutanazija. Pod strogo kontrolisanim uslovima, neki od oblika eutanazije je legalan u Belgiji, Holandiji, Luksemburgu, Nemačkoj, Španiji, Austriji, Finskoj i Norveškoj, dok se u Francuskoj i Portugalu još uvek vode rasprave na tu temu. Eutanazija je dostupna i u američkim državama Oregon i Vermont, kao i u Kanadi, u nekim delovima Australije,

je, na Novom Zelandu i u Kolumbiji. Asistirano samoubistvo, kad oboleli uzima sredstvo za okončavanje života, legalno je u Švajcarskoj od 1942. godine, a u Austriji od pre godinu dana, dok aktivna eutanazija nije dozvoljena.

Film o eutanaziji

Zdravko Jovanović, filmski i pozorišni režiser i scenarista iz Kanade, koji je poreklom iz Sarajeva, za temu magistarskog rada je odabrao eutanaziju, o kojoj je snimio dokumentarni film „To Die Forth“ (Zakoračiti u smrt). Radio ga je u Švajcarskoj, Belgiji i Holandiji, a iskustva su mu često bila mučna, o čemu govorи за magazin KOSMO.

KOSMO: Šta Vam je posebno bilo teško dok ste snimali svoj film?

Zdravko Jovanović snimio je dokumentarni film o eutanaziji „To Die Forth“.

Mag. Zdravko Jovanović: Ja sam u Švajcarskoj sa svojom ekipom prisustvovao asistiranom suicidu

jedne osobe i do danas mi je krivo što sam uopšte to sebi dozvolio. Da, smrt je jako brza... Ta osoba je zahtevala da prisustvujem da bi mi dokazala da je procedura bezbolna i brza, ali i da 'proširim vest', kako bi što više ljudi saznalo da imaju i tu opciju. U zemljama Beneluksa je procedura strogo kontrolisana i u vreme kad sam ja vršio istraživanja, više ljudi je bilo odbijeno, a čekalo se i po pet godina. Mene je pozvala jedna bakica iz Brisela, odnosno njena advokatka, da je snimim i intervjujem dan pred eutanaziju. Če-

PALIJATIVNA NEGA je izuzetno skupa i često nije dostupna svima.

U Švajcarskoj ste upoznali kontroverznog „dobrotvora” po imenu Ludwig A. Minelli, osnivača udruženja „Dignitas” kojem je specijalnost asistirani suicid...

Asistirani suicid znači da čašicu sa letalnom dozom pentobarbitala osoba mora SAMA da podigne i popije. Dvoje ljudi iz Dignitas centra su prisutni samo da potvrde da je suicid uspešno obavljen. Sada se upotrebljava i suicid mašina, tj. 'kapsula' u koju se uđe i sedne, a koristi se smrtonosni gas nitrogen. Za asistirani suicid je potrebno odobrenje dva psihijatra u Švajcarskoj. Međutim, to je dosta labavo regulisano, pa su se pojatile sumnje da rade 'u talu' sa udruženjem Dignitas, u šta je uključen i osnivač Ludwig A. Minelli, koji je advokat. On kaže da bi svakome dao dozvolu za samou-

A koju ulogu je imala Soraya Wernli u poslovima osnivača udruženja Dignitas?

Razgovarao sam i sa njom. Naime, ona je medicinska sestra i radila je u udruženju, a onda se Ludwig A. Minelli našao pod istragom jer ga je ona tužila, tvrdeći da je sproveo asistiranog suicida za njega samo uspešni biznis. U izjavi za istražne organe, Soraya Wernli je tada naveala da je Minelli odlazio u kuće klijenata nakon njihovog samoubistva i uzimao nameštaj, tepihe i sve druge vredne stvari, te da je na tome dodatno mnogo zarađivao. Ona je takođe tvrdila da je nakon kremacije pepeo preminulih prosipan u Ciriško jezero, u kojem su ronioci pronašli veliki broj urni. Za asistirani suicid Dignitas više ne zapošljava medicinske radnike, nego obične ljude, te se tako štiti od koncepta Hipokratove zakletve i etike. Tragično je što klinika Dignitas, koja se bavi sprovođenjem asistiranog samoubistva, danas u svojoj ponudi ima palijativnu negu, navodno, u cilju prevencije suicida. Znate kako, to je isto kao kad bi narko-kartel počeo da otvara klinike za prevenciju i lečenje od ovisnosti.

kala je pet godina, pa je morala da angažuje advokate koji su se borili za ubrzavanje procedure. Patila je od Parkinsonove bolesti. Ta žena je imala sinove, čerke i unučad, a kad sam je pitao zašto tako uporno želi da 'što pre ode', setno je odgovorila da je bila uvek jako nezavisna. U to vreme sam se brinuo o svojoj nepo-

„Asistirani suicid znači da čašicu sa dozom pentobarbitala osoba mora sama da podigne i popije.”

kretnoj baki, pa sam bio u čudu što puno ljudi sa Zapada nezavisnost poistovećuje sa razlogom da se živi ili ne. Gospodu je porodica preklinjala da odloži eutanaziju, a ja sam se pitao zašto im ne dozvoli da se brinu o njoj jer to je zaslужilla. Intervjuisao sam tada i glavnog doktora koji sedi u komisiji za eutanaziju u Belgiji, a onda sam upao u strašan vrtlog zbog mog istraživačkog rada i, da mi nije bilo mentora i jos dvojice profesora u komisiji, nisam siguran da bih ikada završio moju magistrsku tezu i film.

bistvo, pa čak i deci jer smatra da je to esencijalno i najvažnije ljudsko pravo. Sa njim sam proveo puno vremena. Kad sam bio u njegovoj kući, ležerno i nonšalantno mi je rekao da je on lično bio asistent u samoubistvima šestoro ljudi i to na kauču na kojem sam sedeо. Bez uzbuđenja mi je tokom razgovora pokazivao zrna biljke ricinus, od kojih se pravi otrov ricin, a sve se dešavalo u periodu kad je vlada Švajcarske zabranila klinici Dignitas da izvršava asistirana samoubistva zbog sumnji u zakonitost njihovog poslovanja.

Pomenuli ste svoju baku. Sa njom ste imali iskustva koja su Vam u velikoj meri odredila odnos prema eutanaziji, zar ne?

Meni je moja pokojna baka bila kao druga majka. Ona je deset godina bila palijativna i ja sam se, zajedno sa mojima, brinuo o njoj. Ovde u Kanadi su bili spremni da joj ubrzaju smrt kad je u roku od 48 sati imala

ANKETA

Kakav je vaš stav o eutanaziji?**Boka Đurović (43), socijalni pedagog**

I neizlječivi pacijenti imaju nadu i žele da žive, bore se za svaki sljedeći dan jer to je u prirodi čovjeka. Ko može sa sigurnošću kaže da se neko ko danas želi eutanaziju neće predomisliti za sedam dana? Mislim da odluka o uzimanju života treba da bude samo u rukama onoga ko život i daje.

Veselin Petrović (67), penzioner

Kad se čovek nađe u bezizlaznoj zdravstvenoj situaciji, bez razmišljanja jasno kažem: Da, jesam za eutanaziju! Zašto bi pacijent živeo kao biljka, pri čemu otežava situaciju i najbližima, i medicinskom osoblju i svima koji su delovi tog lanca? Kraj je u svakom slučaju neizbežan, pa treba dozvoliti da se muke skrate.

Mugdim Ćatić (67), humanitarni radnik

Smatram da svakom čovjeku treba dozvoliti da po svojoj volji napusti ovaj svijet. Kad obole od najtežih i neizlječivih bolesti i kad život izgubi dostojanstvo, pacijentima treba dozvoliti da svojom voljom prekrate sebi muke. Stoga podržavam zakon o asistiranom suicidu, koji u Austriji reguliše to pitanje.

Nataša Katalina (45), slikarka

Samoubistvo ne bih nikad mogla da branim, s druge strane ni istinski da osetim krajnji očaj koji dotele čovjeka doveđe. Ipak, uvek bih se zašložila za očuvanje ljudskog dostojanstva i slobode jer smatram da bi svaki život morao imati minimum zagarantovanog dostojanstva da bi imao smisla.

srčani i moždani udar. Ja nisam dozvolio da je skinu sa aparata. A moja dobra baka, ne samo da je preživela, nego je imala deset kvalitetnih godina života do prirodne smrti, najviše zahvaljujući palijativnoj nezi, koja je u Kanadi fantastična, naročito kad se upoređi sa ostatkom sveta. E, to je ta 'slippery slope' (klizava nizbrida) koju sam otkrio tokom mog istraživanja, odnosno činjenica da, što su eutanazija i asistirani suicid prevalentniji u jednom sistemu i društvu, to je palijativna nega više zanemarena i manje se ulaže u nju. Ja sam za to da sve opcije budu dostupne, iako shvatam da je to naivno razmišljanje, uzimajući u obzir da su za eutanaziju, asistirani suicid i palijativnu negu potrebni čvrsti zakoni, finansijska sredstva, logistika, ljudi...

Sa spoznajama koje ste stekli tokom istraživanja i snimanja filma, kakav je danas Vaš stav o eutanaziji?

Ogroman problem su slučajevi kad medicinski tim odbija da pruži maksimalnu moguću negu i pomoć u

bila saglasna da se eutanazija odbori i postane opcija onima koji su terminalno bolesni, koji su u nepodnošljivim fizičkim i psihičkim bolovima, jer za Crkvu je to (samo)ubistvo, dakle kardinalni (smrtni) greh. Lako je izneti stav da je eutanazija protiv Boga i samim tim nedopustiva, ali za šta se aktivno zalažemo i

„Za eutanaziju, asistirani suicid i palijativnu negu potrebni su čvrsti zakoni, finansijska sredstva, logistika, ljudi...“

borimo kao alternativu? Eutanazija o kojoj se danas raspravlja i za čiju legalizaciju se mnogi bore je aktivna eutanazija, što znači da medicinsko osoblje prekida život pacijenta ubrizgavanjem letalne doze leka, a najčešće su to barbituati. Dr. Jose Pereira, doktor iz Južne Afrike koji je radio na onkologiji u Švajcarskoj, rekao mi je da od onog trenutka kad je asistirani suicid postao legalan, pristup palijativnoj nezi i ulaganje u nju se drastično smanjilo. A ja i dalje duboko verujem u palijativnu negu

111 TESTAMENATA

o željenoj smrti saopštilo je Ministarstvo za socijalna pitanja, zdravlje i negu.

spasavanju pacijenata i samim tim im se 'ubrzava' smrt. Nažalost, to je u našem regionu vrlo prisutno kad su stariji ljudi u pitanju, a ja sam na njih posebno slab. Sećam se i slučajeva vezivanja dementnih pacijenata u staračkim domovima. Šta je bilo koja crkva javno i glasno rekla o tome? Ne vidim da bi Crkva ikada

koja je, nažalost, skupa i samim tim nije svima dostupna, barem ne u svom punom kapacitetu, čak ni u visokorazvijenoj zemlji kakva je Kanada.

Eutanazija u Austriji

Eutanazija u Austriji zakonski je regulisana nešto duže od godinu

dana. Od tada ljudi koji su trajno teško ili neizlečivo bolesni, ukoliko žele da iskoriste pomoć pri samoubistvu, mogu da sastave tzv. oporučku smrti. Zaključno sa decembrom 2022. godine, sročeno je 111 testamenata o željenoj smrti, saopštilo je Ministarstvo za socijalna pitanja, zdravlje i negu. Naravno, sačinjanje i potpisivanje testamenta o smrti ne znači automatski i davanje smrtonosnog preparata koji se izdaje u apotekama. Prema podacima nadležnog ministarstva, do kraja decembra je izdato 90 doza takvih preparata. Broj upotrebljenih doza trenutno je jednocifreñ, kao i broj u apoteke vraćenih.

Odlukom austrijskog Ustavnog suda, neophodna je reorganizacija asistiranih samoubistava, koja su ranije bila zabranjena. Prema važećem Zakonu o smrti, konsultacije sa lekarima su obavezne. Dva lekara, od kojih jedan mora da ima dokaz

palijativno zbrinjavanje pozivalo na promenu zakona. Naime, veliki problem je što ustanove za palijativno zbrinjavanje ne mogu da u punom obimu pruže usluge sveobuhvatne nege i podrške osobama sa ozbiljnim bolestima. Nedostatak finansijskih sredstava, a istovremeno i preopterećenost, uzroci su zbog kojih su u Društvu za palijativno zbrinjavanje zabrinuti, ali ne i odgovorni. Ovim problemima je obuhvaćena i uloga lekara palijativnog zbrinjavanja kao edukatora o asistiranom samoubistvu.

Episkop austrijsko-švajcarski Gospodin Andrej: „Odbijamo legalizaciju eutanazije“

Svoje iskustvo po pitanju problema eutanazije, Episkop Andrej je stekao blagodareći učeštu u dijalozima između Pravoslavne Crkve i Evropske narodne stranke (hrišćanski de-

IMA LI MEDICINA pravo odlučivanja o okončanju nečijeg života?

i socijalno biće, a da individualističko tumačenje individue nije hrišćansko. Izgleda kao da nedostatak medicinskih mogućnosti vodi do toga da se razmišlja o primeni eutanazije. Međutim, treba se zalagati da se unapređuje palijativna medicina koja bi diskusiju o eutanaziji činila izlišnom.

Sama reč eutanazija je nezgodan 'terminus technicus'. Ako je eutanazija, po tumačenju zagovornika legalizacije iste, izraženo pravo pacijenta koji je neizlečivo bolestan da mu se odobri željena smrt uz pomoć medicine, onda to nije isto što termin kaže. Naprotiv, eutanazija u bukvalnom prevodu znači: dobra, lepa smrt, a to je ono za šta se svakodnevno više puta molimo u liturgiji kada molimo od Gospoda da nam kraj života našega bude bezbolan, nepostidan i miran. Zato treba biti obazriv i zapitati se da li medicina uopšte ima moralno pravo da odluči o okončanju nečijeg života. Legalizacija je na tom polju izlišna jer je teško reći gde počinje pravo osobe na odlučivanje o svojoj smrti, a gde se kod države, lekara ili drugog faktora završava odluka o smrti ili ne smrti. Pogotovo to važi za hrišćane koji i ne vide kraj ovog života kao kraj celokupnog našeg života. Jer to, ustvari, nije kraj života kao što se jasno vidi iz držanja mučenika Crkve. To važi i danas.

Pravoslavni episkopi smatraju da je dužnost Crkve da poziva hrišćane da ne pristaju na legalizaciju eutanazije, ali eto, u današnjem modernom društvu ipak se taj problem postavlja. Potrebno je da se ističe odgovornost crkava i da se one jače uključe u svestranu brigu za one koji su na samrti sve do pokreta hospica, a s druge strane da se pruži veća podrška naučnom istraživanju mogućnosti za ublažavanje bolova. Odbijajmo legalizaciju eutanazije iz razloga što u suštini pacijent hoće da mu se skrati bol, a ne život."

Eutanazija u bukvalnom prevodu znači: dobra, lepa smrt.”

”

o obuci iz palijativne medicine, moraju nezavisno jedan od drugog da potvrde da je osoba koja je spremna da umre sposobna da donosi odluke i da želi dobrovoljno da okonča svoj život. Sastavljanje testamenta vrši notar.

Međutim, nedavno je Društvo za

mokrati), koji su nastajali u vezi sa ujedinjenjem Evrope posle Drugog svetskog rata, ali takođe i na osnovu nekoliko važnih konsultacija pravoslavnih teologa sa crkvama u Zapadnoj Evropi. Za magazin KOSMO o eutanaziji Episkop Andrej kaže: „Pravoslavni episkopi se jasno protive legalizaciji eutanazije. U modernom društvu oživila je ideja da se preduzme nešto po pitanju prava svakog čoveka da umre na dostojan način i da se očuva pravo na samopredelenje svake individue. Tada su na najširem planu sprovedene ankete među lekarima, a rezultat je bilo osnivanje udruženja pod imenom 'Dostojno umreti'. To udruženje se razvija na polju izučavanja pravilnog praćenja čoveka kojem preti smrt. Pravoslavni episkopi misle da je oportuno da se uopšte zakonski reguliše to pitanje. Inače, legalizacija eutanazije potiče od ljudi koji nisu rukovođeni hrišćanskom etikom. Potrebno je polaziti od istine da čovek nije samo individua, nego

Melanie Horvath (27) je rođena Austrijanka, koja savršeno govori naš jezik, a njen životni saputnik Đorđe Dimitrijević (29) je poreklom iz Srbije, ali je rođen i odrastao u Beču. Njihova teška ispovest je opomena drugim roditeljima.

■ Autor: Vera Marjanović

Dete polomljeno na porođaju

Melanie i Đorđe su roditelji petoro dece: Anastasija (9), Katarina (6), Nikolina (5), Filip (3) i Magdalena (2). Od prvog zajedničkog dana su žeeli veliku porodicu, a gotovo nepomućena sreća u domu im je stanovala sve do rođenja najmlađe devojčice Magdalene. Naime, devojčici je na porođaju, kako je kasnije ustanovljeno, polomljeno deset kostiju. To je za roditelje bio šok, a odmah po izlasku iz porodilišta, usledila je borba za ozdravljenje bebe. Melanie i Đorđe za nastale probleme su optužili Landesklinikum Korneuburg-Stockerau, gde je porođaj obavljen carskim rezom. Pokrenut je i spor, ali se do suda nije došlo. Roditelji se osećaju ošećenima, novca za pokretanje civilnog sudskog procesa nemaju, pa su se obratili magazinu KOSMO sa željom da javno iznesu svoju priču.

KOSMO: Ispričajte nam kako su počeli Vaši problemi.

Melanie Horvath: U trudnoći sa trećom čerkicom Nikolinom, dobila sam diabetes, pa sam bila na insulinu. Ona je rođena sa masivnim naslagama masnog tkiva na donjem delu leđa, koje su hiruški otklonjene, a lekari su rekli da ne isključuju da je moj diabetes bio uzrok. Uplašeni time, oboje smo veoma vodili računa o mom zdravlju dok sam nosila našeg Filipa, ali sve je prošlo u najboljem redu. Doduše, samo je naša najstarija čerka rođena prirodnim putem, a trudnoće sa ostalo troje završene su carskim rezom, pa mi je savetovano da ne ostajem u drugom stanju najmanje dve godine. No, desila mi se peta trudnoća, a mi smo oboje protivnici abortusa, pa smo prihvatali rizik i odlučili se za još jednu dete samo godinu dana nakon četvrtog. Iako sam sve vreme vodila računa o ishrani, dobila sam još jednom diabetes i insulinsku terapiju. Za svih devet meseci ugojila sam se samo pet kilograma, ali sam, ipak,

bila gojazna jer mi je prekomerna težina ostala od prethodne trudnoće. Moj pasoš za majku i dete (Mutter-Kind-Pass) je uredno ispunjavaju jer sam redovno odlazila na sve kontrole. Lekari su govorili da je sve u redu, a Magdalena nije bila previše krupna beba, rođena je sa 3.400 grama i 49 centimetara.

„Samo je naša najstarija čerka rođena prirodnim putem, a trudnoće sa ostalih četvoro završene su carskim rezom.“

Kako je krenuo porođaj?

Đorđe Dimitrijević: Termin za carski rez je bio 10. novembar 2020. godine. Međutim, 8. na 9. pukao joj je vodenjak i ja sam pozvao kuma da je on odmah odvede u bolnicu jer sam ja morao da zbrinjem decu. Od-

MAGDALENA nije plakala kao ostale bebe, nego je vrištala.

lučili smo se za kliniku Korneuburg jer nam je blizu mesta stanovanja, a tamo su rođeni naša Nikolina i Filip, pa smo sa njima imali dobra iskustva. Lekar koji je bio na prijemu je rekao da bolovi nisu jaki i da nema potrebe da se carski rez radi u toku noći. Ja sam u toku noći još jednom otišao u bolnicu, ali rečeno mi je da ne brinem jer porođaj se neće obaviti pre devet časova ujutro.

Šta se dešavalo dalje?

Melanie Horvath: Oko 8:30 odveli su me u operacionu salu. Nakon pregleda pedijatra, rečeno mi je da je Magdalena dobro, da su joj svi parametri u redu i bila sam mirna, iako sam izgubila puno krvi, pa mi je pao krvni pritisak, zbog čega sam dobila inekciju adrenalina. Operacija je dugo trajala zbog ožiljaka na materici od prethodnih carskih rezova. Beba je bila sa tatom u bolničkoj sobi, a ja sam im se pridružila nakon oporavka na intezivnoj nezi.

Kad ste prvi put primetili da nešto nije u redu?

Bilo mi je čudno već prvog dana zato što Magdalena nije plakala kao ostale bebe, nego je bolno vrištala.

Kad god sam je uzela u ruke, usledio je strašan vrisak moje čerke. Iz iskustva sa starijom decom znala sam da bebe podižu ručice kad se probude, a toga kod nje nije bilo. Sledеćeg dana došla je specijalista pedijatar iz bolnice Tulln, ali ja joj nisam ništa govorila, čekajući da ona prvo obavi pregled. Dok je opipavala bebu, rekla je: 'Da, ovde je polomljena ruka'. Dodala je da će biti potrebno da se beba snimi na rentgenu u Tullnu i kratko je izašla. Međutim, kad se vratila kod mene u sobu, izjavila je da nema potrebe da idemo bilo gde jer će to samo zarasti. Jako sam se uzrjala, uhvatilo me je užasni strah, pa sam porodici telefonom rekla da želim što pre da izađem iz te bolnice jer sam u panici zbog bebe. Na moje insistiranje, dva dana nakon carskog reza dozvolili su mi da po sopstvenoj želji odem uz potpis. Detetu su stavili pojaz kojim se imobilise lom i mi smo 11. novembra otišle kući.

Kako se dalje odvijala Vaša priča?

Četiri dana kasnije smo bebu odveli kod našeg pedijatra koji nas je uputio kod ortopeda. On je bebi pogledao kukove i rekao da je tu sve u redu, pa nam je savetovao da idemo

u bolnicu zbog pojasa koji je bebi zbog preloma stavljen na klinici u Korneuburgu. Otišli smo u SMZ Ost, gde sam doktoru rekla da je detetu tokom carskog reza polomljena leva nadlaktica, što je uneseno u pasoš za majku i dete. Međutim, on je uradio snimak i rekao da je polomljena desna ključna kost. I on je Magdaleni stavio pojaz, a nas je uhvatila dodatna panika jer je ona i dalje samo vrištala. Naredna dva dana sam zvala sve bolnice i molila da nas neko primi i da valjano snimi dete. No, bilo je uzalud, redom su nas odbijali jer je vladala pandemija, a to je bilo važnije od naše bebe. Konačno nam je jedna doktorka iz AKH rekla da dođemo, što je u celoj nesreći bilo olakšanje.

Konačno užasna istina!

Je li u AKH problem rešen?

Bila sam sama sa njom, a nije mi bilo dobro jer nakon carskog reza nisam uopšte odmarala. Magdale-

Magdaleni je prilikom porođaja polomljeno čak deset kostiju: ruka, ključna kost i osam rebara.

nu su snimali više puta, a onda su mi saopštili da joj je polomljeno čak deset kostiju: ruka, ključna kost i osam rebara. Uporedili su nalaze sa

Lekar u bolnici SMZ Ost na snimcima nije uočio frakture nastale tokom porođaja.

snimcima iz SMZ Ost, na kojima su se takođe videle frakture, ali ih tamošnji lekar nije uočio. Pozvali su iz AKH i bolnicu u Korneuburgu, pitali su šta se dogodilo, a odgovor je bio da oni znaju za lom ruke, a da nema dokaza da su polomljena rebra i ključna kost. Babica je dodala da su bebu pregledala dva pedijatra, što nije bilo tačno, a doktorka iz Tullna, koja je jednom obavila pregled, napisala je da su pregledi izvršeni desetog, dvanaestog i trinaestog

uplašila kad su se pojavili na vratima, ali tada su mi doneli samo obaveštenje da treba da odem u policiju i da dam izjavu. Tamo sam saznala da je AKH podnela prijavu protiv bolnice u Korneuburgu jer je pregledima ustanovljeno da su lomovi kostiju kod njih nastali, a ne kod kuće. Naglašavam da su bili veoma ljubazni.

Je li se u problem sa Magdalénom uključivao i Jugendant?

Jeste jer ih je policija zvala. Međutim, mi smo sa Jugendantom već imali komunikaciju u vreme pandemije, kad su nam bili od velike pomoći. Meni su savetovali kako da sa decom izadem na kraj u tim teškim danima, a obezbedili su nam i finansijsku pomoć za plaćanje računa jer je moj čovek tada izgubio posao, pa smo bili u teškoj situaciji. Naravno, nakon poziva iz policije su odmah saznali šta se sa bebom desilo u porodilištu i da nema prostora za njihovu intervenciju po pitanju naše roditeljske brige.

posla. Ipak, nekako smo se snašli za 1.500 evra i veštačenje je urađeno. U protokolu stoji da je beba usled pucanja vodenjaka i višesatnih bолова već bila ušla u porodajni kanal, a carski rez je počela da radi doktorka specijalizant. Kad je videla da je to previše komplikovano zbog ožiljaka od prethodnih carskih rezova na tkivu, zahvat je preuzeo specijalista ginekolog. I dalje je išlo teško, a bebu je trebalo vratiti iz porodajnog kanala, pa su mojoj ženi pritiskali stomak sa obe strane. Sve smo to predali u građanski sud (Zivilgericht), gde nam je rečeno da naš slučaj treba da preuzme advokat za zaštitu pacijenata (Patientenanwaltschaft). Odatle je pokušano da se sa klinikom Korneuburg napravi vansudsko poravnjanje. No, bolničko osiguranje je na njihov zahtev uradilo još jedno veštačenje koje je u nekim stavkama štitilo bolnicu, a u nekim je bilo na našoj strani. Na osnovu toga, advokat za zastupanje pacijenata nas

**Roditelji Melanie i Đorđe i njihova dečica:
Anastasija (9),
Katarina (6),
Nikolina (5),
Filip (3) i
Magdalena (2).**

novembra, kad smo mi uveliko bile kod kuće, što se vidi iz otpusne liste. Ona se čak nije ni potpisala u pasoš majke i deteta, iako je unela lom leve ruke. U AKH su uradili dodatne testove i preglede da bi se ustanovilo da li je beba možda pala sa visine ili drmusana, da li je nad njom izvršeno porodično nasilje. Otvoreno su nam rekli da to moraju da provere, a pokazivali su sumnjičavnost prema nama. Onda nam je doktorka rekla da je po starosti stvorenog kalusa na mestima lomova lako zaključiti da su nastali na porođaju.

Bio je to trenutak kad se u priču uključila i policija, zar ne?

Da, jer je AKH po službenoj dužnosti morala da ih obavesti o povredama deteta. Ja to nisam znala, pa sam se

Bez uspeha na sudu

Kako se dalje odvijala komunikacija sa klinikom Korneuburg?

Đorđe Dimitrijević: Kad je podignuta prijava, slučaj se našao kod krivičnog suda (Strafgericht) zbog telesne povrede od strane bolnice. Međutim, do suđenja nije došlo jer je na osnovu dostavljenog dokumenta iz bolnice sudija zaključio da za to nema osnova. Mi, nažalost, nismo imali mišljenje veštaka jer nismo znali da to treba da obezbedimo. Naime, oni su naveli da je to bio četvrti carski rez, da je Melanie bila pregojazna, što je operativni zahvat činilo rizičnim i teškim. Ja sam kratko pre odluke suda našao advokata koji nam je savetovao da angažujemo veštaka, što je za nas bilo teško zbog nezavidne finansijske situacije jer sam ja bio bez

je obavestio da neće preuzeti naš slučaj. Nažalost, građanski sud je zahtevao da kao tužitelji pred početak parnice deponujemo 20.000 evra, kako bi, za slučaj da izgubimo paricu, bili pokriveni sudske troškovi, kao i druge stavke iz spora. Tolika je bila i odštetna suma koju smo tražili. Rečeno nam je da su nam male

„Rečeno nam je da su nam male šanse da dobijemo proces, a advokat nije mogao da nas zastupa besplatno. Zato smo odustali od isterivanja pravde na суду“, kažu roditelji devojčice Magdalene.

šanse da dobijemo proces, a advokat nije mogao da nas zastupa besplatno. Zato smo odustali od isterivanja pravde na sudu.

„Naša isповест је опомена другим родитељима.“

Šta planirate dalje?

Melanie Horvath: Kao jedina mogućnost ostala nam je isповест u magazinu KOSMO, kako bismo jednog dana našoj čerki mogli da počakemo da smo dali sve od sebe da dođemo do pravde koja na sudu ne može biti zadovoljena. Ovo će takođe drugim roditeljima biti opomena, kako bi izbegli ono što se našem detetu i nama dešavalо.

Od bolnice ste želeli odštetu od 20.000 evra. Šta biste uradili sa tim novcem?

Planirali smo da to ostavimo u banci za našu Magdalenu. Bio bi joj olakšan život kad odraste. Nažalost, od toga nema ništa, bolnica Korneuburg ostaje nekažnjena. Da smo mi napravili i minimalni prekršaj, decu bi nam odveli u dom, a mi bismo odgovarali. Toliko o pravdi u kojoj živimo.

Jesu li Magdaleni srasli lomovi?

Da, jesu i sve je u redu, osim desne ruke koju ne može sasvim da podigne i da je pokreće kao levu. Da li će se to promeniti, ne znamo. Prvih meseci je sve vreme bila na jastuku i samo tako sam je podizala da je ne bih povredila. Vrlo pažljivo sam je kupala, a topla voda joj je prijala, dok je kod presvlačenja za nju svaki pokret bio bolan. Godinu dana je naša čerka mnogo plakala, vrištala

je čim sam je uzimala u ruke jer je u početku trpela bol, a onda je strah prerastao u naviku. Baš svega i svakoga se plašila, loše je spavala i nije htela da se odvoji od mene. Sad je uz sestre i brata slobodnija, igra se i smeje. Svi je mazimo i pazimo, svesni činjenice da je mogla da ostane doživotni invalid. Nikakve pare nisu vredne njenog srećnog osmeha!

Reč ima klinika Korneuburg

Poštujući novinarsko pravilo „Neka se čuje i druga strana”, za komentar smo se obratili i Državnoj klinici Korneuburg-Stockerau. U celosti prenosimo odgovore koje nam je poslao gospodin Wolfgang Bruckner, nadležni za kontakte sa medijima.

LOMOVI su zarasli, ali Magdalena i dalje ne može da podigne de- snu ruku.

Zašto je u pasošu majke i deteta navezen samo prelom leve ruke? Ko je za to odgovoran i zašto dete nije zbrinuto na odgovarajući način?

U vezi sa ovim pitanjem, treba se obratiti nadležnom dečjem odeljenju Univerzitetske bolnice Tulln, koje brine o novorođenčadima.

Bolnica Koreneuburg-Stockerau

KOSMO: Kako su bolnica, odnosno nadležni lekar opisali incident? Da li je u pitanju lekarska greška ili uobičajeni rizik koji dolazi sa carskim rezom?

Wolfgang Bruckner: Ovaj carski rez je, uglavnom zbog prethodnih operacija, podrazumevao otežano rađanje deteta. Međutim, porođaj je obavio najiskusniji hirurg na odeljenju, uz asistenciju mlađeg lekara, koji ranije nikada nije imao komplikacije ovog tipa. Ovaj porođaj je opisao kao težak, ali ne izuzetno težak.

Jasno je da nije u pitanju lekarska greška. Slomljena kost tokom porođaja, bilo vaginalnog ili kod carskog reza, poznata je komplikacija. Obrazac povreda deteta u ovom slučaju je toliko neobičan, da čak ni u literaturi ne postoji referenca koja opisuje takav slučaj. Moraju se uzeti u obzir i drugi uzroci pomenutog obrasca detetovih povreda. U kojoj meri je razjašnjen slučaj i da li je nastao zbog nekog drugog uzroka, ili da li u porodici eventualno postoje hronične bolesti, bolnici nije poznato.

Slučaj je zatvoren, a porodica je finansijski slaba da bi pokrenula građansku parnicu. Da li su roditelji i mala Magdalena zasluzili makar izvinjenje iz bolnice?

Landesklinikum Korneuburg je svesna teškog položaja porodice, iako nema krivice na strani naše kuće. Prim.univ.prof. dr Martin Imhof, načelnik Odeljenja za ginekologiju i akušerstvo: „Želim da nagasim da duboko žalim zbog bola male pacijentkinje i truda njenih roditelja, jer je moj i naš cilj da porodimo naše mame, ako je moguće prirodno i bez rizika, a da deci omogućavaju pozitivni početak života. Tako gledajući, izražavam svoje najdublje žaljenje, nezavisno od pitanja krivice. Hirurg je bio u intenzivnom kontaktu sa ocem i u okviru tih razgovora, takođe je u moje ime izrazio svoje saosećanje i izvinjenje za ovu problematičnu početnu fazu.“

Maloj Magdaleni želimo sve najbolje, pre svega zdravlje na njenom daljem životnom putu.

Postoji mnogo načina na koje jedan narod može da sačuva svoju tradiciju i kulturu. Za mnoge, ovo očuvanje ogleda se kroz svadbe proslave. KOSMO je za vas izdvojio neke od najzanimljivijih svadbenih običaja na Balkanu.

■ Autor: Milica Vuković

Svadbeni običaji na Balkanu

Trendovi vjenčanja se veoma brzo mijenjaju, a danas se pokušava zadržati urbani i mladalački duh na vjenčanju. Ipak, često se ubacuju i različiti običaji, za koje se vjeruje da će mладencima donijeti sreću i blagostanje u bračnom životu.

Bijela vjenčanica

Tradicija bijele vjenčanice je najzastupljenija, a ovaj običaj datira još od davnina. Naime, mlada je u bijelom, jer ta boja predstavlja čednost, nevinost i nježnost, a veo koji pokriva lice, trebao bi da nevestu sačuva od zla. Na primjer, u nekim dijelovima Srbije, veo se kači na drvo, jer drvo simbolizuje novi život. U Vojvodini postoji takođe i običaj da mlada nakon ponoći obuče crvenu haljinu, jer crvena boja simbolizuje ljubav.

Prenošenje mlade preko praga

Ovo je jedan od najpoznatijih svadbenih običaja. Međutim, šta on zapravo označava? Navodno se smatra da osobe

koje zakorače u novi dom mogu donijeti negativnu energiju i zlo porodicu. Pri tome, ovdje se ne smatra da je mlada zla, nego da zli đavolčići traže nešto toliko nevino i neiskvareno, kako bi se ušunjali u nečiji dom. Da bi se mladi bračni par sačuvalo od zla, potrebno je da mladu unese njen mladoženja prenoseći je preko praga i tako štiteći od zla.

Kičenje mlade dukatima

Poklanjanje dukata mlađoj tradicionalni je običaj koji se praktikuje u nekim romskim zajednicama kao simbol želje za prosperitetom i bogatstvom u braku. Dukati su zlatni novčići koji se smatraju vrlo vrijednim i luksuznim darom. Prema običaju, gosti koji dolaze na svadbu donose sa sobom dukate i daruju ih mlađoj u znak poštovanja i sreće u braku. Često se traži da gosti daju bar jedan dukat, iako neki daju više, a ponekad i porodice mladoženje i mlade daju nekoliko dukata kako bi se pokazala velikodušnost i dobrodošlica. Ovaj običaj ima duboke korejene u romskoj kulturi, a tradicionalno se smatra da su dukati simbol bo-

gatstva i prosperiteta. Dukati se često čuvaju kao dio mlinog „miraza“ koju će ona unijeti u brak, a mogu se koristiti i kao ušteđevina ili osiguranje za budućnost. Uz to, poklanjanje dukata takođe može biti način da se gosti poštuju u najboljem svjetlu i da se izrazi poštovanje prema mladencima i njihovoj porodici.

Gađanje jabuke

Ovaj običaj se zasniva na tome da mladoženja treba da pogodi jabuku, koju je njegov budući tast, mladotac postavio na najvišu tačku ispred njihove kuće. Ukoliko obori jabuku na zemlju i time pokaže spremnost da zaštititi svoju porodicu u budućnosti, mladoženja može da dobije mladu. Takođe, postoji i običaj prebacivanja, odnosno bacanje jabuke preko krova kuće. Mlada mora preko krova kuće baciti jabuku, koja ne smije da se vrati (padne niz krov), nego mora da se baci preko krova. Na taj način mlada dokazuje da je dovoljno snažna za kućanske poslove i druge poslove izvan kuće, pa je uspješno obavljen zadatak znak da se mlada neće vratiti svojoj kući nego će ostati sa mladoženjom.

DIE ERSTE ADRESSE
FÜR DEN BRÄUTIGAM

TELLER
VON DER LANDSTRASSE
SINCE 1920

Teller
Landsträßer Hauptstraße 88
1030 Wien
Tel 01 - 7126397
www.teller.at

Bacanje riže po izlasku iz crkve

U nekim dijelovima Hrvatske, na mladence se po izlasku iz crkve bacaju zrna riže. Ovaj običaj podrazumijeva plodnost njihovog daljnog zajedničkog života. Riža je simbol blagostanja i plodnosti, a povezuje se i s vitalnošću, zdravljem i dugovječnošću. Alternativa riži, u službi istog praznovjerja, služe latice cvijeća, pšenica (kao simbol darežljivosti), grašak, ušećereni bademi koji svojim slatkim okusom simboliziraju slatkuču braka te, ništa manje upadljivi, parnati konfeti.

Kupovina mlade

U 19. vijeku bilo je potrebno izdvojiti značajnu sumu novca ili dukata da bi se otkupila mlada. Međutim, 1846. godine knez Aleksandar Karađorđević donio

je zakon kojim je ovaj običaj ukinut. Naredba je glasila: „Iskanje i davanje novca i zlata za djevojku ukida se kao običaj protivan dostojanstvu čovječijem.“ Do danas se zadržao ovaj običaj, ali više kao vrsta šale. Mladin brat prodaje mladu, dok mladoženjin brat mladu kupuje. Mladoženjin brat, odnosno djever, ima zadatak da se uz šale cjenka za cijenu mlade, da otkrije šta mlinan brat voli, pa da ga podmiti, sve kako bi dobio djevojku za svog brata. Često, ako djever ne plati dovoljno mladu, dobija „lažnu mladu“. To obično bude muškarac ili starija ženska osoba prerušena u mladu.

Bacanje bidermajera

Bacanje bidermajera je jedna od najčešćih tradicija koja je rasprostranjena skoro na cijelom Balkanu. Ova tradicija je nastala kako bi neudate djevojke

učestvovale u djeliću sreće mlade. Ranije bi neudate djevojke otkidale dijelove mladine vjenčanice, a sada ipak mlada baca buket. Tako mlada baca bidermajer neudatim djevojkama, a ona koja ga uhvati će se sljedeća udati.

Skidanje podvezice

Običaj koji datira iz Srednjeg vijeka. Tada se vjerovalo da mladina vjenčanica donosi sreću, kao i sve što ona nosi u tom trenutku. Podvezica je tada služila kako bi pridržavala čarape koje mlada nosi.

Običaj da podvezicu skida mladoženja sa noge mlade označava skidanje čistoće i nevinosti mlade.

Mladoženja nakon što skine podvezicu treba da je baci drugim neoznenjenim momcima. Slično kao i kod bidermajera, onaj koji je uhvati, znači da će se oženiti sljedeći.

„Cilj nam je da se naše mušterije ističu“

Christine Röhrlinger,
vlasnica i menadžerica modne radnje HÄNSEL & GRETEL

KOSMO: Koja je najvažnija stvar kada se parovi odluče vjenčati?

Christine Röhrlinger: Da se ne izgubi iz vida značaj vjenčanja i da je ovaj korak izuzetno bitan jer birate svog ži-

votnog partnera i pristajete na brak sa dragom osobom.

Koji su aktuelni trendovi kada se radi o vjenčanicama?

Stilovi vjenčanica za 2023. su raznoliki kao nikad ranije, ali prevladava ideja da se mlada ponovo stavi u centar pažnje. Postoji jasna tendencija ka trendu raskošnih haljina i velikih toaleta. Korset haljine se vraćaju, a postoje i novi dekoltei koji nisu toliko duboki.

Zašto mladoženje takođe treba da posjete Hänsel & Gretel?

Muškarci posebno cijene naše kompetentno i stručno savjetovanje. Mnogi još nemaju iskustva sa elegantnim odjevnim kombinacijama. Naš cilj je da istaknemo stil mladoženje i savršeno uskladimo odijelo sa vjenčanicom i stilom vjenčanja, ali i da svakom muškarцу dozvolimo da ostavi svoju ličnu notu i autentičnost.

Šta je najtraženije za svadbene zabave?

Roditelji mlade i mladoženje, kao i gosti na vjenčanju dolaze kod nas jer žele da se ističu. Nijedna majka mlade ne želi da vidi istu haljinu na nekom drugom gostu, a to se nama ne dešava. Mi radimo sa dobavljačima i dizajnerima koji nisu dostupni svuda i dijelimično su dostupni samo kod nas, i to po pristupačnim cijenama. Savjetovanje o savršenom komadu odjeće moguće je na njemačkom i engleskom jeziku. Nalazlost, voljela bih naglasiti za Vaše čitaocе, da ipak ne znam Vaš jezik (smijeh).

Koji je motiv i za šta se zalažete u Vašoj radnji Hänsel & Gretel?

Naš motiv je kompetencija, dugogodišnje iskustvo, iskrenost, povjerenje, usluga, najveći i najopsežniji izbor i odličan tim u prodaji i krojenju – i na to sam veoma ponosna.

Österreichs Topadresse bei Hochzeits- & Festmode

Bei Hochzeitsmode kommt man in Österreich an einer Adresse nicht vorbei: HÄNSEL & GRETEL in Gunskirchen bei Wels ist das Hochzeits- und Festmodehaus mit der größten Erfahrung und der schönsten Auswahl. Kein Wunder also, dass Kunden aus ganz Österreich und dem angrenzenden Bayern das unvergleichliche Angebot schätzen.

Auf rund 2.000 Quadratmetern finden Braut und Bräutigam nicht nur die wichtigsten Hochzeitsmode-Hersteller aus aller Welt, sondern auch jedes Accessoire, das zum Gelingen des „schönsten Tages“ beiträgt. Das erfahrene und kompetente Beraterinnenteam ist in Farb-, Typ- und Stilberatung ausgebildet und das hauseigene Schneideratelier sorgt für die perfekte Passform.

Top auch bei Ball- und Abendmode

HÄNSEL & GRETEL bietet aber nicht nur für das Brautpaar eine unvergleichliche Auswahl, auch die Hochzeitsgäste sind hier an der richtigen Adresse. Die große Festmodeabteilung und die Herrenabteilung bieten Outfits für jeden nur erdenklichen Anlass – ob Familien- oder Firmenfeier, ob Konzert oder ob Debütan-, Matura- oder Opernball.

Modisch ins Erwachsenenalter

Auch für die Feier der Volljährigkeit mit 18 Jahren bietet HÄNSEL & GRETEL für Mädchen und Burschen ein fast grenzenloses Angebot an junger, festlicher Mode mit Stil. Österreichs größtes Hochzeits- und Festmodehaus liegt zentral nahe der Autobahnabfahrt Wels-West und bietet seinen Kunden ausreichend Parkplätze direkt vor dem Geschäft.

HÄNSEL & GRETEL

Adresse: Lindenthalstraße 1
4623 Gunskirchen
Tel.: +43 7246 7742
Website: www.haenselundgretel.at

Österreichs
schönste Auswahl

bei Hochzeits- und
Festmode für SIE & IHN

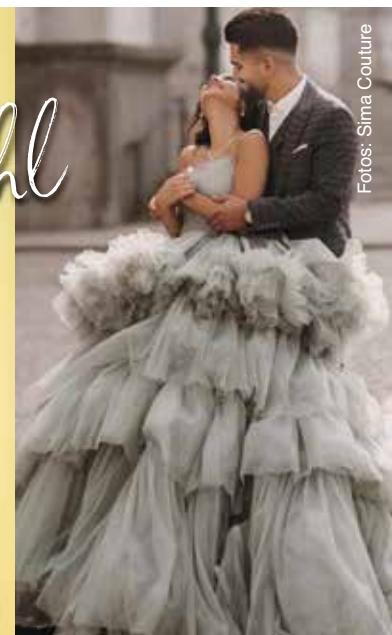
HÄNSEL & GRETEL

Die Hochzeit . Der Abend . Das Fest

4623 Gunskirchen . Lindenthalstraße 1

+43 7246 / 77 42

www.haenselundgretel.at

Fotos: Sima Couture

Mirjana i Saša Bajčić, vlasnici sale za svečane prilike, su zajedno sa svojom kćerkom, Jovanom, za KOSMO otkrili kako su došli na ideju da otvore salon White Palace, ali su nam takođe predstavili i svoje planove za budućnost.

■ Autor: Milica Vuković

Savršeno mesto za svečane prilike

Dvorana za svečane prilike i slavlja White Palace je novootvorena, ekskluzivna dvorana koja se nalazi u Langenzersdorfu pokraj Beča. Pored ekskluzivnosti i luksuzne lokacije, gosti salonu White Palace mogu da dobiju kvalitet usluge na najvišem nivou. Da bi se čovjek mogao upustiti u priču gradnje svečane dvorane, on mora da poznae svet

veselja i mora da voli uveseljavati druge ljudi. Upravo je takva i porodica Bajčić, koja se 2015. godine odlučila, da zajedno sa svojim prijateljima Danijelom i Zoranom Miletić, otvori svoj salon za svečane prilike. „S obzirom da sam se ja dugi niz godina bavila muzikom, uviđala sam na drugim veseljima i ugostiteljskim objektima, šta mi se ne dopada, odnosno šta bi moglo drugačije da se uradi. Tako da sam zajedno sa svojim suprugom i decom Jovanom, Ivanom i Viktorom dolazila na ideje, kako da veselja učinimo posebnim i kako da ovu vrstu ugostiteljstva podignemo na još veći nivo”, rekla nam je Mira Bajčić na početku razgovora. Kako se dobar glas brzo širi, dokaz je i ovaj salon, koji je kroz nekoliko meseci nakon otvaranja već bio popunjeno vikendima. Velika pažnja se pridaje detaljima i čistoći, od toga da svi konobari za vreme slavlja nose rukavice, pa do toga da postoji i projektor na kojem mladenci i gosti mogu pustiti neki tekst, fotografije, a koji je idealan za prezentacije na konferencijama ili sastancima.

Mirjana i Saša Bajčić sa kćerkom Jovanom

Fleksibilnost i pouzdanost kao glavni motiv

„Koncept našeg svečanog salona unapred je smislen tako da možemo prilagoditi svim vrstama slavlja, te željama naših mušterija. Ukoliko se radi o venčanjima, potrudili smo se da napravimo poseban ulaz za mladence, kao i stepenice koje vode direktno u salon iz mладине sobe, vrata i prostor koji omogućavaju ulazak auta u salon. Kao neko ko ima troje djece, često sam na slavlјima moralna da provodim vani vrijeme sa njima, i na taj način nisam mogla u potpunosti da se opustim. Prema tome, odlučili smo napraviti igraonicu, a onda zaposliti i vaspitačicu koja će za vreme slavlja pripaziti na decu, kako bi se roditelji mogli opustiti i uživati. Predsoblje, u kojem gosti mogu u miru da razgovaraju, garderoba, ali i čistoća našeg salona, iznova privlače nove goste. Naše je da damo prostor i mogućnost gostima, a na njima je da izaberu šta žele”, kaže Mira.

Kada se organizuju veselja, onda to često od organizatora, a najčešće od mlađenaca, zahteva organizaciju

smeštaja za goste. Upravo iz tog razloga se iznad sale se takođe nalaze i sobe, kao i mladenački apartman. Samim tim, ljudima koji putuju i na veselje dolaze izdaleka mnogo znači da imaju taj komfor i smeštaj koji je ujedno i blizu mesta održavanja slavlja. Ovo je veoma značajno za mladu, koja ima svoj privatni prostor i tu može da se oseća slobodno sa svojim šminke-rima, frizerima i porodicom, a onda da

poseban doživljaj i jedinstveno iskušto uživanja na veselju. Svima prilazimo profesionalno, ali nam je cilj da svako veselje organizujemo, kao da ga sami za sebe pravimo. Ljudi veoma lako prepoznaju koliko nam je stalo da oni imaju najbolje veselje i dan, i naravno onda nam se veoma rado i vraćaju. Naši paketi koje nudimo obuhvataju širok izbor mogućnosti, te svako može da izabere i adaptira

„Naše je da damo prostor i mogućnost gostima, a na njima je da izaberu šta žele.“

svečano kroz stepenice siđe direktno u salon. Svako ima svoju viziju kako zamišlja svoje veselje, a u White Palace se slavlje prilagođava željama mlađenaca.

„Naš cilj je da svakom gostu pružimo

paket na način na koji mu odgovara“, dodaje Jovana, kćerka Mirjane i Saše, koja je ujedno i menadžerka salona. „Organizujući slavlja, a posebno venčanja za različite nacije i kulture, mnogo smo toga naučili, te svaki put

Paketi ovog svadbenog salona obuhvataju širok izbor mogućnosti, te svako može da izabere i adaptira kupljeni paket.

Moderno opremljena sala prima i do 300 gostiju.

U sali takođe postoji i projektor na kojem mlađenci i gosti mogu pustiti neki tekst, fotografije, a koji je idealan za prezentacije na konferencijama ili sa-stancima.

GOSTI i njihove potrebe su uvek u centru pažnje u White Palace-u.

unapređujemo svoje usluge. Do sada smo, pored naših slavlja ljudi sa prostora bivše Jugoslavije, imali filipinska, iranska, afganistska, indijska, rumunska i mnoga druga venčanja na kojima su svi praktikovali svoje običaje. Svako ko se odlučio na slavlje u našoj sali ostavio je svoj trag na nas, a mi se nadamo, i na njih. Ovo je samo svedočanstvo toga da predano i kvalitetno radimo, i da to prepozna sve nacije. Na kraju se primeti koliko smo svi različiti, a opet isti”, kaže Mira.

Najbolja usluga po pristupačnim cenama

„Kada naši gosti pogledaju naše usluge i cene, onda često pomisle kako smo mi zapravo skuplji od ostalih salona. Ono što saznavaju nakon razgovora sa nama jeste to, da je u naše pake-te uključeno apsolutno sve što bi oni u drugim salonima odvojeno morali kupovati. Takođe, ukoliko to mlađenci žele, mi preuzimamo svu organizaciju venčanja i detaljno planiramo celi događaj nekoliko sedmica unapred. Dosta sitnica koje su uključene u cenu, a ne stoje u cijenovniku, gosti tek mogu da vide kada dođu na neko od naših veselja. Tek onda zapravo dobiju kompletну sliku o tome koliko se mi brinemo o našim gostima“, daje Jovana.

Idealna sala i za konferencije, te druga dešavanja

White Palace nije samo idealna sala za venčanja i rođendane. Sa svojim kapacitetom i do 300 gostiju, koji su ugodno smešteni za okruglim stolovima, ova sala je idealna i za ostale vrste proslava i konferencije, te manja korporativna slavlja.

Kontakt:

Lagerstraße 10a
2103 Langenzersdorf
E-mail: whitepalace@gmx.at
Tel.: +43 (0)664 241 17 41
Web: www.whitepalace.at

Intolerancija na hranu najčešće je odgovor probavnog sistema na nemogućnost varenja pojedinih sastojaka i ne uključuje imunološki odgovor organizma. Može se javiti u bilo kojoj starosnoj dobi, a bez preciznih laboratorijskih testova teško je identifikovati problematične namirnice.

■ Autor: Vera Marjanović

Mučna intolerancija na hranu

R eakcije na hranu koja se ne podnosi izazivaju neprijatne simptome koji se vezuju za mnoga hronična stanja. Ispitivanja su pokazala da od alergija na hranu pati samo oko 2% svetske populacije, dok intoleranciju ima oko 40% ljudi. Simptomi se najčešće javljaju nakon određenog vremenskog perioda. Hrana koju organizam ne podnosi može izazvati gastrointestinalne, neurološke, dermatološke, psihološke i respiratorne tegobe, kao i bolove u zglobovima i mišićima, ali i probleme u kontrolisanju telesne težine. Najčešće se javlaju intolerancije na ugljene hidrate, tj. šećere, glutenska enteropatija, histaminska intolerancija i pseudoalergije (lažne alergije) na boje i konzervanse. Neke intolerancije su doživotne, a neke se rešavaju lečenjem i dijetom. Kod nekih oblika nepodnošenja hrane dijeta se mora sprovoditi, dok kod drugih nema efekta.

Intolerancija na laktozu

Laktoza je mlečni šećer, a broj ljudi koji ga ne podnose u ishrani sve je veći. Statistika pokazuje da su žene češće od muškaraca pogodjene ovim oblikom intolerancije. Razlog je nedovoljna produkcija enzima laktaze u telu. Uloga pomenutog enzima je da u tankom crevu mlečni šećer preradi u tzv. galaktozu i glukozu. Ako se to ne desi, laktoza prelazi u debelo crevo, gde se stvaraju bakterije koje napadaju nesvarene delove hrane, što

izaziva stvaranje gasova, bol u stomaku, grčeve i proliv. Zavisno od stepena intolerancije, mogu se uzimati mleko i prerađevine bez laktoze ili sa smanjenom količinom mlečnog šećera. Dodavanje nedostajućeg enzima može umanjiti tegobe, a od velike pomoći je i saniranje crevne sluzokože. Nepodnošenje laktoze ne mora ostati doživotno.

Intolerancija na fruktozu

Fruktoza je voćni šećer, a intolerancija izaziva grčeve, bolove u stomaku i proliv, koji, ako se problem ne identificuje,

postaju s vremenom sve izraženiji. Tegobe izaziva nepravilno funkcionisanje proteina GLUT- 5, koji fruktozu iz hrane treba da transportuje kroz ćelije tankog creva u organizam, gde se koristi kao izvor energije. Kod poremećenog sistema, voćni šećer neprerađen završava u debelom crevu, gde nastaju problemi izazvani intolerancijom. Ovo oboljenje je urođeno i, na sreću, javlja se retko. Traje doživotno i najmanje odstupanje od dijete izaziva teške probleme.

Glutenska enteropatija

To je hronična bolest tankog creva, a izazvana je intolerancijom na gluten, lepljivu, beličastu belančevinu iz zrna

pšenice, raži, zobi i ječma. Gluten prouzrokuje smanjivanje resica koje se nalaze na sluzokoži creva. One učestvuju u apsorpciji hranljivih materija i stvaranju probavnih enzima. Pored hroničnog proliva ili zatvora, bolova u stomaku i gubitka telesne težine, simptomi su i natečeni stomak, gubitak apetita, promene raspoloženja, praćene depresijom, kao i povraćanje i nesanica. Kod dece se javlja malokrvnost, razdražljivost praćena plaćivošću, zaostajanje u rastu i kašnjenje puberteta. Dijagnoza se postavlja na osnovu laboratorijskih analiza, nakon

kojih se radi biopsija tankog creva, kako bi se video stepen oštećenja sliuzokože. S obzirom da se radi o teškoj hroničnoj bolesti, jedini način da se ona drži pod kontrolom je doživotno odricanje od svih namirnica koje sadrže gluten.

Histaminska intolerancija

Reakcije organizma na amine, pre svega na histamin, mogu biti veoma burne. Enzim Diaminoooksidaze se stvara

u organizmu sa zadatkom da razbije prekomerne količine histamina, nastale na više načina: unosi se hranom, oslo-

ALERGIJE na hranu prisutne su samo kod dva posto populacije.

bađaju ga lekovi ili ga stvaraju bakterije u crevima. Velike količine histamina nikako ne prijaju organizmu jer izazivaju mnoge zdravstvene smetnje: glavobolje, svrab, poremećaje menstrualnog ciklusa, stomačne tegobe, crvenilo kože i očiju, aritmije, nizak krvni pritisak, koprinjavač i proliv. Osobe koje pate od histaminske intolerancije treba strogo da izbegavaju određene vrste hrane:

- Riba (tunjevina, sardine, sardelle, haringe, makrele, losos);
- Sirevi (ementaler, parmezan, gauda, sir sa plesnima, tilsiter, kämper);
- Mesne prerađevine (Osso Collo, salame, određene šunke, Kantwurst);
- Povrće (kiseli kupus, spanać, paradajz, kečap);
- Sirće od crvenog vina;
- Alkoholna pića (crveno i belo vino, šampanjac, sekt, dessertna vina, pivo).

Pseudoalergije na boje i konzervanse

Ponekad ljudi reaguju na određene supstance iz hrane jednakoj kao u slučaju alergije. Simptomi su burni i uočljivi odmah nakon uzimanja namirnica čiji se sastojci ne podnose, ali reakcije nisu posredovane IgE antitelima. Upravo zbog toga je teško dokazati postojanje ove vrste intolerancije na hranu. Jedino rešenje je da se nekoliko sedmica pažljivo prati unos namirnica i reakcije organizma na njih, kako bi se došlo do mogućih uzročnika. Sastojci hrane koji izazivaju pseudoalergijske simptome su:

- Boje za hranu (tatrazin u voćnim sokovima, gotovi sosovi i supe, sladoled, marmelade, senf, kari u prahu);
- Konzervansi (benzojeva kiselina, sulfit);
- Namirnice koje sadrže acetilsalicilnu kiselinsku (bobičasto voće, pomorandža, kajsija, ananas, krasavac, grožđe, bademi, med).

Veganska balkanska kuhinja? Sarma? Punjena paprika? Naravno! I to na ukusan način! O tome kako balkanska hrana može ujedno da bude ukusna i veganska, razgovarali smo sa autorkom knjige **Balkan VEGAN**, Jelenom Cvetković Šarkanović.

■ Autor: Milica Vuković

BALKAN VEGAN: Prva knjiga balkanske kuhinje, ali na veganski način

Jelena, Igor i njihov sin Bor su tročlana porodica koja je prije godinu i po kreirala stranicu BITEwithZEST na kojoj objavljaju biljne recepte, ali i zanimljivosti o veganskom načinu života i prirodi. Jelena dolazi iz Novog Mesta, Igor iz Tuzle, a njihov sin Bor je rođen u Beču. Upravo ova porodica predstavlja spoj Balkana, a u svojim zanimljivim receptima pokazuju nam kako balkanska kuhinja, u kojoj se koristi dosta mesa, može takođe da bude i biljna.

„Igor i ja se više od 20 godina hranimo bez mesa, a Bor je vegan od rođenja. Mnogi prijatelji i porodice sa malom decom pitaju nas šta jedemo i kako pripremamo hrani. Sa spomenutim portalom želeti smo s

drugima podeliti zdrave recepte i razine trikove koje svako može uklopiti u svoj svakodnevni tempo života, kao i pokazati što se sve može bez mesa i životinjskih proizvoda, te podstići ljudе da probaju vegansku hrani. Iako ni jedno od nas nije profesionalni kuhar, oboje volimo kuhati i stvarati nova jela. Bor više od kuhanja voli da degustira i naš je najveći recenzent”, kaže Jelena.

„Balkan po srcu, vegan po izboru”

Prva stvar koja mnogima padne na pamet, kada se radi o Balkanu, jeste ukusna kuhinja i specijaliteti u kojima preovladava meso. U našoj kulturi su se stvorili stereotipi da je balkanska kuhinja zdrava, ukoliko se u njoj koristi neka vrsta proteina, koju

najčešće predstavlja meso.

„Nama je Balkan u srcu i vegani smo po izboru. Alternativa za meso može se pronaći u biljkama, žitaricama i mahunarkama. Na primer, soja je jedna od zamena za meso jer je bogata proteinima, a istovremeno sadrži i esencijalne masne kiseline koje su neophodne za zdravlje organizma. Osim soje, postoji još mnogo drugih biljnih izvora proteina, kao što su pasulj, leblebije, orasi i semenke. Biljke su bogate proteinima, a one su takođe i zdrave za naš organizam. Sadrže velike količine vlakana, vitamina i minerala koji su neophodni za održavanje dobrog zdravlja. Pored toga, biljna ishrana je bogata antioksidantima, koji pomažu u borbi protiv slobodnih radikala i smanjuju rizik od raznih bolesti”, kaže Jelena.

Prednosti veganske ishrane

„Svest ljudi o zdravoj ishrani se sve više menja širom sveta, pa tako i na Balkanu. Za to postoje brojni razlozi. Mnogi ljudi prelaze na ovakav način ishrane zbog zdravstvenih razloga, ali i zbog toga što žele da doprinesu očuvanju životne sredine. Takođe, sve više ljudi postaje svesno problema životinjskog nasilja i eksplotacije koja se dešava u industriji hrane”, kaže ona. Izbalansirana veganska ishrana sa bogatom raznolikošću svežeg voća, povrća, žitarica, mahunarki, orašastih plodova i sjemenki, je zdrava ishrana i pruža sve hranjive tvari potrebne za ljudsko telo. Biljke imaju nizak nivo zasićenih masnoća. Takođe su bogate rastvorljivim

„Svest ljudi o zdravoj ishrani se sve više menja širom sveta, pa tako i na Balkanu.“

vlaknima, što pomaže u snižavanju holesterola.

„Jedna od prednosti veganske ishrane je i njen pozitivan uticaj na životnu sredinu. Proizvodnja mesa ima negativan uticaj na okolinu, jer zahteva velike količine vode, hrane i energije. Osim toga, proizvodnja mesa ima veliki uticaj na emisiju gasova staklene baštice, što doprinosi globalnom zagrevanju. Sa druge strane, biljna ishrana zahteva manje resursa i manje utiče na životnu sredinu“, naglašava Jelena.

Pored svega ovoga, veganska ishrana ima i pozitivan uticaj na naše zdravlje.

„Suprug i ja volimo kuhati i stvarati nova jela. A naš sin Bor voli da degustira i naš je najveći recenzent.“

Mnoge studije pokazuju da veganska ishrana može da smanji rizik od različitih bolesti, kao što su srčane bolesti, dijabetes i rak. Takođe, može da poboljša nivo holesterola, krvni pritisak i nivo šećera u krvi.

Balkan VEGAN

Već godinama unazad rodila se ideja ove porodice da predstave jela Balkana koja su biljnog porijekla i spajaju naizgled nespojive pojmove: Balkan i veganstvo. Tako je u novembru 2022. godine izašla knjiga Balkan VEGAN. Objavljena je na tri jezika (bosansko-hrvatsko-srpski, nemacki, engleski).

„Sama sam autorka teksta kao i odgovorna za dizajn, prelom i sve fotografije. Knjiga sadrži više od 45 recepata, od kojih je većina popraćena sa fotografijama. Za animaciju čitaoca, tu su i figurice ljudi u raznim situacijama koje su sakrivene na fotografijama. „Recepte za knjigu skupljala sam sa svih strana i ponekad sam ih malo modifikovala na svoj način. Najzanimljiviji su mi bili stari recepti naših mama i baka. Neka su jela gotovo

1 MESEC

Ako se hranimo 1 mesec biljnom hranom, sačuvamo oko 270 kilograma emisija (ugljen-dioksida), uštedimo 125 litara vode, zaštitimo više od 80 m² šuma i spasimo 30 životinja.

sva događanja ove godine, gdje oni nastupaju u kuhaškom showu. Dok Jelena priprema jela u miru, Igor i Bor, pričaju o jelima i zanimljivim situacijama sa kojima se susreću kao vegani. Posebno zanimljivo je gledište desetogodišnjeg Bora, koji svojim šaljivim komentarima, animira publiku. „Započeli smo s predstavljanjem u Sloveniji i Austriji, a nastavice smo na njemačkom govornom području, te u ostalim balkanskim zemljama. U saradnji sa hrvatskim društvom ‘Prijatelji životinja’, 20. marta, na Sveti dan bez mesa, u Zagrebu održa-

Knjiga Balkan VEGAN sadrži više od 45 recepata balkanske kuhinje.

vamo prezentaciju knjige i predavanje o veganskom načinu života. O događanjima, radionicama i druženjima obaveštavamo na našoj Instagram stranici“, dodaje Jelena.

Trenutno se knjiga Balkan VEGAN može kupiti u nekim trgovinama u Beču ili naručiti na www.BITEwithZEST.com.

Svetosavski bal, koji ima čvrsto mjesto u tradiciji Srba u Austriji, održan je u Beču 10. februara. Goste bala ove je godine čekalo nekoliko iznenađenja, a posebnom svečanom ugođaju doprinijeo je prostor u Hofburgu, gdje je bal prvi put održan.

Oko 1.500 zvanica i 200 istaknutih gostiju iz Austrije i sa Balkana učestvovali su na ovogodišnjem Svetosavskom balu, a samim tim i nezaboravnoj balskoj noći nakon gotovo dvije godine pauze prouzrokovane pandemijom. Gosti su se veselili i plesali do ranih jutarnjih sati. Ideja o oživljavanju tradicije Svetosavskog bala u Beču nastala je povodom inicijative Društva Johann Strauss da se objavi kompletan snimak orkestarskih djela Johanna Strausса, pri čemu je Društvo kontaktiralo srpske preduzetnike u Beču i zatražilo njihovu podršku. Među djelima uvrštenim u publika-

ciju nalazi se i „Srpski kadril“. U istoriji ove kompozicije stoji podatak da je srpski knez Miloš Obrenović, koji je od 1842. živio u Beču i bio stalni gost bečkih balova, naručio ovu kompoziciju kao pratinju Slavenskog bala Johanna Straussa mlađeg. Tako je nastao „Srpski kadril“, koji je prvi put izveden na Slavenskom balu u Beču 1846. godine. Festivalski program Svetosavskog bala proteže se između dvije kulture i uključuje bečki valcer i tradicionalne srpske plesove.

Raznovrsni program

Orkestar Organizacije srpskih stu-

Jelena Đoković je na balu
kao počasni gost prisutstvovala ispred Fondacije
Novaka Đokovića.

denata u Beču pozuelio je dobrodošlicu gostima bala izvođenjem laganih valcera. Nakon što su pozdravljeni brojni počasni gosti, među kojima su bili Jelena Đoković, Milorad Dodik, Dominik Nepp, Draško Stanivuković, Nele Karajlić i Tamara Vučić, bal je otvorio srpski balet. Narodno pozorište u Beogradu proslavilo je 100. rođendan, a evrovi-

zijska pjevačica Bojana Stamenov nastupila je u Beču prvi put nakon osam godina. Zajedno sa pjevačem Borisom Režakom i grupom Rogati priredila je nezaboravnu noć. Bal je pratilo

Autor: Petra Šivčić

SVETOSAVSKI BAL:

Nezaboravna noć za 1.500 gostiju

Beč je, između ostalog, poznat i po svojoj balskoj sezoni, u toku koje se u ovom gradu održi i do 450 balova. Jedan od njih jeste i Svetosavski bal, koji je ove godine održan u prestižnom Hofburgu.

Nastupom baletskog ansambl Narodnog pozorišta iz Beograda, obilježen je njihov stogodišnji jubilej postojanja.

1846. je u Beču prvi put izveden „Srpski kadril“

hor i srpski umjetnički ansambl „Stanislav Binički“ te kulturno-umjetnička društva iz Šapca. Osim toga, narodnim igrama predstavili su se „Čivija Umetnički Ansambl“, „KUD Abrášević“, Dom kulture Prnjavor i „Klub ljubitelja istorijskog plesa“. Operne pjevačice Đurđica Gojković, Milana Prodanović i Lorena

Janković emotivnim pjevanjem su oduševile goste. Moderatori Ljubica Vraneš, Dragoljub Bajić i Marianne Pušić pratili su goste kroz veče, a kruna bala bio je majstorski

orkestar Makao. U saradnji sa Fondacijom Novak Đoković, organizator Svetosavskog bala, Srpski centar iz Beča, organizovao je dvije aukcije čija zarada ide u korist projekata Fondacije Novak Đoković. Jedan od predmeta bio je umjetnički rad „Snovi“ poznatih srpskih umjetnika Marka Kusmuka i Damjana Kovačevića. Drugi predmet aukcije je dres sa potpisom prvog tenisera svijeta Novaka Đokovića. Iako Novak Đoković nije bio na aukciji, njoj je prisustvovala njegova supruga Jelena Đoković.

Veliki koncert Aca Pejovića i Saše Matića

Bečku publiku 11. marta 2023. godine očekuje veliki koncert Aca Pejovića, Saše Matića, Breskvice i Ivane Boom Nikolić. Mužičari će nastupiti u bečkom klubu „Trezor”.

Daje ovo jedan od najvećih i najposjećenijih muzičkih događaja za balkansku zajednicu u Austriji, gori i činjenica da se održava na jednoj od najvećih lokacija, koja može da primi preko 3.000 ljudi. Svi ljubitelji turbofolka će ovoga marta imati priliku da uživaju u jedinstvenom koncertu velikih izvođača.

Kupovina karata moguća po cijeni od 40, 50 i 60 evra.

Kupovina i rezervacija VIP karata moguća je telefonskim putem: 0667 7722555.

Prodajna mjesta karata:
Club Tresor
(Arthaberplatz 2, 1100 Wien)

Le Sette Fontane
(Siebenbrunnenplatz 6, 1050 Wien)

Giovanni Getränkehandel
(Bäuerlegasse 3–5, 1200 Wien)

Cafe Hide (Römergasse 15, 1160 Wien)

Versli Versicherung
(Graumanngasse 3, 1150 Wien)

Vrijeme održavanja: 11. mart 2023. sa početkom od 19.00 časova.

Mjesto održavanja koncerta: Wiener Hallmann Dome, Gutheil-Schoder-Gasse 9, 1100 Wien.

Predstava Gospođa Ministarka

Predstava „Gospođa Ministarka” u izvođenju Nacionalnog pozorišta Republike Srpske održaće se u Beču 19. marta sa početkom u 19:30 časova u bečkom teatru Akzent.

„Gospođa ministarka” je pozorišna predstava nastala prema komediji Branislava Nušića iz 1929. godine. Iza svake Nušićeve replike vreba mali čovek koji silno želi da se vine iznad svoje kakve-takve sredine i da

za nju, takva kakva je, postane važan – ma koliko to moglo biti nesvojstveno njegovom vaspitanju, obrazovanju, tradiciji, odnosno cijelokupnom njegovom biću. Svetlana Ceca Bojković je zajedno sa ovim ansamblom 3. i 4. novembra odrigrala poslednje izvođenje na sceni Nacionalnog pozorišta RS. Ulaznice za predstavu se mogu kupiti po cijeni od 26 i 28 evra na blagajni teatra Akzent i online na zvaničnom sajtu teatra.

Održana promocija knjige Mliječni zubi

Bečka publiku je imala priliku da 15. februara u Literaturhausu učestvuje na promociji njemačkog prevoda zbirke priča „Mliječni zubi” Lane Bastašić.

Zajedno sa prevoditeljicom knjige Rebekkom Zeininger spisateljicom je govorila o svojoj zbirci, procesu pisanja, a razgovor između Rebekke i Lane prevodila je i Mascha Dabić, koja je takođe postavljala spisateljici i nekoliko pitanja u vezi prevoda knjige. Veče je upriličilo i čitanje kratkih priča iz zbirke. „Mliječni zubi” je knjiga koja se

sastoji iz dvanaest različitih priča u kojima se radi o odrastanju djece koja se u ranom dobu suočavaju sa izazovima svijeta i društva u kojem žive. Nakon promocije, Lana je potpisala knjige i razgovarala sa ljubiteljima književnosti. Knjiga „Mliječni zubi” je na njemački prevedena pod nazivom „Mann im Mond” (S. Fischer).

Lana Bastašić, rođena je u Zagrebu 1986. godine, a odrasla je u Bosni i Hercegovini. Njen roman „Uhvati zeca” nagrađen je Nagradom Evropske unije za književnost 2020. godine.

Hrvatski centar organizuje CENTAR.DICA ČITAONICA

Hrvatski centar u Beču svakog utorka organizuje čitanje naglas za sve zainteresovane mališane.

Čitanjem naglas cilj je da se približi knjiga kao medijska forma za upoznavanje književnoga svijeta, koji je bitan za djetetov razvitak. Takođe, čitanje naglas utiče na razvitak jezičnih vještina i obogaćenje rječnika kod djece. Zajedno sa Nikom, Jelenom, Filipom i Phillipom mališani će moći uživati u književnosti.

Hrvatski centar služi kao mjesto širenja jezika i kulture hrvatske narodne grupe u Beču i kao prostor širenja interkulturnih odnosa s većinskim stanovništvom i ostalim manjinskim skupinama, posebno

u Austriji. Bogata ponuda kulturnih, obrazovnih, informativnih i zabavnih sadržaja posvećena je zainteresovanim svih doba i zanimanja.

Vrijeme održavanja čitanja: Svaki utorak putem Youtube kanala Hrvatskog centra.

Više informacija na stranici: www.hrvatskicentar.at.

Koncert grupe Dalmatino u Akzentu

Hrvatski pop bend „Dalmatino“ će nastupiti u Beču 26. marta.

Ovaj hrvatski pop bend osnovali su 1998. godine Ivo Jagić i Zdravko Sunara. Ono što je posebno kod ove grupe su duboki tekstovi popularnih dalmatinskih zvukova. 1998. godine prvi put nastupaju na festivalu Melodije Hrvatskog Jadranu sa pjesmom „Lozje“. Prvi album „Čukar i Sol“ objavljen je na Božić 2001. godine i odmah je postao platinasti. Godine 2002. Dalmatino je osvojio PORIN, najvažniju hrvatsku muzičku nagradu, u kategoriji Pridošlica godine. Grupa je do danas objavila četiri albuma, kao i instrumentalni album i naj-

bolju komplikaciju. Karte za koncert u Beču se prodaju po cijeni od 37 i 32 evra.

Vrijeme održavanja: 26.mart 2023. godine sa početkom u 19.30 sati.

Mjesto održavanja: Teatar Akzent (Theresianumgasse 18, 1040 Wien).

Više informacija na: www.akzent.at.

**Einzigartiger Content & hohe Relevanz
Mit KOSMO zu Ihrem Werbeerfolg!**

www.kosmo.at

KOSMO
Eine starke Verbindung!

Im Internet unter www.kosmo.at

Mjesečni horoskop

Znak mjeseca

RIBE

Ribe su veoma druželjubive i kao takve često se nađu u društvu različitih ljudi. Veoma su empatične i ugodno im je da budu podrška nekome. Pored toga što nisu predodređeni za vođe, njihovo prisustvo je važno u bilo kojoj stvari koje se prihvate. Vladajuća planeta riba je Neptun koji upravlja snovima, psihom, metafizikom i kreativnošću. Zato su ribe intuitivnije i posjeduju umjetničke talente. Kako je Neptun povezan sa muzikom, ribe otkrivaju muzičke sklonosti u najranijim fazama života, ili ih usmjeravaju ka poeziji.

SNAGA: Intuitivni, saosećajni, naklonjeni umjetnosti, nježni.

SLABOST: Mogu biti žrtve mučenja, plašljivi, previše vjeruju, tužni.

OMILJENA BOJA: Morsko-zelena.

Ovan (21.3 – 20.4)

Ovnove u martu ne očekuju veće promjene. Sve će ići po planu, a predstavnici znaka moći će da svode račune i stvore rezervu za budućnost. Sredina mjeseca biće idealno vreme za Ovnove koji planiraju velike kupovine ili sklapanje transakcija za velike iznose. Previše ste fokusirani na spoljašnja dešavanja.

Bik (21.4 – 20.5)

Mart Bikovima obećava produktivnost. Pozytivne promjene će se desiti u gotovo svim oblastima života. A sve što uradite u martu biće odlična osnova za buduća dostignuća, iako ćete to osjetiti mnogo kasnije. Pokazaćete svoj profesionalizam i poslovni duh u pravim krugovima. Moguće tajne veze. **KOSMO SAVJET:** Budite oprezni sa novcem.

Rak (22.6 – 22.7)

Mart za Rakove biće period buđenja i težnje ka novim visinama. Skoro cijeli mjesec sreća će biti na vašoj strani. Eksperimenti će biti uspješni: predstavnici znaka će steći pouzdane pokrovitelje. Sredinom meseca trebalo bi da budete pažljiviji prema svom društvenom krugu. **KOSMO SAVJET:** Pustite prošlost, najbolje je pred vama.

Lav (23.7 – 23.8)

Lavove čeka veoma nemiran i kontroverzan period. S jedne strane, imaćete mnogo prilika. S druge strane, možete pronaći neverovatan broj ograničenja između kojih neće biti lako balansirati. Fokusiraćete se na materijalna i finansijska pitanja. Mart vam takođe donosi stabilnost u ljubavi. **KOSMO SAVJET:** Ne pokušavajte da sve riješite odjednom.

Blizanci (21.5 – 21.6)

Blizanci će u martu ostvariti svoje snove. Mnogi predstavnici znaka imajuće priliku da se okušaju u novim projektima i sa entuzijazmom preuzmu predložene zadatke. Kraj mjeseca obećava prijatne romantične avanture sa ljudima iz prošlosti. Porodični Blizanci će, moći da ojačaju odnose **KOSMO SAVJET:** Ne mojte zaboraviti na kompromis u vezama.

Djevica (24.8 – 23.9)

Djevicama će ovaj mjesec donijeti briljaniranje na mnogim poljima. Biće potrebna praksa da biste bili korisni. Predstoje vam rast u karijeri i ponovni pogled na ljubav. Moguće je početak nove ljubavne veze, ali budite oprezni kome poklanjate srce. **KOSMO SAVJET:** Trebate više da se aktivirate i da vježbate.

Horoskop poznatih

Dragan Stojković Piksi

3.3.1965., Pasi Poljana kod Niša

Astrološka karta srpskog selektora koji je predvodio reprezentaciju na Svjetskom prvenstvu u fudbalu pokazuje jedan važan aspekt. Tajna „karta” za dobrog sportista je planeta u sazvježđu Bika. Kod Piksija je to Mars, planeta hrabrosti i akcije, zaštitnik svih pojedinaca koji se ne boje ničega. Mars predstavlja fizičku energiju, pa astrolozi redovno proveravaju kako je pozicioniran kad tumače horoskop nekog sportiste. Ljudi sa ovim aspektom raspolažu ogromnom snagom da istraju u dostizanju svojih ciljeva. Oni su, u principu, smireni i s njima se lako sarađuje, ali kad ih neko suviše isprovocira, pokazaće buran temperament.

Vaga (24.9 – 23.10)

Predstoji vam zanimljiv, ali i ne tako lagan mjesec. Početkom marta, Vaga će strmolagovo uroniti u posao, kojeg će biti mnogo.

Odlučnost će dati prve plodove. Očekujte burne ljubavne avanture. Vage čekaju zanimljiva poznanstva i svijetle ljubavi. Uživaćete u onome što već imate i bićete zahvalni.

KOSMO SAVJET: Posvetite se promociji novog projekta.

Skorpija (24.10 – 22.11)

Škorpije će u martu biti na vrhuncu svog kreativnog uspona i moći će da ostvare mnoge svoje planove. Posebno uspješne biće aktivnosti onih koji rade sa ljudima i u oblasti umjetnosti. Učestvovaćete u društvenim aktivnostima. Krajem marta nastupiće povoljan period za promjene na ljubavnom planu. **KOSMO SAVJET:** Ne dopustite da vam se posao nagomilava.

Strijelac (23.11 – 21.12)

Marz za Strijelčeve označava porodicu i kuću. Slobodni Strijelčevi će vrijeme provoditi sa porodicom. Kraj mjeseca ovom znaku donosi pozitivnu proljećnu energiju. Upoznacete nove i zanimljive lude, a takođe ćete imati dosta zabavnih momenata. Ipak nećete zaboraviti na posao, pa ćete i tu biti produktivni. **KOSMO SAVJET:** Opustite se i uživajte!

Jarac (22.12 – 20.1.)

U martu će Jarčevi morati preuzeti inicijativu i postati lideri. Ostvarice mnogo kontakata na visokom nivou. Na ljubavnom planu se ne očekuju veće promjene kada se radi o spoljašnjoj strani događaja. Interno ćete promijeniti mišljenje o nekim stvarima. **KOSMO SAVJET:** Provjerite izvore informacija koje dobijate.

Vodolija (21.1 – 19.2)

Vodolijama će mart takođe donijeti stabilnost, kreativnost i stvari koje volite će pomoći da se popuni životna praznina. Preispitacete svoj društveni krug. Vaša privlačnost privući će prijatelje suprotnog pola. Zvijezde obećavaju zanimljiv mjesec, a jedan od sastanaka može biti posebno lijep. **KOSMO SAVJET:** Prepustite se ljubavi.

Ribe (20.2 – 20.3)

Krenućete da mijenjate svoj uobičajeni život. Bitno je da se angažujete, ali nemojte da idete protiv sebe. Mart će vam donijeti i promjene u društvenom životu. Riješićete se nekih ljudi, ali i iluzija i samoobmane. Prelazite na novi nivo komunikacije sa ljudima. Predviđa se nalet kreativnosti. **KOSMO SAVJET:** Odmorite se kada osjetite da vam je to potrebno.

Amel i Alen Biševac su dva brata koja su još u djetinjstvu otkrili ljubav i svoj talent prema tenisu. Nakon svojih uzbudljivih teniskih karijera 2021. godine su se odlučili da otvore svoju tenisku akademiju. Za KOSMO su pričali o svom teniskom putu, kao i o tome kako su došli na ideju pokretanja svog biznisa.

■ Autor: Milica Vuković

BIŠEVAC TENISKA AKADEMIJA:

Radom do uspjeha

Ljubav prema tenisu, Amel i Alen otkrili su 1993. godine putem televizije. Prebacivanje loptice preko mreže im se činilo zanimljivim, te su tako uz podršku roditelja krenuli da treniraju tenis. Ubrzo su treneri uvidjeli da su ova dva dječaka imaju osjećaj za loptu i veliki talent. Prve turnire krenuli su igrati, Amel sa osam, a Alen sa šest godina. Rezultati su sami krenuli da se redaju, pa su tako momci bili među 10 najboljih U16

igraca i pet najboljih U18 igrača Austrije. Alen je ušao i među 30 najboljih na U14 ETA ljestvici i imao priliku dokazati svoje vještine na ATP turniru u Valenciji. Obojica mladića su jedan period živjeli i trenirali u Španiji na prestižnoj Equetelite sportskoj akademiji, čiji je vlasnik poznati španski teniser Juan Carlos Ferrero. Amel je takođe svoj talent pokazivao i kao sparing partner ovog tenisera, koji je 2003. godine bio prvi na svijetu. A njegov, dvije godine mla-

di brat, Alen je bio sparing partner raznim teniskim velikanicima kao što su Feliciano López, Roberto Bautista Agut i Guillermo García López. „Sa mojih nepunih osamnaest godina, a bratovih šesnaest, roditelji su nas poslali u Alicante na akademiju Juana Carlosa Ferrera kako bismo usavršili svoje teniske sposobnosti. Ne poznajući dovoljno dobro engleski, kao ni španski, brat i ja smo se sami snalazili. Cijeli dan na akade-

miji bio je posvećen treninzima, a pored toga smo učili i španski. Nakon dvije godine, zbog finansijske situacije, ja sam se vratio za Beč, a brat je ostao još dvije godine. Nakon povratka, napravio sam dugu pauzu od tenisa radeći različite poslove. Alen se vratio 2009. godine, i samo se rekreativno bavio tenisom. Meni je bilo teško ponovo uzeti reket u ruke”, kaže stariji brat Amel.

Ponovni povratak tenisu

Da se čovjek uvijek vrati onome što voli, dokazuju Amel i Alen, koji

Akademija Biševac

Akademija Biševac nudi cijelovit i koordinirani koncept treninga za sve zainteresovane: od rekreativaca do ambicioznih turnirskih igrača. Sa svojim klijentima Amel i Alen postavljaju individualne ciljeve. Takođe, akademija nudi i video analizu treninga. Zajedno sa trenerima, igrači analiziraju tehniku, takтику i koordinaciju kako bi se identificovali nedostaci na kojima će se dalje raditi. Za djecu, mlade i odrasle u popularnim i takmičarskim oblastima nude se individualni i grupni treningi, te intenzivne pripreme za turnire.

„Uz rast broja klijenata smo se odlučili da pokrenemo svoju priču. Tako je nastala naša akademija”

su ipak i nakon pauze od profesionalnog bavljenja tenisom i radeći različite poslove, pronašli svoj put na teniski teren. „Po nagovoru brata, krenuo sam opet rekreativno

Osim ciljanog tehničkog treninga i postupnog povećanja preformansa, fokus treninga sa djecom i mladima Amel i Alen stavljuju na uživanje u sportu. „Naš cilj je da djeci kroz zabavu prenesemo ljubav prema sportu, a svim profesionalnim sportašima da pomognemo u ostvarivanju njihovih ciljeva. Upravo zbog naših karijera, mladim igračima možemo pomoći kako bi na najbolji i najkvalitetniji način ostvarili što bolje rezultate”, kaže

**„NAŠ CILJ
jeste da djeci i
mladima prene-
smo ljubav pre-
ma sportu.”**

Ljetni kamp

Od 2023. godine na akademiji Biševac u ponudi će se pronaći i ljetni kamp za polaznike od četiri do šesnaest godina. U trajanju od dvije sedmice polaznici će moći da nauče nove teniske metode, kao i da steknu novo iskustvo i prijatelje. Na kraju kampa planiran je i završni turnir na kojem će polaznici moći pokazati svoje vještine. Na kampu mogu priustrovati svi zainteresovani, a akademija Biševac će osigurati svim polaznicima teniski reket po mjeri kao i lične loptice za trening. U paket cijene kampa uključeni su: njega, hrana i oprema. Grupe će obuhvatati od osam do deset polaznika. Cijena kampa iznosi 260 evra, a otkazivanje je moguće do

Treninzi se održavaju na terenima teniskog kluba Altmannsdorfer.

da se bavim tenisom. Kasnije je on na preporuku poznanika krenuo da radi kao trener, a onda sam za njim krenuo i ja. Tako smo imali sve više klijenata, a 2021. godine Alen dolazi na ideju da pokrenemo svoju priču. Tako je nastala naša akademija”, naglašava Amel.

Amel. Na akademiji se nude treninzi za odrasle početnike, amatore kao i profesionalce. Takođe, moguća je i rezervacija grupnih treninga. Kada se radi o djeci, na akademiji se pružaju treninzi za djecu od 5 do 12 godina, kao i za tinejdžere od 13 do 17 godina.

72 sata prije početka kampa. U slučaju bolesti, povrat novca se može izvršiti uz doktorsku potvrdu.

Kontakt

Više informacija o akademiji, kao i cijenama treninga i kampu možete pronaći na stranici www.bisevac.at.

Pusta razbibriga

Konjak

Popela se dva čovjeka na planinu i upali u lavinu. Naošao ih je neki pas kome je na vratu visila boca konjaka. Jedan će:

-Pronašao nas je najbolji čovjekov prijatelj!
A drugi će na to:
-A vidi tek koliki ga je pas donio.

Baba

Dođe baba u apoteku i kaže:
-Dajte mi 10 komada antibebi pilula.
-Bako, znate li za sto služe te tablete?
-Znam, protiv glavobolje.
-Pa nije bako za glavu nego za kontracepciju.
-Znam to, nisam blesava. Ja to dam unukama pa me ne boli glava.

Daltonist

Policajac zaustavi čovjeka u automobilu:
-Prošli ste kroz crveno, to vam je 200 evra kazne.
-Oprostite, al' ja sam daltonist! Policajac će na to zbrnjeno:
-Nema veze. I za strance vrijede isti propisi.

Fakultet

Prolazi veterinar pokraj fakulteta kad тамо стоји čovjek i drži tele. Veterinar će:
-Šta Vi, gospodine, radite s tim teletom?
-Ma ne, gospodine, ovo je mito, a tele je na fakultetu.

Svada

Baka uđe u kuću i ugleda unuka kako plaće:
-Pa šta je bilo, pita ga.
-Mama i tata su se svađali, kaže mališa.
-Nije to strašno, umiruje ga baka.
-Kako nije strašno!, reče

unuk šmrcajući:

-Tata je rekao mami da je čurka, a mama je rekla tati da je slon, a šta sam onda ja?

Zec

Stoji zec nad provalijom i dere se:
-Kravo, kravoo...
Prolazi medvjed i upita ga što radi.
-Ma ništa pusti me, i nastavi:
-Kravo, kravoo.
-Slušaj, zeko, ako mi ne kažeš šta se dešava, zgaziču te.
-U redu medo, dođi ovamo, nagni se dolje, još malo, još malo, tako.
-Gurne zec medvjeda i nastavi:
-Medo, medooo...

Selo

Dva turista posjetila selo i razgovaraju sa seljakom.
-Zaista je divan zrak ovdje kod vas na selu. Znatno je svježiji negoli u gradu.
-Da, imate pravo. Upravo me zato čudi, zašto velike gradove ne grade na selu.

Čuvar u ormaru

Razgovaraju dvojica prijatelja:
-Moja žena se toliko boji za svoje haljine da to više nije normalno.
-Otkud ti ta pomisao?
-Od sinoć. Kad sam se vraćio kući zatekao sam čuvara u njenom ormaru s haljinama.

Studenti

Hodaju dva studenta ulicom i nose u ruci kovanicu. Prvi pita drugog:
-Hoćemo li na kafu ili na biljar. Ovaj mu odgovara:
-Bacićemo kovanicu. Ako padne na pismo idemo na

kafu, ako padne na glavu, idemo na biljar.

Ako ostane u zraku idemo na predavanje.

Škola

Otišao Perica u školu a učiteljica im kaže:

-Ko od vas smatra da je lud neka ustane.

Svi sjede. Poslije dužeg vremena ustaje Perica, a učiteljica će na to:

-Zar ti, Perice, sebe smatraš ludim?

-Ne, samo hoću Vama da pravim društvo.

Sveti Petar

-Budi se čovjek na operacionom stolu, i vidi pored sebe čovjeka u bijelom, pa upita:
-Kako je prošla operacija, doktore ?
-Nisam ja doktor, ja sam Sveti Petar.

Sjajan brak

Pita žena muža:
-Šta bi, dragi, napravio da padnem u rijeku?
-Potrčao bi do sela po pomoc.
-Pa selo je daleko.
-Za tebe bih, draga, ja trčao i dalje.

Ljubav

Svekrva nešto nije baš volje la novu snahu pa joj na vjenčanju kaže:
-Znaš, kćeri, nije ti baš nešto lijepa ta vjenčanica koju si odabrala.
A snaha će na to:
-Neka, sljedeći put će biti ljepša!

Doktor

Dolazi tip kod doktora i taman kreće da objašnjava šta mu je kada doktoru zavoni telefon.

Priča doktor deset minuta,

završi razgovor i kaže:

-Gdje smo ono stali, rekli ste?

- Da rekao sam da...

Telefon opet zazvoni i doktor opet kreće da priča. Poslije deset minuta pacijent ustane i kreće kući.

-Kuda ste pošli? pita ga doktor.

-Idem kući da Vas pozovem telefonom!

Zaručnik

Mlađi pita djevojku kojoj je nedavno poklonio zaručnički prsten:

-Reci mi jesu li tvoje prijateljice pohvalile prsten?

-I više od toga, dvije su ga prepoznale.

Gole koke

Šetaju se dva pijetla ulicom i pita jedan drugog:

-Šta ćemo raditi večeras?

-Ma nemam pojma, možemo ići u mesnicu i gledati gole koke!

Nema dijagnoze

Pijanac na pregledu kod doktora:

-Stvarno ne mogu utvrditi šta vam je. Mislim da je to zbog alkohola.

-Dobro, gospodine doktore, doći ću kad se otrijeznite!

Muve

Žena ulazi u kuhinju i zatiče muža kako стоји sa muvolovkom u ruci i zvera po kuhinji.

-Šta to radiš?

-Lovim muve.

-Je li? Jesi li ubio koju?

-Da, tri mužjaka i dve ženke, odgovori joj.

Žena iznervirana upita:

-A kako znaš da razlikuješ muške od ženskih muva?

On joj odgovara:

-Tri su bile na konzervi od piva, a dve na telefonu.

EKOSMO

STERBEHILFE:

**Humane Entscheidung
oder Beihilfe zum Suizid?**

LESEN SIE AUCH:

**INTERVIEWS: JUSTIZMINISTERIN ALMA ZADIĆ UND
KLIMASCHUTZMINISTERIN LEONORE GEWESSLER**

INHALTSVERZEICHNIS

03/2023 | Ausgabe Nr. 141

44 Wort des Herausgebers

45 Rechtliches

Erfahren Sie mehr zum Thema Mietpreisbremse.

46 Panorama

Interessante Neuigkeiten aus der Welt.

50 Niederösterreich

Was diesen Monat das Bundesland Niederösterreich bewegt.

52 Politik: Alma Zadić

Interview: Wir sprachen mit der Justizministerin über die Korruption, Fachkräftemangel sowie zukünftige Pläne für das Justizwesen.

54 Politik: Leonore Gewessler

Interview: Mit der Klimaschutzministerin sprachen wir über die Projekte der Bundesregierung, Energiekosten, sowie Prioritäten ihres Ressorts in der nächsten Zeit.

56 Cover: Sterbehilfe

Die Ansichten zur Euthanasie sind geteilt. Wir haben recherchiert, was Befürworter und Gegner darüber sagen.

60 Gourmet: Balkan VEGAN

Wir haben mit Jelena Cvetković Šarkanović über ihr Buch „Balkan VEGAN“, sowie die Balkan-Küche und vegane Ernährung geredet.

WORT DES HERAUSGEBERS

Dejan SUDAR,
Herausgeber
und Chefredakteur

Gleichberechtigung für unsere Töchter

Liebe Leserinnen und Leser,

früher haben wir anlässlich des 8. März in den Schulen und Kindergärten für unsere Mütter Glückwunschkarten zum „Weltfrauentag“ gebastelt. Die Männer schenkten den Damen Rosen oder Nelken. Wenn man sich 364 Tage im Jahr dem weiblichen Geschlecht gegenüber schlecht verhält, kann eine Rose an diesem einen Tag die Situation auch nicht retten. Uns war nicht bewusst, was es eigentlich heißt, eine Frau zu sein. Und ich glaube, das ist es noch immer nicht. Auch heute bringen unsere Kinder Glückwunschkarten und wir Männer kaufen Blumen, aber die meisten von uns schweigen, wenn der Nachbar seine Frau schlägt oder wenn vor unseren Augen Diskriminierung, Hass und Respektlosigkeit herrschen. Wir bleiben stumm, wenn es heißt: „Frauen gehören in die Küche“, „sie sollten weniger Lohn erhalten“, „sie haben zu schweigen“ oder „ich bring dich um!“. Wir bleiben gleichgültig gegenüber den Schlägen und der Gewalt, die um uns herum geschehen. Darum rufe ich euch in diesem März auf, den Frauen außer den Glückwunschkarten, die unsere Kinder in der Schule schreiben, den Rosen, die ihr eurer Liebsten schenkt, sowie auch den Gutscheinen und 20 % Rabatten, mehr Respekt entgegenzubringen. Beginnt mit euren Müttern, Schwestern, Partnerinnen, Töchtern, Freundinnen und Kolleginnen. Veränderung entsteht in der Gesellschaft, indem jeder von uns in den Spiegel schaut und anfängt, an sich zu arbeiten. Beginnen wir mit der Veränderung zum Besseren und setzen wir uns ein für eine Welt eine Gleichheit!

Dejan Sudar

KOMMENTAR

**Dr. Davorka Čeović,
Rechtsanwältin
NMC Rechtsanwälte
OG**

Die Diskussion über die Mietpreisbremse kommt aus Deutschland. Dort war die Bremse notwendig, weil dort die Mieten kaum reguliert waren. Hierzulande sind nicht nur Mietverträge in Altbauten, sondern auch Mietgegenstände in geförderten Wohnungen preislich reguliert. Wenn in der Brigittenau die Mieten besonders stark gestiegen sind, sollte als Erstes geprüft werden, ob die ursprüngliche Mietzinsvereinbarung den allenfalls geltenden Mietzinsbildungsvorschriften nach §§ 15ff Mietrechtsgesetz entsprochen haben. Zweitens sollte geprüft werden, ob eine sogenannte Wertsicherungsvereinbarung (WSV) wirksam abgeschlossen worden ist. Denn weder die Erhöhung der Richtwerte noch die Anpassung der gesetzlichen Höchstsätze für die Ausstattungskategorien haben für sich allein Einfluss auf die Höhe des vereinbarten Hauptmietzinses. Zu beachten ist, ob bei Anwendung der WSV die zulässigen Höchstgrenzen überschritten werden. Ist das der Fall, ist das Erhöhungsbegehren unzulässig, obwohl die WSV als solche gilt. Knüpft die WSV an die Erhöhung des Richtwerts an, kann der Vermieter frühestens zum 5. Mai den wertsicherungsbedingt erhöhten Mietzins verlangen; dazu muss dem Mieter das Erhöhungsbegehren 14 Tage vorher zugehen. Anstatt sich auf die Politik zu verlassen, sollten Mieter daher checken, ob die Voraussetzungen für die Zinserhöhung vorliegen. Im Zweifel sollte der Mietzins unter dem Vorbehalt der Rückforderung überwiesen werden, da ansonsten die Rückforderung zu viel bezahlten Zinses kaum möglich ist.

AK Wien will rechtliche Schritte einleiten

SPÖ und FPÖ setzen sich seit langem dafür ein, den Anstieg der Mieten zu stoppen. Unterdessen sollen die Regierungsparteien ÖVP und Grüne daran interessiert sein, das Gesetz zu niedrigeren Miet erhöhungen anzupassen, berichtete die APA. Derzeit werden verschiedene Varianten getestet. Aber die Zeit drängt. Zwei Millionen in Österreich lebende Menschen rechnen in den nächsten drei Monaten mit Zahlungsschwierigkeiten, zitierte Ritt eine Studie der Statistik Austria mit dem Titel „Monitoring der Folgen der Krise“.

Wird es in Österreich eine Mietpreisbremse geben?

In Österreich wird eine Mietpreisbremse immer wahrscheinlicher. Die Opposition aus SPÖ und FPÖ sowie die Arbeiterkammer fordern seit Wochen eine gesetzliche Regulierung der steigenden Wohnpreise.

Am 7. Februar hat nun auch Finanzminister Magnus Brunner (ÖVP) die Frage gestellt, ob die Kopplung der Mieten an den Verbraucherpreisindex wirklich die beste Lösung ist. Nationalratsabgeordnete und Sprecherin des grünen Koalitionspartners für Wohnen und Bauen, Nina Tomaselli, erklärte bereits am 6. Februar, dass derzeit verschiedene Varianten geprüft werden.

Mieten in allen Stadtbezirken gestiegen

Eine Analyse des Immobilienportals Immowelt hat ergeben, dass die Mietpreise in allen Wiener Bezirken im Vergleich zum letzten Jahr gestiegen sind. Besonders stark betroffen sind Bezirke, die früher als besonders günstig galten, wie Favoriten mit einem Plus von 6 Prozent und Leopoldstadt mit einer Steigerung von 7 Prozent. Brigittenau hat

sogar einen Anstieg der Mietpreise von 11 Prozent verzeichnet. Außerdem steht im April noch die jährliche Anpassung der Mieten, an den Verbraucherpreisindex (VPI), an. In Österreich gibt es laut Arbeiterkammer (AK) rund 376.000 Haushalte, für die die Richtwertmieten gelten (davon befinden sich etwa 273.000 in Wien). Es geht um Mietwohnungen in Altbauten, die nach 1994 abgeschlossen wurden. Weitere rund 135.000 Wohnungen (davon etwa 127.000) unterliegen noch dem Kategoriemietzins (Altbaumieten vor 1994) und rund 500.000 Haushalte in Österreich (davon etwa 150.000 in der Bundesstadt) mieten am freien Markt.

„Wertanpassung ist keine Mieterhöhung“

„Bei der im April 2023 anstehenden Richtwertin-

dexierung handelt es sich um eine Wertanpassung und keine Erhöhung der Miete“, erklärte dazu Martin Prunbauer, Präsident der Interessensvertretung Österreichischer Haus- und Grundbesitzer.

GIS

**GEBÜHREN
INFO SERVICE**

IN ÖSTERREICH MÜSSEN JETZT ALLE GIS ZAHLEN:
 ORF-Generaldirektor Roland Weißmann, Medienministerin Susanne Raab und Bundeskanzler Karl Nehammer haben eine Einigung über die künftige Finanzierung des ORF erzielt. Demnach wird die GIS-Gebühr in Zukunft durch eine Haushaltsabgabe ersetzt, die für die Nutzung des öffentlichen Fernsehens erhoben wird. Das bedeutet, dass die GIS-Zahlungen und die diesbezüglichen Kontrollen eingestellt werden und dass stattdessen eine Zahlung für den Fernsehsender erhoben wird, die pro Haushalt und Monat 16,50 Euro beträgt.

HELD

Benjamin Mehanović

Der Bub Benjamin Mehanović aus Dobrinja bei Sarajevo spendete am 20. Februar 1.583 KM, die er seit Dienstag mit dem Verkauf von Tee eingenommen hatte, um damit den Opfern des verheerenden Erdbebens in der Türkei und Syrien zu helfen. In Begleitung seiner Eltern Edin und Amra Mehanović sowie seines Freundes Bilal Andeli zahlte Benjamin das Geld bei der Türkischen Ziraat Bank in Sarajevo für die Erdbebenopfer ein. Selbst der türkische Außenminister Mevlüt Çavuşoğlu dankte dem 12-Jährigen für die Mühe, die er auf sich genommen hatte, um den Opfern des Erdbebens zu helfen.

LOSER

Ein Strafgefangener in Bolivien

José Luis Calisaya Díaz, ein bolivianischer Strafgefangener, versuchte am 4. Februar dieses Jahres aus dem Gefängnis zu fliehen, und zwar verkleidet als Schaf! Er war wegen Mordes zu 15 Jahren Haft verurteilt, schaffte es aber für kurze Zeit, dem Gefängnis in Chonchocoro in Bolivien zu entkommen. Er warf sich einen Fleece-Umhang über und sprang, als Schaf verkleidet, über die Wiese, um sich an den Wachen des Gefängnisses vorbeischummeln.

ZAHL DES MONATS

300

In diesem Jahr feiert das bekannte Schloss Belvedere in Wien seinen runden 300. Geburtstag.
(Quelle: www.belvedere.at)

VERBLÜFFEND: Gebrauchte Särge werden auf Twitter verkauft

Ein Tweet sorgte bei vielen Nutzern für Verwunderung. Kürzlich nämlich erschien eine An-

zeige für den Verkauf gebrauchter Särge. Den Twitter-Usern drängte sich eine entscheidende Frage auf: „Was ist mit den ursprünglichen Besitzern dieser Särge geschehen?“ Angeblich wurden diese Särge für den Transport zum Beerdigungsinstitut genutzt. In der Anzeige finden sich eine Kontakttelefonnummer und ein Raum mit vielen Särgen. Jedoch sieht man auf dem Foto nirgendwo den Namen der Firma, die die Särge verkauft. „Wurden diese Särge nach dem Begräbnis zurückgegeben?“, so und ähnlich lauteten die Kommentare in dem sozialen Netzwerk.

ZITAT DES MONATS

„Wer erinnert sich noch an die Gewinner der Zvezde Granda aus den letzten zehn Jahren?“

Frage Aca Lukas als Reaktion auf den Staub, den die Mutter des Bewerbers Dušan Vukadinović aufgewirbelt hatte, als sie seine Mentorin Snežana Đurišić beschuldigte, von ihr Geld für das Weiterkommen ihres Sohnes gefordert zu haben. Nach dem scharfen Vorwurf von Lukas, dass das die Wahrheit sei, äußerte sich auch Saša Popović mit dem Statement, das seien alles nur Lügen.

SCHÖNE NACHRICHTEN: Von HIV geheilt

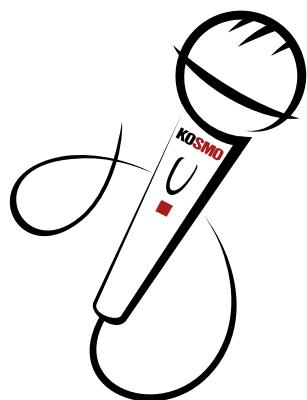
Ein Mann aus Düsseldorf wurde durch eine Stammzelltransplantation von seiner HIV-Infektion geheilt. Der 53-Jährige ist weltweit erst der dritte Mensch, der mit Stammzellen therapiert werden konnte. Er nimmt bereits seit vier Jahren keine antiviralen Medikamente gegen das Virus. Wie auch im Falle der anderen beiden Patienten (einer in Berlin und einer in London) erfolgte die Transplantation wegen einer akuten hämatologischen Erkrankung, in diesem Falle Leukämie, die zusätzlich zu der HIV-Infektion aufgetreten war.

SCHOKOLADENFABRIK: Arbeiter in Schokolade gefallen

Eine Schokoladenfabrik in Pennsylvania wurde aufgrund eines ungewöhnlichen Vorfalls zu einer Geldstrafe von über 14.500 Dollar verurteilt.

Im Juni 2022 fielen zwei Arbeiter in ein Schokoladenbecken in der Mars Wrigley-Fabrik, erlitten jedoch glücklicherweise keine Verletzungen. Es wurde jedoch festgestellt, dass sie nicht befugt waren, an den Becken zu arbeiten, und nicht ausreichend mit den Sicherheitsprotokollen in der Fabrik vertraut waren.

Werden Sie trotz Vermummungsverbot die Maske weiterhin tragen?

Österreichs Hauptstadt Wien hat seit Ende Februar die strengen COVID-19-Maßnahmen aufgehoben. Dazu gehört die Maskenpflicht in öffentlichen Verkehrsmitteln und Apotheken, die ab sofort nicht mehr gilt. Nun greift das Vermummungsverbot wieder. Es drohen Strafen bis 150 Euro. Wir haben unsere Leserinnen und Leser gefragt, wie sie dazu stehen

Juli Angel-Lore:
„Ich habe sie nie getragen. Für meinen Körper entscheidet nur ich!“

Erecko Buljugin:
„Wenn ich sie trage, verstoße ich dann gegen das Vermummungsverbot.“

Jonas Zeiler:
„Ist eh meine Entscheidung! Oder? Wenn ich es für nötig halte, setze ich sie auf... Aber das geht euch schon mal gar nichts an! Dort, wo ich lebe, kann ich selbst entscheiden, was ich mache oder nicht.“

Claudia Goschi:
„Hab die vorher nicht getragen und das bleibt auch so!“

Christian Loidolt:
„Der Kinderschnupfen hat mich seit Anfang nich interessiert, aber genial, wie die Gehirnwäsche noch immer funktioniert.“

Nikola Fila:
„Ich bin weder getestet noch geimpft, von Anfang an!“

Monika Nigg:
„Da das Virus genau an der Grenze zu Niederösterreich endet, sollten die ganz gesetzestreuen weiterhin Masken tragen.“

Brigitte Zeibek:
„Sicher nicht! Trag sie schon lange nimmer!“

www.kosmo.at

730.614
Unique Clients!

*Quelle: ÖWA Dezember 2022;
aufrufbar unter www.oewa.at

KOSMO
Eine starke Verbindung!

Im Internet unter www.kosmo.at

Skistar Felix Neureuther neuer NÖ Rad-Botschafter

In einer Pressekonferenz im Landhaus St. Pölten stellten Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner und Sportlandesrat Jochen Danninger Anfang des Jahres neuen Botschafter für das Radland Niederösterreich, Skistar Felix Neureuther, vor.

„Es freut mich sehr, dass wir Felix Neureuther als Botschafter für unseren niederösterreichischen Radtourismus gewinnen konnten, denn er besitzt internationale Strahlkraft und hebt das Radland Niederösterreich auf ein internationales Level“, sagte Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner. Das Radland Niederösterreich biete für alle Radfans – vom Sportler

Sportlandesrat Jochen Danninger und Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner mit Felix Neureuther.

über den Genussradler bis hin zu Familien – alles, was das Radlerherz begeht, so Mikl-Leitner: „Auf 5.500 Kilometern touristischen Radwegen, davon 1.500 Kilometer auf den zehn touristischen Top-Radrouten, kann man die schönsten Gegenden unseres Landes entdecken.“

Alleine auf dem „Flaggschiff“ aller touristischen Radwege, dem Donauradweg, sei für alle etwas dabei – von langen, mehrtägigen Touren bis zu kürzeren Teilstrecken. Überdies sei der Radtourismus in Niederösterreich ein enormer Wirtschaftsfaktor, denn jährlich würden eine

Million Touristen Radurlaub in Niederösterreich machen und seien damit für jede dritte Nächtigung verantwortlich. „Deshalb haben wir seit 2016 rund 60 Millionen Euro in die touristische Radinfrastruktur investiert“, führte die Landeshauptfrau aus, „rund zehn Millionen Euro werden künftig in die Attraktivierung unseres Rad-Angebotes fließen.“

Hier würden unter anderem der Triesting Gölsental-Radweg, der Ybbstalradweg und auch der Donauradweg optimiert und noch sicherer gemacht. Mikl-Leitner weiter: „Der Radtourismus bringt auch enorme wirtschaftliche Impulse in den Bereichen Beherbergung, Gastronomie und Einzelhandel“.

Die Suche nach Niederösterreichs aktivsten Firmen geht in die sechste Runde!

Ganz egal, ob man gerne läuft, mit den Inlineskates unterwegs ist, in die Pedale des Fahrrads tritt oder am liebsten einfach nur wandert – von 1. März bis 31. Mai zählt für alle Berufstätigkeiten wieder jede Minute Bewegung in der freien Natur.

In dieser Zeit sucht das Sportland Niederösterreich in Kooperation mit spusu, der Wirtschaftskammer Niederösterreich, der Wirtschaftsagentur ecoplus und Sodexo bereits zum sechsten Mal die aktivsten Firmen Niederösterreichs. „Für viele niederösterreichische Unternehmen ist die Teilnahme an der Firmenchallenge bereits eine beliebte Tradition. Doch natürlich wollen wir noch mehr Berufstätige und Fir-

Angela Stransky, Michael Freitag, Jochen Danninger, Wolfgang Ecker und Johannes Öfferl.

men ganz herzlich dazu einzuladen, an unserem digitalen Sport-Wettbewerb teilzunehmen. Regelmäßige sportliche Aktivitäten steigern das seelische sowie körperliche Wohlbefinden und verbessern die Leistungsfähigkeit. Fitte, leistungsfähige und motivierte Mitarbeiterinnen

und Mitarbeiter sind die wertvollste Ressource eines Betriebes. Zudem können gemeinsame Bewegungseinheiten das Betriebsklima nachhaltig stärken“, so Sportlandesrat Jochen Danninger.
Um die Wichtigkeit von Bewegung und Zusam-

menhalt weiß auch Wolfgang Ecker, Präsident der Wirtschaftskammer Niederösterreich (WKNÖ), der betont: „Unsere Unternehmen stehen stets vor diversen Herausforderungen. Um diese bewältigen zu können und wettbewerbsfähig zu sein, ist es wesentlich, dass aktive und engagierte Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter an einem Strang ziehen. Daher sind wir sehr gerne Partner der spusu NÖ-Firmenchallenge, denn dieser digitale Sport-Wettbewerb bringt nicht nur Schwung in Niederösterreichs Unternehmenswelt, sondern verbessert auch das Arbeitsklima und den betriebsinternen Zusammenhalt.“

Investitionsprogramm in die NÖ Landeskliniken präsentiert

In einer Pressekonferenz im UK St. Pölten präsentierte LH-Stellvertreter Stephan Pernkopf gemeinsam mit dem Vorstand der NÖ Landesgesundheitsagentur (LGA) Alfred Zens das Investitionsprogramm für die NÖ Landes- und Universitätskliniken bis 2030.

„Wir werden 1,3 Milliarden Euro investieren. Ein gewaltiges Investitionspaket, zur besten Behandlung und Versorgung der Patientinnen und Patienten. Für die bestee Krebs-Behandlung, neueste OP-Methoden, mehr Platz für einfühlsame psychiatrische Behandlung und schnelle Hilfe bei Schlaganfällen“, begann der LH-Stellvertreter,

LH-Stellvertreter Stephan Pernkopf und NÖ LGA Vorstand Alfred Zens.

ter, denn „Gesundheit ist das höchste Gut. Und für die beste Gesundheitsversorgung braucht es moderne Behandlungsmethoden und vor allem engagierte Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter. Die haben wir in unseren Landeskliniken, aktuell sogar so viele wie

nie zuvor.“ Die größte Summe, nämlich 650 Millionen Euro, werden in den Neubau des Landesklinikums Wr. Neustadt investiert, das bis 2028 zu einer der modernsten Kliniken Europas werde – schon auf dem Weg dahin werde das Klinikum mit neuster

Spitzenmedizin wie einem hochmodernen Magnetresonanz-Tomographen ausgestattet. „Die aktuell größte Baustelle in einem Klinikum befindet sich derzeit im Universitätsklinikum St. Pölten“, so Pernkopf, „wo derzeit rund 180 Millionen Euro ins neue Haus D investiert werden.“ Darin werden künftig unter anderem die Kinder- und Jugendheilkunde mit Neonatologie oder auch eine neue Abteilung für Erwachsenenpsychiatrie untergebracht sein. In Medizintechnik der Zukunft investiere man zudem mit der Anschaffung eines Da Vinci Roboters um 6,5 Millionen Euro in St. Pölten, 2024 auch im LK Horn.

„Das CoPilotenTraining sorgt für mehr Sicherheit“

Die Sicherheit unserer Kinder im Straßenverkehr ist allen Eltern ein wichtiges Anliegen. Das wird uns ganz besonders bewusst, wenn wir unsere Kinder erstmals alleine auf den Schulweg schicken.

Das Überqueren der Fahrbahn, das Passieren der Straße auf Schutzwegen, schllichtweg das Verhalten des Kindes als Fußgänger und später als Radfahrer im Straßenverkehr steht hier im Mittelpunkt der Aufmerksamkeit. Die größte Gefahr auf Straßen droht Kindern dort, wo sie sich am sichersten fühlen, im Auto. Denn die meisten Kinder im Straßenverkehr verunglücken nicht als Fußgehende oder Radfahre-

Peter Jahn, Enkeltochter Lotti, Christiane Teschl-Hofmeister, Werner Millonig und Ludwig Schleritzko.

nde, sondern riskieren ihre Unversehrtheit als PKW-Passagiere. „Das oberste Gebot muss daher lauten: Im Auto immer und richtig gesichert mitzufahren“, so die Landesräte Christiane Teschl-Hofmeister und Ludwig Schleritzko: „Das CoPilotenTraining, initiiert von

der AUVA, bietet hier einen wesentlichen Beitrag zur Sicherheit für die Zielgruppe – die am meisten von unsachgemäßer Benutzung der passiven Schutzeinrichtungen im Auto betroffen sind – unsere Kinder.“ Internationale Studien belegen, dass rund zwei Drit-

tel aller Kindersitze falsch montiert oder die Kinder darin fehlerhaft gesichert werden. 28 Prozent der Kinder, die im Schuljahr 2021/22 am AUVA-CoPilotenTraining (CPT) teilgenommen haben, gaben an, bei der Mitfahrt im Auto „nicht immer“ angeschnallt zu sein. Drei Prozent der Drittklässler gaben an, „nie angeschnallt“ zu sein. „Wir versuchen, über den Umweg der Kinder die Eltern zu erreichen“, erklärt Peter Jahn, Koordinator des AUVA-CoPilotenTrainings. Denn die Eltern sind für die korrekte Sicherung der Kinder verantwortlich. Aus diesem Grund sind auch Eltern eingeladen, an der CoPilotenTrainings-Einheit in der Schule teilzunehmen.

Wir sprachen mit der Justizministerin Alma Zadić (Grüne) über Korruption, Fachkräftemangel, zukünftige Pläne für die Justiz sowie die Zukunftsperspektiven für die Jugend.

■ Autorin: Milica Vuković

„Der Westbalkan soll zusammenwachsen“

KOSMO: Justizwachebeamte sprechen von Personalmangel und „diskriminierenden“ Gehältern. Dieser Fachkräftemangel ist ein Sicherheitsrisiko. Wie wollen Sie dieses Problem lösen?

Alma Zadić: Als ich ins Amt gekommen bin, hatte es noch geheißen: Die Justiz stirbt einen stillen Tod. Der Grund dafür war, dass man in den letzten zehn Jahren vor meiner Amtszeit massiv im Justizbereich gespart hatte. Deswegen habe ich mich seit meiner Ernennung als Justizministerin sehr stark für mehr Budget im Bereich der Justiz eingesetzt. Denn die Justiz ist essenziell für den Rechtsstaat und unsere Demokratie. Außerdem muss die Justiz als unabhängige Säule der Demokratie gestärkt werden. Somit spielt auch der Strafvollzug in diesem sensiblen Gefüge eine sehr wichtige Rolle. Wir haben sowohl mehr Planstellen in dem Strafvollzug als auch mehr Ressourcen für den Straf- und Maßnahmenvollzug erhalten. Allein im aktuellen Budget sind dafür 113 Millionen Euro zusätzlich vorgesehen. Nun mussten wir jetzt aber feststellen, dass wir die Planstellen, aber nicht genügend Nachwuchskräfte haben. Daher mein Appell an alle, die sich für die Justiz interessieren: Der Beruf der Justizwache ist ein sehr schöner und auch ein herausforderner Beruf. Mit dieser Arbeit leistet man

einen wichtigen Beitrag zur Sicherheit unserer Gesellschaft. Gleichzeitig hat man aber auch die Möglichkeit, Insassen und Insassinnen in ein straffreies Leben zu führen. Wir haben offene Planstellen, auf die man sich bewerben kann und wir haben auch schon eine Rekrutierungskampagne gestartet.

waltungsorgane sollten sichtbar sein. Zweitens: effiziente Strafverfolgung. Das ist deshalb so wichtig, weil wir von Experten und Expertinnen wissen, dass man Straftaten nur dann verhindern kann, wenn die Täter auch wissen, dass sie erwischt werden. In den letzten drei Jahren haben wir über 500

„Als Bundesregierung müssen wir daran arbeiten, jede Form von Korruption zu verhindern.“

Dieses Jahr belegt Österreich im internationalen Ranking „Corruption Perceptions Index“ den 22. Platz. Ist der Rangverlust dem Korruptions-Untersuchungsausschuss zu verdanken? Welche Maßnahmen gibt es in diesem Sinne noch?

Wir spüren in diesen Rankings die Auswirkungen des Ibiza-Skandals, aber auch die jüngsten Korruptionsvorwürfe gegen einige österreichische Spitzenpolitiker. Als Bundesregierung müssen wir daran arbeiten, jede Form von Korruption zu verhindern. Für mich sind vor allem drei Punkte wichtig, um das Vertrauen der Bevölkerung in die Demokratie zu stärken. Erstens: Transparenz – wir müssen staatliches Handeln transparent machen. Denn die Handlungen der staatlichen Ver-

zusätzliche Planstellen für die Justiz geschaffen. Drittens: Wir brauchen schärfere Anti-Korruptionsgesetze. Deswegen habe ich ein schärferes Korruptionsstrafrecht erarbeitet, mit dem wir Lücken im Korruptionsstrafrecht schließen wollen. Neu ist, dass das Korruptionsstrafrecht künftig nicht mehr nur für bereits gewählte Politiker und Politikerinnen gilt, sondern auch für all jene, die sich um ein Amt oder auch eine staatliche Funktion bewerben. Auch sie müssen künftig die gleichen Kriterien erfüllen, wie Personen, die bereits im Amt sind. Darüber hinaus haben wir mit diesem Paket auch den Kauf eines politischen Mandats strafbar gemacht. Ich bin überzeugt, dass es uns mit Hilfe dieser Änderungen gelingen wird, letzte Lücken im bestehenden Korruptionsstrafrecht zu schließen.

Die Justiz bekommt mit dem Budget heuer 122 neue Planstellen und 220 Mio. Euro mehr. Was planen Sie mit dem zusätzlichen Geld?

Neben den neu geschaffenen Planstellen geht ein großer Teil dieses Geldes in den Strafvollzug. Damit werden notwendige Umbauarbeiten, sichere Gefängnisse und bessere Betreuungsmaßnahmen finanziert. Beispielsweise bauen wir gerade einige Justizanstalten um, weil wir momentan steigende Zahlen im Maßnahmenvollzug haben.

„Alle Vereine, die mit Kindern arbeiten, sollen ein Kinderschutzkonzept haben.“

Da gibt es einfach Investitionen, die wir tätigen müssen. Was mir persönlich auch sehr wichtig ist, ist der Ausbau der psychosozialen und juristischen Prozessbegleitung. Für alle Menschen, die von Gewalt betroffen sind, gibt es damit die Möglichkeit, sowohl psychosoziale, als auch juristische Hilfe kostenlos in Anspruch zu nehmen. Das bedeutet, dass jede Person, die beispielsweise vom Hass im Netz betroffen ist, bei einer Opferschutzorganisation wie z.B. ZARA oder dem Weißen Ring Unterstützung bekommen kann. Das Internet ist kein rechtsfreier Raum. Hass und Hetze im Netz wird verfolgt. Bei den Opferschutzorganisationen bekommt man einen Experten oder eine Expertin zur Seite gestellt. Und es gibt auch rechtliche Unterstützung. Diese Unterstützung ist kostenfrei. Damit wollen wir erreichen, dass sich jeder wirksam gegen Gewalt und Hass im Internet zur Wehr setzen kann.

Welche Mechanismen werden tatsächlich verwendet, um den Kindermisbrauch zu stoppen?

Das Wichtigste ist Prävention. Kein Kind darf Opfer werden. Wir müssen alles tun, um die Sicherheit der Kinder zu gewährleisten. Deswegen war es mir besonders wichtig, dass flächendeckend Kinderschutzkonzepte eingeführt werden. Denn alle Vereine, die mit Kindern arbeiten, sollen ein Kinderschutzkonzept haben, dass auch entsprechenden Qualitätskriterien entspricht. Es soll eine nichtstaatliche Einrichtung eingerichtet werden, die an Vereine, die mit Kindern arbeiten und Kinderschutzkonzepte erstellt haben,

entsprechende Gütesiegel ausstellt. Damit wissen die Eltern, dass ihre Kinder dort sicher sind. Und wir haben die Strafen im Bereich der Darstellung von sexuellem Missbrauch von minderjährigen deutlich nachgeschärft. Zusätzlich haben wir das Tätigkeitsverbot ausgeweitet, um hier auch zu verhindern, dass Menschen, die bereits wegen Kindesmissbrauch vorbestraft sind, in einer Einrichtung mit Kindern zusammenarbeiten können.

HASS UND HETZE im Netz müssen verfolgt sein.

Demokratie. Meiner Generation hatte man noch vorgeworfen, wir wären unpolitisch und würden uns nicht für den Klimaschutz einsetzen. Jetzt gibt es eine Generation, die es ernst nimmt und für ihre Anliegen auf die Straße geht. Dennoch: Es gibt einfach auch Grenzen, die nicht zu überschreiten sind. Und wenn sie überschritten werden, dann greift der Staat natürlich ein.

Sie sagen immer, BKS ist Ihre Muttersprache. Viele Organisationen und Vereine fördern die Abschaffung dieser Sprache. Was ist Ihre Meinung dazu?

Als ich 1984 im ehemaligen Jugoslawien geboren wurde, war es ein einziger Sprachraum. Und daher fühle ich mich auch dem gesamten Sprachraum verbunden. Ich sage deswegen BKS, weil es mir wichtig ist, zwei Dinge auszudrücken. Erstens, die Anerkennung für die einzelnen Nationen. Weil der Westbalkan vielfältig ist und ich finde, diese Vielfalt muss man auch hervorheben. Gleichzeitig symbolisiert BKS auch Inklusion, diese Länder sind eng miteinander verbunden – eben auch sprachlich – es kann mir kein Serbe erklären, dass er einen Kroaten nicht versteht oder umgekehrt. Das ist am Westbalkan immer sehr komplex, weil man entweder die Zusammengehörigkeit negiert oder sagt, wir sind alle gleich. Man muss aber auch anerkennen, dass es kulturelle wie auch sprachliche und religiöse Unterschiede gibt. Gleichzeitig ist es aber auch dieselbe Sprachfamilie. Und ja, ich weiß, dass am Westbalkan, der Name der Sprache politisch und ethnisch determiniert ist. Ich denke aber, dass es an der Zeit ist, dass Europa wieder enger zusammenwächst, auch aufgrund der Krisen, die auf uns zukommen. Somit macht es überhaupt keinen Sinn, wenn ein relativ kleiner Raum, wie der Westbalkan, immer weiter auseinanderdriftet, anstatt zusammenzuwachsen.

„Für alle Menschen, die von Gewalt betroffen sind, gibt es die Möglichkeit, psychosoziale und juristische Hilfe kostenlos in Anspruch zu nehmen.“

ten viel schlimmer als ein Stau, der jetzt wegen einer Demonstration verursacht wurde. Ich halte es für richtig, dass man sich für seine Anliegen einsetzt. Und ich halte es für richtig, dass man sich für den Klimaschutz einsetzt und für seine Anliegen auch demonstrieren geht. Die Versammlungsfreiheit ist ein Kernelement der

Wir haben mit der Klimaschutzministerin Leonore Gewessler (Grüne), über Projekte gesprochen, die die Regierung in letzter Zeit umgesetzt hat, die Kosten für Energie sowie die zukünftigen Pläne in ihrem Mandat.

■ Autorin: Milica Vuković

„Energiewende und Klimaschutz als Antwort auf Krisen“

KOSMO: Finden Sie es richtig, dass derzeit das Thema Klimaschutz im Mittelpunkt der Öffentlichkeit aber auch bei den vom Staat zugeteilten Finanzen steht?

Leonore Gewessler: Wir haben gerade im letzten Jahr schmerzlich erfahren müssen, was es heißt, von fossilen Energieträgern wie Öl und Gas abhängig und erpressbar zu sein. Wir müssen aus dieser Abhängigkeit und Erpressbarkeit herauskommen. Das ist für uns als Land sehr wichtig. Somit werden wir weniger importieren müssen, um sicherer und unabhängiger zu werden. Das hilft dem Klimaschutz und sorgt für günstigere Preise. Denn die Antwort auf die Krisen ist der Ausbau von erneuerbaren Energien, der Ausbau von Windkraft, Sonnenenergie, Biomasse, Wasserkraft und alles, was man zu Hause zur Verfügung haben wird. Raus aus dieser Abhängigkeit zu kommen, ist für Österreich ein Kraftakt. Wir wollen unser Ziel Unabhängigkeit und die Klimaneutralität bis 2040 erreichen. Deswegen unterstützen wir den Ausbau der erneuerbaren Energien. Die Energiewende und Klimaschutz sind auch eine Antwort auf die Teuerung,

und sie bedeuten ein Ende der Abhängigkeit.

Jetzt sieht man, dass sich der Gaspreis wieder an die Preise von vor der Krisenzeite annähert. Trotzdem haben die Menschen nicht das Gefühl, dass jetzt alles wieder billiger geworden ist. Wie erklären Sie diesen Umstand?

Wir sehen, dass durch die vielen Maßnahmen, die wir getroffen haben, in Österreich, aber auch in Europa die Gaspreise wieder gesunken sind. Sie sind noch immer höher als vor dem Krieg, aber deutlich gesunken. Das wird nach und nach auch bei den Rechnungen ankommen. Aber das dauert immer ein

schnell reagieren aber bei Vergünstigungen nicht. Deswegen hat die Wettbewerbsbehörde gemeinsam mit der E-Control – das ist die Regulierungsbehörde für den Strombereich – eine Taskforce gegründet, die eine Marktmanipulationen verhindern soll.

Was schätzen Sie, wie lange wird es dauern, bis wir auf die alten Preise zurückkommen?

Wir haben jetzt für dieses Jahr die Teuerung z.B. mit der Stromkostenbremse und dem Heizkostenzuschuss abgedämpft und das sollte auf den Rechnungen der Menschen seit 1. Dezember auch sichtbar und spürbar sein. Bei der Stromkostenbremse war es uns sehr

---

„Wir müssen aus Abhängigkeit und Erpressbarkeit herauskommen. Das ist für Österreich sehr wichtig.“

bisschen. Weil das Gas, das wir jetzt verbrauchen im letzten Jahr und noch zu anderen Preisen eingekauft worden ist. Wofür ich kein Verständnis habe ist, wenn Gas- oder Energieversorger beim Weitergeben von hohen Preisen sehr

wichtig, dass sie unmittelbar wirkt. Ich erwarte, dass eine Erleichterung auch bei den Preisen im Laufe des heurigen Jahres und ins nächste Jahr hinein auf den Rechnungen spürbar sein wird. Unabhängig von der Stromkostenbremse.

Aber wie gesagt, das Weitergeben der Preise nach unten muss dann genauso schnell gehen wie das Weitergeben nach oben. Aber auch Expertinnen und Experten meinen, dass die Kosten für fossile Energien nicht mehr so billig sein werden wie vor dem Krieg.

Für das Klimaschutzministerium gibt es ein zusätzliches Budget-Plus von 42,5 Millionen Euro gegenüber dem Vorjahr. Was planen Sie mit dem zusätzlichen Geld?

Wir investieren das Geld dort, wo es sinnvoll ist. Klimaschutz ist eine Investition in eine gute Zukunft – in eine bessere Zukunft und in eine Zukunft, wo alle, die heute Kinder sind, in unserem Alter noch gut leben können. Ein paar Beispiele: Ausbau der Sonnenenergie und Photovoltaikanlagen. In diesem Bereich haben wir das Geld deutlich aufgestockt. Das zweite ist die Investition in den Tausch von Heizkesseln. In diesem Bereich stehen uns bis 2026 rund 2 Milliarden Euro zur Verfügung. Die Investitionen in den öffentlichen Verkehr sind auch sehr wichtig. Unser Ziel ist die Infrastruktur zu verbessern und die Preise günstiger zu machen. Das Vierte ist: Wir wollen auch Industrie und Wirtschaft bei der Energiewende unterstützen, damit man auch in Zukunft gute und zukunftsfähige Arbeitsplätze in Österreich hat. Ein Teil vom Budget geht auch in Elektromobilität. Auch dort haben wir die Förderungen aufgestockt. Beim Kauf eines Elektro-PKW kriegt man 5.000 Euro für die Investition.

Wegen des Elektroauto-Booms steigt die Nachfrage nach Lithium rasant an, doch für den Abbau von Lithium fehlen ökologische Standards. Was ist Ihre Meinung dazu?

Wir müssen beim Abbau der Rohstoffe ökologische und soziale Standards einhalten, also für die Arbeiterinnen und Arbeiter vor Ort umweltverträgliche und sozial gute Standards haben. Wir haben in der EU ein Gesetz geschaffen, das genau das kontrolliert. Auch entlang der Lieferkette, also bis hin zum Abbau. Wir wollen auch eine nachhaltige Bergbau-Initiative schaffen. Wir wollen die laufenden Naturschäden wie durch die Erdölförderung oder Tankerunglücke durch die Umstellung auf E-Mobilität vermeiden.

Einer Ihrer zukünftigen Ziele wird

es sein, eine Kreislaufwirtschaft zu schaffen. Wie werden Sie das Ziel erreichen?

Der Weg zur Kreislaufwirtschaft ist immens wichtig, denn wir müssen wegkommen von der Ausbeutung wertvoller Rohstoffe hin zum Recycling und zur Wiederverwendung. Deswegen haben wir auf europäischer Ebene aktuell für die Batterien eine Strategie entwickelt. Das strenge neue Gesetz verpflichtet dazu, dass man Recyclinganteile in einer neuen Batterie haben muss. Und wir haben in Österreich mit der Kreislaufwirtschafts-Strategie ein sehr ähnliches Ziel, nämlich sicherzustellen, dass wir die Dinge, die wir bereits nutzen, so lange wie möglich in Gebrauch haben und weiter nutzen. Dafür ist eines der ganz wichtigen Meilensteine, dass wir auf europäischer Ebene die Unternehmen auch dazu verpflichten, dass sie schon mit dem Design der Produkte daran arbeiten, damit die

BEIM KAUF eines Elektro-PKW bekommt man 5.000 Euro für die Investition.

zeigt: Die Menschen in Österreich wollen ressourcenschonend leben. Ich freue mich sehr, dass wir sie mit dem Reparaturbonus dabei unterstützen können.

Wie sieht es derzeit mit den ganzen Baugeschichten aus rund um Wien, wie Lobautunnel?

Ende 2021 haben wir mit der Evaluierung des Asfinag-Programms geschaut, ob Projekte, die man im

„Mit der Kreislaufwirtschafts-Strategie wollen wir sicherstellen, dass wir die Dinge, die wir bereits nutzen, so lange wie möglich in Gebrauch haben und weiter nutzen.“

Produkte länger und weiter zu benutzen sind. Letztlich wird sich das auch ökonomisch rechnen, immer mehr Betrieben wird bewusst wie kostenintensiv es ist, Rohstoffe zu vergeuden.

Gibt es schon Erfahrungswerte mit dem Reparaturbonus?

Der Reparaturbonus ist sehr beliebt. Mit dieser Initiative unterstützen wir die Menschen mit der Hälfte und bis zu 200 Euro der Reparaturkosten, sodass man Elektrogeräte wieder reparieren kann. Wir wollen so das Reparieren wieder attraktiv machen. Seit der Einführung letzten Jahres wurden bereits über 440.000 Reparaturen bei Partnerbetrieben in ganz Österreich durchgeführt. Das

Straßenbau geplant hat, wo die Planungen dafür teilweise 40 Jahre zurückliegen, heute noch zeitgemäß sind oder ob man nicht gescheitere und bessere Lösungen für diese Projekte hat. Die Evaluierung betraf auch das Lobau-Projekt. Vorhaben wie ein Tunnel, eine Autobahn durch ein Naturschutzgebiet, die sind 2023 einfach nicht mehr sinnvoll. Deswegen verfolgen wir das Projekt jetzt nicht weiter. Das Projekt ist derzeit in der strategischen Prüfung Verkehr, in der mit allen Beteiligten gemeinsam Alternativprojekte entwickelt werden. Dieses Verfahren ist auch die Voraussetzung dafür, dass das Projekt aus dem Bundesstraßen-Gesetz herausgenommen werden kann.

Das griechische Wort „Euthanasie“ bezeichnet den „guten Tod“ bzw. das leichte und selbstbestimmte Sterben, mit dem schwer kranken Menschen langes Leiden erspart werden soll. Obwohl das die meisten Religionsgemeinschaften als Selbstmord betrachten und ablehnen, ist es international in mehreren Ländern legal.

■ Autorin: Vera Marjanović

Sterbehilfe – JA oder Nein?

Die Meinungen zur Sterbehilfe sind geteilt. Die Befürworter führen an, dass es für Patienten, für die es keine Rettung gibt, um das Recht auf Würde bzw. um einen Tod aus Barmherzigkeit geht. Die Gegner behaupten, dass das Beihilfe zum Suizid ist, auch wenn die Qualen, denen die Patienten infolge unheilbarer Krankheiten ausgesetzt sind, kein würdevolles Leben erlauben. Heute wird die Sterbehilfe in den Ländern, in denen sie legalisiert ist, als passive Sterbehilfe oder als Beihilfe zum Suizid ausgeführt. Unter streng kontrollierten Bedingungen sind Formen der Sterbehilfe in Belgien, Holland, Luxemburg, Deutschland, Spanien, Österreich, Finnland und Norwegen erlaubt, in Frankreich und Portugal wird das Thema noch diskutiert. Sterbehilfe ist auch in den US-a Bundesstaaten Oregon und Vermont sowie in Kanada und einigen Teilen Australiens, in Neuseeland und in Kolumbien möglich. Der assistierte Suizid, bei

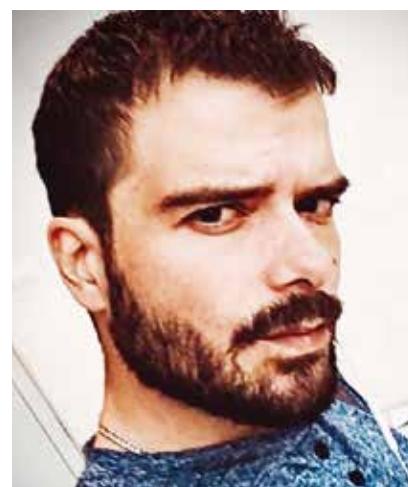
dem der Patient selbst ein Mittel zur Beendigung seines Lebens nimmt, ist bereits seit 1942 in der Schweiz und seit letztem Jahr in Österreich legal, während die aktive Sterbehilfe nicht erlaubt ist.

Ein Film über Euthanasie

Zdravko Jovanović, ein kanadischer Film- und Theaterregisseur und Drehbuchautor mit Wurzeln aus Sarajevo, hat die Sterbehilfe zum Thema seiner Magisterarbeit gewählt, über die er den Dokumentarfilm „To Die Forth“ („Der Schritt in den Tod“) gedreht hat. Er hat unter anderem in der Schweiz, in Belgien und in Holland gearbeitet. Über seine schmerzhaften Erfahrungen hat das Magazin KOSMO mit ihm gesprochen.

KOSMO: Was ist Ihnen beim Drehen dieses Films am schwersten gefallen?

Zdravko Jovanović: In der Schweiz habe ich mit meinem Team dem assistierten Suizid einer Person beige-

Zdravko Jovanović hat den Dokumentarfilm „To Die Forth“ gedreht.

wohnt und ich bereue es bis heute, dass ich das getan habe. Ja, der Tod war sehr schnell... Die Person hat mich aufgefordert, dabei zu sein, denn sie wollte mir beweisen, dass die Prozedur schmerzlos und schnell ist, aber ich sollte auch „mein Bewusstsein erwei-

tern", damit möglichst viele Menschen erfahren, dass es diese Option gibt. In den Benelux-Ländern wird das Verfahren streng kontrolliert, und als ich meine Studien dort betrieben habe, wurde es auch mehreren Menschen untersagt. Dort wartet man bisweilen fünf Jahre auf die Bewilligung. Mich hat eine alte Dame aus Brüssel, bzw. ihre Anwältin, eingeladen, sie am Tag vor dem Suizid aufzunehmen und zu interviewen. Sie hatte fünf Jahre gewartet und musste Anwälte einschalten, die sich für die Beschleunigung des Verfahrens einsetzen. Sie litt an Parkinson. Diese Frau hatte Söhne, Töchter und Enkelkinder, und als ich sie gefragt habe, warum sie so schnell wie möglich „gehen“ wollte, sagte sie resolut, sie sei immer sehr unabhängig gewesen. Damals kümmerte ich mich um meine gelähmte Großmutter und wunderte mich sehr, dass Unabhängigkeit für viele Menschen im Westen ein Kriterium ist, ob es sich zu leben lohnt oder nicht. Die Frau wurde von ihrer Familie bekennet, den Suizid aufzuschieben, und ich habe mich gefragt, warum sie ihnen nicht erlaubte, sich um sie zu kümmern, denn das hätte sie verdient. Damals habe ich auch den Chefarzt interviewt, der in Belgien in der Kommission für Sterbehilfe sitzt, und dann bin ich mit meinen Untersuchungen in einen schrecklichen Strudel geraten. Hätte ich damals keinen Mentor und die Unterstützung zweier

PALLIATIVPFLEGE ist sehr teuer und ist daher auch nicht für alle leistbar.

des Dignitas-Zentrums sind nur dafür anwesend, zu bestätigen, dass der Suizid erfolgreich begangen wurde. Heute wird auch eine Suizid-Maschine eingesetzt, das ist eine „Kapsel“, in die man sich hineinsetzt und in die das tödliche Gift Nitrogen hineinpumpt wird. Für den assistierten Suizid braucht man in der Schweiz eine Bewilligung durch zwei Psychiater. Allerdings ist das sehr lax reguliert und es ist der Verdacht aufgekommen, dass sie mit der Gesellschaft 'Dignitas' zusammenarbeiten. Daran ist auch der Gründer Ludwig A. Minelli, ein Anwalt, beteiligt. Er sagt, dass er jedem die Erlaubnis zur Selbsttötung geben würde, sogar Kindern, denn er meint, dass das das essenzielle und wichtigste Menschenrecht ist. Mit ihm habe ich viel Zeit verbracht. Als ich bei ihm zu Hause war, sagte er mir

Gesellschaft Dignitas?

Auch mit ihr habe ich geredet. Sie ist Krankenschwester und hat für die Gesellschaft gearbeitet. Später wurden Ermittlungen gegen Ludwig A. Minelli aufgenommen, weil sie ihn angezeigt und behauptet hatte, dass die Durchführung von assistierten Suiziden für ihn nur ein erfolgreiches Geschäftsmodell sei. In ihrer Aussage vor den Ermittlungsbehörden führte Soraya Wernli damals an, dass Minelli nach dem Selbstmord die Häuser seiner Klienten aufsuchte und Möbel, Teppiche und andere Wertsachen mitnahm und daran zusätzlich verdiente. Sie behauptete auch, dass die Asche der Verstorbenen nach der Einäscherung in den Zürichsee gestreut würde, in dem Taucher sehr viele Urnen fanden. Für die assistierten Suizide beschäftigt Dignitas heute kein medizinisches Personal mehr, sondern einfache Leute, und schützt sich so vor den Konzepten des Hippokratischen Eides und der Ethik. Tragisch ist, dass die Klinik Dignitas, die den assistierten Suizid durchführt, heute auch Palliativpflege anbietet, angeblich um Selbsttötungen zu verhindern. Aber wissen Sie, dass ist so, als wenn ein Drogenkartell eine Klinik zur Suchtprävention und -therapie eröffnen würde.

„Assisterter Suizid bedeutet, dass die Person die Dosis selbst zu sichnimmt und trinkt.“

weiterer Professoren aus der Kommission gehabt, dann hätte ich meine Magisterarbeit und den Film vielleicht nie fertiggestellt.

In der Schweiz haben Sie einen umstrittenen „Wohltäter“ namens Ludwig A. Minelli kennengelernt, den Gründer der Gesellschaft „Dignitas“, dessen Spezialisierung der assistierte Suizid ist...

„Assisterter Suizid“ bedeutet, dass die Person das Gefäß mit der letalen Dosis Pentobarbital SELBST nehmen und trinken muss. Zwei Personen

ganz leger und locker, dass er selber schon sechs Menschen assistiert habe, und zwar auf der Couch, auf der ich saß. Ganz unaufgeregt zeigte er mir während unseres Gesprächs Rizinusamen, aus denen das Gift Rizin gemacht wird. Und das alles geschah zu einer Zeit, in der die Schweizer Regierung der Dignitas-Klinik aufgrund von Zweifeln an der Legalität ihres Geschäftsgebarens untersagt hatte, assistierte Suizide durchzuführen.

Welche Rolle spielte Soraya Wernli in den Geschäften des Gründers der

Sie haben Ihre Großmutter erwähnt. Mit ihr haben Sie Erfahrungen gesammelt, die Ihr Verhältnis zur Sterbehilfe entschieden geprägt haben, oder nicht?

Meine Großmutter war für mich wie eine zweite Mutter. Sie wurde

UMFRAGE

Wie denken Sie über Sterbehilfe?**Boka Đurović (43), Sozialpädagogin**

Auch unheilbare Patienten haben die Hoffnung und den Wunsch zu leben und sie kämpfen um jeden Tag, denn das liegt in der Natur des Menschen. Wer kann mit Sicherheit sagen, ob jemand, der heute sterben möchte, es sich nicht in einigen Tagen anders überlegt? Ich finde, die Entscheidung darüber, ein Leben zu beenden, sollte nur in den Händen desjenigen liegen, der das Leben auch schenkt.

Veselin Petrović (67), Pensionist

Wenn sich jemand in einer ausweglosen gesundheitlichen Situation befindet, sage ich, ohne nachzudenken, ganz deutlich: Ja, ich bin für Sterbehilfe! Warum sollte ein Patient dahinvegetieren und dabei auch seinen Angehörigen, dem medizinischen Personal und allen, die Glieder in dieser Kette sind, die Situation schwieriger machen? Das Ende ist sowieso unausweichlich, daher sollte man erlauben, das Leiden zu verkürzen.

Mugdim Ćatić (67), humanitärer Helfer

Ich finde, man sollte jedem Menschen erlauben, die Welt aus eigenem Willen zu verlassen. Wenn sie an den schwersten und unheilbarsten Krankheiten leiden und wenn das Leben seine Würde verliert, sollte man den Patienten erlauben, ihre Leiden aus eigenem Willen abzukürzen. Daher unterstütze ich das Sterbeverfügungsgesetz, das diese Frage in Österreich regelt.

Nataša Katalina (45), Malerin

Eine Selbsttötung könnte ich nie verteidigen. Auf der anderen kenne ich diese letzte Verzweiflung, die einen Menschen dorthin treibt, nicht wirklich. Aber ich würde mich trotzdem immer dafür einsetzen, die menschliche Würde und Freiheit zu wahren, denn ich finde, dass jedes Leben ein Minimum an garantierter Würde haben muss, damit es einen Sinn hat.

zehn Jahre lang palliativ behandelt und ich habe mich, gemeinsam mit meiner Familie, um sie gekümmert. Hier in Kanada war man bereit, ihren Tod zu beschleunigen, als sie innerhalb von 48 Stunden einen Herzinfarkt und einen Schlaganfall hatte. Ich habe nicht zugelassen, dass die Apparate abgeschaltet wurden. Und meine gute Großmutter hat nicht nur überlebt, sondern sie hatte bis zu ihrem natürlichen Tod noch zehn Jahre mit guter Lebensqualität, und zwar vor allem aufgrund der Palliativpflege, die in Kanada fantastisch ist, vor allem im Vergleich mit dem Rest der Welt. Und das ist eben diese Gravitationswanderung, die ich während meiner Studien entdeckt habe, bzw. die Tatsache, dass je dominanter die Sterbehilfe und der assistierte Suizid in einer Gesellschaft sind, desto mehr die Palliativpflege vernachlässigt wird und keine Investitionen mehr erhält. Ich bin dafür, alle Optionen zuzulassen, obwohl ich festgestellt habe, dass das ein naiver Gedanke ist, da für Sterbehilfe, assistierten Suizid und Palliativpflege strenge Gesetze, Geldmittel, Logistik, Personal... nötig sind.

Wie denken Sie heute über die Sterbehilfe, nach all den Erkenntnissen, die Sie während Ihrer Studien und der Aufnahme des Films gewonnen haben?

Ein enormes Problem sind die Fälle, in denen es das medizinische Team ablehnt, die bestmögliche Pflege und Hilfe zur Rettung eines Patienten anzubieten, und allein dadurch seinen Tod 'beschleunigt'. Leider ist das in unserer Region sehr häufig der Fall, wenn es um ältere Menschen geht, und ich bin bei ihnen besonders sensibel. Ich erinnere mich an Fälle, in denen demente Patienten in Altenheimen angebunden wurden. Hat sich dazu jemals irgendeine Kirche klar und deutlich geäußert? Ich sehe nicht, dass die Kirche jemals zugestimmt hätte, Sterbehilfe zu ermöglichen und sie denen zu erlauben, die unheilbar krank sind oder unter unerträglichen körperlichen oder seelischen Qualen leiden, denn für die Kirche ist das (Selbst-)Mord, d.h. eine Todsünde. Es ist leicht zu sagen, dass die Sterbehilfe gegen das göttliche Gesetz verstößt und damit unzulässig ist, aber wofür setzen wir uns aktiv ein und wo-

für kämpfen wir als Alternative? Die Sterbehilfe, über die wir heute reden und für deren Legalisierung sich viele einsetzen, ist eine aktive Sterbehilfe, was bedeutet, dass das medizinische Personal das Leben des Patienten durch Gabe einer letalen Arzneimitteldosis, meistens durch Barbiturate, beendet. Dr. Jose Pereira, ein Arzt aus Südafrika, der in der Schweiz in

111

STERBEVERFÜGUNGEN

wurden Laut dem Ministerium für Soziales, Gesundheit und Pflege unterzeichnet.

der Onkologie gearbeitet hat, sagte mir, dass die Palliativpflege und die Investitionen in diese Pflege in dem Moment, in dem der assistierte Suizid legal würde, drastisch zurückgehen würden. Ich glaube noch immer zutiefst an die Palliativpflege, die leider teuer und daher auch nicht für alle leistbar ist, zumindest nicht im vollen Umfang und nicht einmal in einem hochentwickelten Land wie Kanada."

Sterbehilfe in Österreich

Die Sterbehilfe ist in Österreich seit etwas mehr als einem Jahr gesetzlich geregelt. Seitdem können Menschen, die chronisch schwer oder unheilbar krank sind, eine Sterbeverfügung errichten. Laut dem Ministerium für Soziales, Gesundheit und Pflege wurden bis Dezember 2022 111 Sterbeverfügungen unterzeichnet. Natürlich bedeutet die Abfassung und Unterzeichnung so einer Verfügung nicht automatisch auch die Gabe des tödlichen Medikaments, das in Apotheken ausgegeben wird. Nach Angaben des zuständigen Ministeriums wurden bis Ende Dezember 90 Dosen dieses Präparats verkauft. Die Zahl der verwendeten Dosen ist derzeit, ebenso wie die Zahl der in die Apotheken

zurückgebrachten Dosen, einstellig. Aufgrund einer Entscheidung des Verfassungsgerichts ist eine Neuordnung der Beihilfe zum Suizid, die früher verboten war, notwendig. Nach dem geltenden Sterbeverfügungsgesetz sind Konsultationen mit Ärzten vorgeschrieben. Zwei Ärzte, von denen einer eine nachgewiesene Ausbildung in der Palliativmedizin haben muss, müssen unabhängig voneinander bestätigen, dass die Person, die sterben möchte, fähig ist, diese Entscheidung zu treffen, und dass sie ihr Leben freiwillig beenden möchte. Die Errichtung der Sterbeverfügung erfolgt durch einen Notar.

Die Gesellschaft für Palliativpflege hat jedoch kürzlich zu einer Änderung dieses Gesetzes aufgerufen. Sie verweist auf das Problem, dass die Einrichtungen für die Palliativpflege Personen mit schweren Erkrankungen keine umfassende Pflege und Unterstützung bieten können. Es fehlen die finanziellen Mittel und die Einrichtungen sind überlastet. Daher herrscht in der Gesellschaft für Palliativpflege eine Besorgnis, die die Entscheidungsträger nicht teilen. Die Probleme betreffen auch die Rolle der Ärzte in der Palliativpflege, wenn sie gleichzeitig über die Beihilfe zum Suizid informieren.

**Der Bischof der Diözese Österreich-Schweiz-Italien, Andrej Ćilerdžić:
„Wir lehnen die Legalisierung der Sterbehilfe ab“**

Seine Erfahrungen in der Frage der Sterbehilfe sammelte Bischof Andrej aus der Teilnahme an Gesprächen zwischen der Orthodoxen Kirche und der Europäischen Volkspartei (Christdemokraten), die im Zusammenhang mit der Vereinigung Europas nach dem Zweiten Weltkrieg entstand, aber auch aufgrund einiger wichtiger Beratungen orthodoxer Theologen mit den Kirchen Westeuropas. Gegenüber dem Magazin KOSMO sagte Bischof Andrej:

Die orthodoxen Bischöfe wenden sich eindeutig gegen die Legalisierung der Sterbehilfe. In der modernen Gesellschaft ist die Idee aufgekommen, man müsse etwas unternehmen, um jedem Menschen das Recht einzuräumen, in Würde zu sterben, und das Recht auf Selbstbestimmung des Individuums zu stärken. Damals wurden auf breiter Ebene Umfragen unter Ärzten durchgeführt und das Ergebnis war die Gründung einer Gesellschaft unter dem Namen 'Dostojno umreti' ('würdiges Sterben'). Diese Gesellschaft beschäftigt sich mit Untersuchungen zur richtigen Begleitung von Menschen, denen der Tod bevorsteht. Die orthodoxen Bischöfe sind der Meinung,

HAT DIE MEDIZIN das Recht, über die Beendigung eines Lebens zu entscheiden?

Schon das Wort „Sterbehilfe“ ist ein unpassender Terminus technicus. Wenn die Sterbehilfe nach Meinung ihrer Befürworter das explizite Recht eines unheilbar kranken Patienten ist, einen Tod mithilfe der Medizin zu verlangen, dann ist das nicht das, was der Begriff eigentlich aussagt. Im Gegenteil: „Euthanasie“ bedeutet in der wörtlichen Übersetzung ‚guter, schöner Tod‘, und das ist das, wofür wir in der Liturgie mehrmals täglich beten und Gott bitten, uns ein schmerzloses, würdevolles und ruhiges Lebensende zu schenken. Dabei muss man vorsichtig sein und sich fragen, ob die Medizin überhaupt das moralische Recht hat, über die Beendigung eines Lebens zu entscheiden. Eine Legalisierung ist dann schwierig, denn es ist schwer zu sagen, wo das Recht einer Person auf Entscheidung über den eigenen Tod beginnt und wo die Entscheidungsmacht über Tod oder Leben beim Staat, einem Arzt oder einem anderen Faktor endet. Dies gilt besonders für Christen, die das Ende dieses Lebens nicht als Ende unseres ganzen Lebens ansehen. Denn es ist tatsächlich nicht das Ende des Lebens, wie man aus der Haltung der kirchlichen Märtyrer klar erkennen kann. Und das gilt noch heute.

Die orthodoxen Bischöfe halten es für eine Pflicht der Kirche, die Christen aufzurufen, der Legalisierung der Sterbehilfe nicht zuzustimmen. Dennoch stellt sich dieses Problem in der heutigen modernen Gesellschaft. Man muss die Verantwortung der Kirchen betonen und sie stärker in die Sorge um diejenigen einbeziehen, die vor dem Tod stehen, und zwar bis hin zur Hospiz-Bewegung. Auf der anderen Seite braucht die wissenschaftliche Forschung zur Schmerzlinderung mehr Unterstützung. Wir lehnen die Legalisierung der Sterbehilfe aus dem Grunde ab, dass der Patient eigentlich nur seine Schmerzen verkürzen will, nicht aber sein Leben.

Euthanasie bedeutet wörtlich guter, schöner Tod

dass es wichtig ist, diese Frage gesetzlich zu regeln, denn sonst könnte die Legalisierung der Sterbehilfe durch Menschen erfolgen, die nicht von einer christlichen Ethik geleitet werden. Man muss von der Wahrheit ausgehen, dass der Mensch nicht nur ein Individuum ist, sondern auch ein soziales Wesen, und dass die individualistische Auslegung des Individuums nicht christlich ist. Es scheint, als ob ein Mangel an medizinischen Möglichkeiten dazu führt, dass man über die Anwendung der Sterbehilfe nachdenkt. Man sollte sich jedoch dafür einsetzen, dass die Palliativmedizin gefördert wird. Dann wäre die Diskussion über die Sterbehilfe überflüssig.

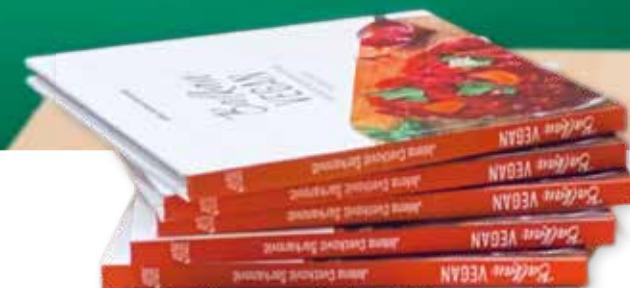

Vegane Balkanküche? Sarma? Gefüllte Paprika? Natürlich! Und zwar äußerst lecker! Wie balkanische Gerichte gleichzeitig schmackhaft und vegan sein können, darüber haben wir mit der Autorin des Buchs „Balkan VEGAN“, Jelena Cvetković Šarkanović, gesprochen.

■ Autorin: Milica Vuković

BALKAN VEGAN: Das erste vegane Balkan-Kochbuch

Jelena, Igor und ihr Sohn Bor sind eine dreiköpfige Familie, die vor einem Jahr die Website BITE-withZEST ins Leben gerufen hat, auf der sie pflanzliche Rezepte, aber auch Interessantes über den veganen Lebensstil und die Natur veröffentlichen. Jelena stammt aus Novo Mesto, Igor aus Tuzla und ihr Sohn Bor ist in Wien geboren. Die Familie repräsentiert also den gesamten Balkan und zeigt uns mit ihren interessanten Rezepten, wie die balkanische Küche, in der normalerweise viel Fleisch vertreten ist, auch pflanzlich überzeugen kann.

„Igor und ich ernähren uns seit über 20 Jahren fleischlos und Bor ist von Geburt an vegan. Viele Freunde und Familien mit kleinen Kindern fragen uns, was wir essen und wie wir die Gerichte zubereiten. Mit dem erwähnten Portal wollten wir unsere

gesunden Rezepte mit anderen teilen und verschiedene Tricks verraten, die jeder in sein Alltagsleben integrieren kann, und wir wollten auch zeigen, was man alles ohne Fleisch und tierische Produkte kochen kann. Damit hoffen wir den einen oder anderen dazu anzuregen, selber einmal die vegane Ernährung auszuprobieren. Obwohl niemand von uns geliebter Koch ist, kochen wir beide gerne und entwickeln auch neue Gerichte. Bor mag lieber kosten als kochen und ist unser bester Rezensent“, sagt Jelena.

„Balkan im Herzen, vegan aus Überzeugung“

Das Erste, was vielen einfällt, wenn vom Balkan die Rede ist, sind die leckere Küche und die Spezialitäten, die von Fleisch dominiert sind. In un-

serer Kultur ist die Vorstellung entstanden, dass die balkanische Küche gesund ist, wenn nur irgendeine Art von Protein darin vorkommt, und das ist dann meistens Fleisch.

„Wir haben Balkan im Herzen und wir sind Veganer aus Überzeugung. Eine Alternative zu Fleisch findet man in Pflanzen, Getreide und Hülsenfrüchten. Soja ist zum Beispiel eine der Ersatzsubstanzen für Fleisch. Neben Soja gibt es noch viele andere pflanzliche Proteinquellen wie Bohnen, Kichererbsen, Walnüsse und Körner. Aber Pflanzen sind nicht nur reich an Vitaminen, sie sind auch gesund für unseren Organismus. Außerdem sind pflanzliche Lebensmitteln reich an Antioxidantien, die im Kampf gegen freie Radikale helfen und das Risiko für mehrere Krankheiten vermindern“, sagt Jelena.

Die Vorteile der veganen Ernährung

„Die Vorstellung davon, was gesunde Ernährung ist, ändert sich derzeit weltweit, und so auch auf dem Balkan. Dafür gibt es mehrere Gründe. Viele Menschen gehen zu einer solchen Ernährung aus gesundheitlichen Gründen über, aber auch deswegen, weil sie zum Umweltschutz beitragen wollen. Immer mehr Menschen wird auch bewusst, wie Tiere in der Lebensmittelindustrie gequält und ausgebeutet werden“, sagt sie.

Eine ausgewogene vegane Ernährung mit einer großen Vielfalt frischer Früchte, Gemüse, Getreide, Hülsenfrüchte, Nussfrüchte und Kernen ist eine gesunde Ernährung und bietet alle Nährstoffe, die der menschliche Körper benötigt.

Pflanzen sind sehr

„Die Vorstellungen der Menschen von einer gesunden Ernährung ändern sich immer mehr.“

arm an gesättigten Fettsäuren und frei von Cholesterin. Sie sind auch reich an löslichen Fasern, was bei der Senkung des Cholesterinspiegels hilft.

Einer der Vorteile einer veganen Ernährung ist ihre positive Wirkung auf die Umwelt. Die Fleischproduktion hat einen negativen Einfluss auf die Umwelt, denn sie erfordert sehr viel Wasser, Nährstoffe und Energie. Außerdem trägt die Fleischproduktion zum Ausstoß von Treibhausgasen und damit zur globalen Erwärmung bei. Auf der anderen Seite verbraucht eine pflanzliche Ernährung weniger Ressourcen

und schädigt auch die Umwelt weniger“, betont Jelena.

Viele Studien zeigen, dass vegane Ernährung das Risiko verschiedener Krankheiten wie Herzerkrankungen, Diabetes und Krebs verringern kann.

Balkan VEGAN

Schon vor Jahren entstand in dieser Familie die Idee, balkanische Speisen vorzustellen, die pflanzlicher Herkunft sind, und scheinbar unvereinbare Begriffe zusammenzubringen: Balkan und vegan. So kam im November 2022 das Buch Balkan VEGAN heraus. Es erschien in drei Sprachen (Bosnisch-Kroatisch-Serbisch, Deutsch und Englisch). „Ich selber bin die Autorin der Texte und war für das Design, den Umbruch und die Fotos zuständig. Das Buch enthält mehr als 45 Rezepte, von denen die meisten mit Fotos illustriert sind. Zur Anregung der Leser gibt es da auch menschliche Figuren in verschiedenen Situationen, die auf den Fotos versteckt sind. Die Rezepte für das Buch habe ich von überall her zusammengetragen und manchmal auf meine Weise ein bisschen modifiziert.

1 MONAT

Wenn wir uns 1 Monat lang pflanzlich ernähren, verbrauchen wir etwa 270 Kilogramm Emissionen (Kohlendioxid) weniger, sparen wir 125 Liter Wasser, schützen wir mehr als 80 m² Wald, retten wir 30 Tiere.

neue Gerichte ausprobieren wollen“, sagt Jelena. Das Buch Balkan VEGAN fand in Österreich ein lebhaftes Echo.

Nach der Veröffentlichung lud die Vegane Gesellschaft Österreich die dreiköpfige Familie dazu ein, bei allen Veranstaltungen dieses Jahres in der Koch-Show aufzutreten. Während Jelena in Ruhe die Speisen zubereitet, berichten Igor und Bor über die Gerichte und interessante Situationen, mit denen sie als Veganer konfrontiert sind. Am interessantesten ist das aus der Perspektive des zehnjährigen Bor, der das Publikum mit seinen humorvollen Kommentaren unterhält. „In Zusammenarbeit mit der kroatischen Gesellschaft „Prijatelji Životinja“ halten wir am 20. März, dem internationalen

Das Buch Balkan VEGAN enthält mehr als 45 Rezepte aus der Balkanküche.

Am interessantesten waren für mich die alten Rezepte unserer Mütter und Großmütter. Einige der Speisen sind schon fast vergessen, wie Popara (Brotbrei) und Pihtija od boba (Bohnenkuchen). Bei der Auswahl der Rezepte habe ich mich nicht auf die klassischen Gerichte, denn die Balkanküche ist viel reicher und vielfältiger, als selbst wir oft meinen. Viele Speisen sind im Grunde schon fleischlos, denn früher gab es gar nicht so viel Fleisch wie heute, sondern nur an den Feiertagen kam es auf den Tisch. Im kirchlichen Kalender gibt es auch viele Fastentage. Die Fleisch- und Milchgerichte habe ich adaptiert oder veganisiert. Die Zutaten können in normalen Lebensmittelgeschäften erstanden werden.

Das Buch ist auch mit verschiedenen Ratschlägen und Informationshäppchen rund um die Speisen ausgestattet und ist sowohl für diejenigen interessant, die sich bereits vegan ernähren, als auch für die, die lediglich ihre Speisekarte etwas erweitern und

Tag der fleischlosen Ernährung, eine Buchpräsentation und einen Vortrag über die vegane Lebensweise in Zagreb. Über die Veranstaltungen, Workshops und Begegnungen berichten wir auf unserer Instagram-Seite“, fügt Jelena hinzu. Das Buch „Balkan VEGAN“ kann man in einigen Geschäften in Wien kaufen oder über die Seite www.BITEwithZEST.com kaufen.

„Mein Mann und ich kochen gerne und kreieren gerne neue Gerichte. Und unser Sohn Bor ist unser bester Rezensent.“

KOSMO.at im Februar

Ein neues tödliches Virus soll in Europa angekommen sein
In Spanien wurde bei einem kürzlich aus Äquatorialguinea eingetroffenen Mann der erste Verdachtsfall der tödlichen infektiösen Marburg-Krankheit diagnostiziert, wie die Gesundheitsbehörden der spanischen Region Valencia heute mitteilten.

Ausgewählte Kommentare:

Michaela Gabauer.

Quatsch! Wir glauben euch kein Wort. Hört mal auf mit euren Virus. Es reicht! Die Tests zeigen auch kein richtiges Ergebnis an. Wegen

den Tests sind gesunde Menschen Krank Getestet geworden.

Michaela Münster:

Oh, die Pharmaindustrie hat wohl mit Corona noch nicht genug verdient!

Steffen Kolbe:

Schreibt nicht so laut, sonst haben wir bald Lockdown, Zwangsimpfung und Fetzenpflicht.

Harald Kreindl Sr.:

Wird der abgelaufene Impfstoff umbenannt, und weiter geht's mit dem Menschenversuch.

Gaspreis fällt auf tiefsten Stand seit Dezember 2021

Die Preise in Bezug auf Erdgas entspannen sich wieder. Doch die verantwortlichen Energieunternehmen geben die Einsparungen noch nicht an die Kunden weiter.

Ausgewählte Kommentare:

Jörg Goldhammer:

Die Preise für die Verbraucher werden nicht mehr sinken. War von Anfang an klar.

John Miles:

Die müssten schön blöd sein um das weiterzugeben. Schlussendlich sind noch einige Mäuler zu Füttern.

Liebe LeserInnen,
KOSMO ist für alle eure Reaktionen, Vorschläge und Fragen offen. Teilt mit uns eure Kommentare gerne auf:

**Zeitschrift KOSMO
Zieglergasse 14/1/2
1070 Wien,
oder per E-Mail:
info@kosmo.at**

IMPRESSUM

Medieneigentümer: Twist Zeitschriften Verlag GmbH | **Herausgeber und Geschäftsführer:** Dejan Sudar (dejan.sudar@kosmo.at) | **Co-Herausgeber und Verlagsleiter:** Dragomir Janjić (dragomir.janjić@kosmo.at) | **Chefredakteur:** Dejan Sudar (dejan.sudar@kosmo.at) | **CFO:** Voin Mihajlović (voin.mihajlovic@kosmo.at) | **Kontakt für Mediaagenturen:** Voin Mihajlović (voin.mihajlovic@kosmo.at) | **Marketing & Social Media:** Saša Radić (sasa.radic@kosmo.at) | **Redaktion:** Vera Marjanović (vera.marjanovic@kosmo.at), Milica Vuković, BA (milica.vukovic@kosmo.at), Petra Šivčić (petra.sivcic@kosmo.at) | **Lektorat:** Dr. Nedad Memić, Aleksandra Mikić (aleksandra.mikic@kosmo.at) | **Art Director:** Jelena Cvetković Šarkanović, univ.dipl.inž.obl.tekst. in oblač. | **Fotografen:** Amel Topčagić, Igor Ripak | **Fotoredaktion:** Grafische Abteilung | **Cover-Foto:** Igor Šarkanović/iStock| Druck: NP Druck Gesellschaft m.b.H. | **Auflage:** 120.000 Stück Mediaunterlagen und Tarife unter www.kosmo.at | KOSMO – das auflagenstärkste Ethnomagazin in Österreich | **Verlags- und Redaktionsadresse:** Zieglergasse 14/1/2, A-1070 Wien | Tel.: +43 (0)1 235 05 72-0 | Fax: +43 (0)1 235 05 72-25 | office@kosmo.at | www.kosmo.at

Web-Redaktion: Aleksandra Mikić, Sandra Plessner, BA (sandra.plessner@kosmo.at), Mag. Petra Šivčić.

Die Meinung von Kolumnisten muss nicht mit der Meinung der Redaktion übereinstimmen. Namentlich gekennzeichnete Beiträge geben nicht unbedingt die Meinung des Herausgebers wieder. Für den Inhalt von Inseraten haftet ausschließlich der Inserent. Für unaufgefordert zugesandtes Bild- und Textmaterial wird keine Haftung übernommen. Jegliche Reproduktion nur mit schriftlicher Genehmigung des Geschäftsführers. Zurzeit gilt die Anzeigenpreisliste laut Mediadaten 2017. Alle Rechte vorbehalten. Die Zeitschrift und alle in ihr enthaltenen Beiträge und Abbildungen sind urheberrechtlich geschützt. Mit Ausnahme der gesetzlich zugelassenen Fälle ist eine Verwertung ohne Einwilligung des Verlags strafbar. Geringfügige Farbabweichungen sind aus drucktechnischen Gründen möglich. Alle Preise (in Euro) und Angebote vorbehaltlich Druckfehler. Die Ziehung bei allen Gewinnspielen erfolgt immer für die aktuelle Ausgabe unter Ausschluss der Öffentlichkeit. Der Rechtsweg ist ausgeschlossen. Änderungen und Irrtümer vorbehalten. Die Gewinner werden per E-Mail oder Telefon verständigt. Eine Barabköse des Gewinns ist nicht möglich. Mit der Teilnahme an einem Gewinnspiel o.ä. erklären Sie sich mit der Speicherung und Verarbeitung der von Ihnen bekanntgegebenen Daten sowie Übermittlung von Informationsmaterial (via E-Mail, Telefon, Fax, SMS/MMS) durch den Twist Zeitschriften Verlag GmbH über Ihre Produkte, Abo-Aktionen und ähnliche Vorteilsaktionen einverstanden. Diese Daten können für Marketingzwecke verwendet und an Dritte weitergegeben werden. Sie können Ihre Zustimmung jederzeit widerrufen.

Einzigartiger Content & hohe Relevanz

Mit KOSMO zu Ihrem Werbeerfolg!

www.kosmo.at ↗

KOSMO
Eine starke Verbindung!

Im Internet unter www.kosmo.at

DAS NÄCHSTE GROSSE UND GRÖSSERE DING.

Das iPhone 14 und iPhone 14 Plus gibt es mit unseren Oster-Angeboten für neue und treue Kunden.

iPhone 14

5G

iPhone 14 und
iPhone 14 Plus

€0*

Anzahlung

im Tarif

Mobile Unlimited Platin

UNLIMITED
GIGABYTE

Surfen so
viel du willst

Kein Aktivierungsentgelt

*Zzgl. Servicepauschale € 33 jährlich. Urheberrechtsabgabe € 3. Grundgebühr € 74 mtl. im Tarif Mobile Unlimited Platin. 24 Monate Mindestvertragsdauer. iPhone 14 (128 GB); € 0 Anzahlung (mtl. Rate € 0) im Tarif Mobile Unlimited Platin; iPhone 14 Plus (128 GB); € 0 Anzahlung (mtl. Rate € 6, gesamt: € 144) im Tarif Mobile Unlimited Platin; Smartphone-Angebot gültig bei Erst- und Zusatzanmeldung sowie bei Vertragsverlängerungen mit Wechsel in den Tarif Mobile Unlimited Platin bis auf Widerruf. Derzeit ist die Nutzung von 5G örtlich eingeschränkt verfügbar. Preise und Details auf magenta.at